



ΒΥΡΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΤΟΜΟΣ Γ' | ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, 1878 | ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΙ

ΛΟΓΟΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΑΪΡΗ,

Ἐκφωνηθεὶς ἐκ μνήμης κατὰ τὴν ἡμέραν

τῆς ὑποδοχῆς τοῦ

ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ.

(Ἐν Αἰγίνῃ, τῇ 12 Ἰανουαρίου 1828).

«Ὅκ ἄρξω ἐγώ· οὐκ ἄρξει ὁ υἱός
μου ἐν ὑμῖν· Κύριος ἄρξει ὑμῶν»·
Κύριος κυβερνήσει ὑμᾶς.

(Κριτῶν κεφ. Η', 23)

Βίς τοιαύτην λαμπρὰν καὶ ἐπίσημον ἡμέ-

ραν, Κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν
ὁποῖαν Σὲ ὑπήντησε καὶ Σὲ ὑπεδέχθη ἡ πα-
τρὶς, ἐν τῷ μέσῳ ἀνεκφράστου χαρᾶς καὶ
ἀγαλλιάσεως, εἰς τοιαύτην λαοῦ τῶν Ἑλ-
λῆνων ἀμήγυριν, ἐνῶ ὑψώνει φωνὰς εὐχαρι-
στηρίου πρὸς τὸν Ὑψιστὸν διὰ τὴν τόσον
ἐπιθυμητὴν καὶ εὐκταίαν ἔλευσίν Σου, ποῖαν
ἀγγελίαν πλέον χαροποιὰν ἠδύνατό τις νὰ
φέρῃ εἰς τὸ μέσον ἐκ μέρους Σου, σύμφωνον
τῶντι μὲ τὰ φρονήματα τῆς ψυχῆς Σου,
μὲ τὰ συναισθήματα τῆς καρδίας Σου, μὲ
τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς ὄλων τῶν ἀληθινῶν
τέκνων τῆς Ἑλλάδος, καὶ μὲ τὰς μεγάλας

ἐλπίδας, τὰς ὁποίας ἔχουσιν εἰς Σέ! Τί ἄλλο ἡδύνατο νὰ ἀναγγεῖλη πλέον χαρμόσυνον, κατὰλληλον μάλιστα εἰς τὰς παρούσας τῆς πατρίδος περιστάσεις, καὶ ἐχέγγυον τῆς διὰ Σοῦ ἐλπιζομένης εὐτυχίας της, παρὰ ὅ,τι ἀρχηγὸς λαοῦ ἐλευθέρου ἐλευθέρως ἐλεχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὑπέσχετο πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ φέρῃ εἰς ἔκβασιν!

Ἄκουσατε λοιπὸν, λειτούργοι τοῦ Ὑψίστου, ἀκούσατε, σεβάσμιε Πρόεδρε καὶ Βουλευταὶ, ἀκούσατε, πολιτικοὶ, πολεμικοὶ, ὄλος ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, ἀκούσατε «Κύριος ἄρξει ὑμῶν· Κύριος κυβερνήσει ὑμᾶς.» Δὲν θέλουσιν ἐξουσιάζει εἰς τὸ ἐξῆς ὀλέθρια πάθη, ὅχι χαμερπεῖς ἰδιοτέλειαι, ὅχι ῥαδιοουργαί, ὅχι οἰκειὸς, ἐὰν δὲν εἶναι ἄξιος, ὅχι συγγενὴς, ἐὰν εἶναι ἀνεπιτήδεις, ὅχι φίλος τοῦ Κυβερνήτου, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἰκανότητα· ἀλλ' ἡ ἱερὰ δικαιοσύνη, καὶ οἱ αἰῶνιοὶ καὶ ἀμετάβλητοι νόμοι τοῦ Θεοῦ, οἱ πρὸς κυβερνήσιν ἐλευθέρου ἀνθρώπου διορισθέντες, θέλουσι κυβερνᾶ. Τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, ἡ εὐνομία της, ἡ εὐτυχία της, ἡ δόξα της, ὁ θρίαμβὸς της θέλουσι διευθύνει καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν καὶ τοὺς σκοποὺς καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις τοῦ Κυβερνήτου. «Κύριος ἄρξει ὑμῶν· Κύριος κυβερνήσει ὑμᾶς.»

Ὅσοι ἴδατε τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς σας πυρποληθεῖσαν καὶ κατασκαφείσαν, τοὺς γεννήτοράς σας σφαγέντας ἔμπροσθέν σας, τὰ φίλτατά σας ἀπὸ τὰς ἀγκάλας σας ἀρπαγέντα καὶ αἰχμαλωτισθέντα, ὅσοι ἐγείνατε θύματα τῆς παρανομίας καὶ τῆς ἀναρχίας, τῶν ἰδίων ἀδελφῶν σας, ἀκούσατε καὶ χαίρετε. Χαίρετε, διότι παύουσιν εἰς τὸ ἐξῆς τὰ δεινά μας· διότι θέλομεν ἰδεῖ τὴν δικαιοσύνην ἰσχύουσαν, τοὺς νόμους ἐνεργουμένους, τὴν κακίαν τιμωρομένην, τὴν ἀρετὴν βραβευομένην, καὶ ἐν γένει τὴν πα-

τρίδα εὐνομούμενην καὶ εὐδαιμονοῦσαν εἰς τὰ ἔσω, τροπαιοῦχον καὶ θριαμβεύουσαν εἰς τὰ ἔξω, τὴν πίστιν ὅχι πενθοῦσαν, ἀλλὰ λαμπροφοροῦσαν καὶ χαίρουσαν.

Χαῖρε, καὶ Σὺ Κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος, διότι μετὰ τοσοῦτον πολυχρόνιον ἀποδημίαν, ἐπιστρέφεις εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα, τὴν βλέπεις, τὴν χαιρετᾶς ὅχι πλέον δούλην καὶ στενάζουσαν ὑπὸ τὸν ζυγόν, ἀλλ' ἐλευθέραν, ἀλλὰ δεχομένην Σε Κυβερνήτην, καὶ περιμένουσαν νὰ σὲ ἰδῇ νὰ ὀδηγήσῃς τὰ τέκνα της εἰς τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν δόξαν. Ζῆθι! ἀλλ' ἔχων ἱερὸν ἔμβλημα «Ὁ Θεὸς καὶ ἡ δικαιοσύνη κυβερνήσουσι τὴν Ἑλλάδα.» Ζῆθι! ἀλλὰ κυβερνῶν οὕτως, ὥστε νὰ αἰσθανθῇ ἡ πατρίς, νὰ καταλάβωμεν καὶ ἡμεῖς, νὰ ἐπαναλάβῃ ἡ ἀδέκαστος ἱστορία, νὰ ἀντηχήσωσιν ὅλοι οἱ αἰῶνες, ὅτι οὐ Σὺ, οὐδὲ ὁ υἱὸς Σου, οὐδὲ ὁ οἰκειὸς Σου, οὐδὲ ὁ φίλος Σου, οὐδὲ πνεῦμα φαρτίας, ἀλλ' ἀληθῶς αὐτὸς ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, αὐτὸ τὸ δίκαιον, αὐτοὶ τῆς Ἑλλάδος οἱ θεσμοὶ κυβερνῶσι τὴν Ἑλλάδα διὰ Σοῦ.

Καὶ τῶντι, ἐὰν ὁποιονδήποτε ἔθνος, διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἐλευθέρον, διὰ νὰ συντηρῆται κραταιούμενον, διὰ νὰ εὐτυχεῖ βελτιούμενον, εἶναι ἀνάγκη νὰ κυβερνᾶται διὰ μόνων τῶν νόμων, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς διέταξεν ὡς κανόνας ἐλευθέρως ἐλευθέρου λαοῦ κυβερνήσεως, πολὺ μεγαλητέραν ἀνάγκην ἔχει σήμερον ἡ Ἑλλὰς νὰ διευθύνεται ὑπὸ μόνων τῶν τοιούτων νόμων διὰ Σοῦ·

Ἄλλ' ὦ σεβάσμιε Πρόεδρε καὶ Βουλευταὶ, ὦ εὐτυχὴς τῆς Ἑλλάδος λαέ! τί ἄρα γε δύναται νὰ δικαιώσῃ τὴν τοσαύτην χαρὰν μας! τί νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἐλπίδας μας! τί νὰ μᾶς παραστήσῃ τὸν ἄνδρα, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ πατρίς ἐπιστεύθη τὴν ὑποστήριξιν καὶ ἐνέργειαν τῶν νόμων της! τί νὰ μᾶς δεῖξῃ τὴν ἐπιβρόχην, τὴν ὁποίαν θέλει

μεταχειρισθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν ὄλων, ὅσα καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ εἰς τὴν μερικὴν ἐνὸς ἑκάστου εὐδαιμονίαν συντείνουσιν!

Ἡ πολιτικὴ σύνεσις του καὶ ἐμπειρία, ὁ λαμπρὸς δρόμος, τὸν ὁποῖον εἰς τὸν πολιτικὸν κόσμον διέτρεξεν, ὁ ὑψηλὸς βαθμὸς, τὸν ὁποῖον εἰς ἓνα τῶν δυνατωτέρων θρόνων τῆς οἰκουμένης εἶχε, καὶ τὸν ὁποῖον διὰ τὴν πατρίδα παρέβλεψεν, ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις του μᾶς βεβαιόουσι τὰ πρῶτα· τὸ δὲ τελευταῖον μᾶς πιστοποιοῦσι καὶ ἄλλα μὲν πολλὰ, καὶ μάλιστα δὲ ὅσα εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσιν συνέβησαν.

Τίποτε ἀληθῶς δὲν ἤμπορεῖ νὰ παραστήσῃ λαμπρότερον τὴν πρὸς αὐτὸν ὄλου τοῦ ἔθνους μεγάλην καὶ ὑπόληψιν καὶ πεποίθησιν, παρὰ τὸ ἀξιωματικώτερον ἐκεῖνο ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου δημοφώνως ἐκαλέσθη Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

Ὅσοι εὐρέθητε εἰς τὴν Ἑθνικὴν ἐκείνην Συνέλευσιν, ἐνθυμεῖσθε ἀκόμη ποῖα ἄγρια πάθη ἠγέροθησαν διὰ νὰ καταστρέψωσιν ὅ,τι ἡ μανία τῶν τυράννων ἡ παρέβλεψεν, ἡ δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀφανίσῃ. Ποῖα φλόξ διχονοϊῶν ἐξήφθη διὰ νὰ κατακαύσῃ, ὅσα τὸ ἐχθρικὸν πῦρ δὲν ἤμπόρεσε νὰ καταφλέξῃ· πῶς ὁ Ἕλληνας κατὰ τοῦ Ἑλληνος, ὁ συγγενὴς κατὰ τοῦ συγγενοῦς, ὁ ἀδελφὸς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καθωπλίζετο, καὶ ὁ ἄσπλαγχτος καὶ ἀδυσώπητος ἐμφύλιος πόλεμος ἐτοιμάζετο νὰ καταφέρῃ τὴν τελευταίαν εἰς τὴν πνέουσαν τὰ λοιπὰ πατρίδα πληγὴν. Τότε μόλις τὸ ὄνομα προφέρεται τοῦ Καποδίστρια, καὶ ὅλα καταπραῦνονται· ἡ ὁρμὴ τῶν ἀγρίων παθῶν κατέπαυσε, καὶ τὰ ὀλέθρια τῶν διχονοϊῶν ἀποτελέσματα ἐμποδίσθησαν. Φέρετε ἀκόμη κατὰ νοῦν πόσην χαρὰν ἐπροξένησεν ἡ ἐκλογή του· με ποῖαν ἀγαλλίασιν τὴν ἐδέχθησαν οἱ ἐκεῖ εὐρεθέντες· με πόσην ταχύτητα διεδόθη εἰς ὄλον τὸ ἔθνος, καὶ ποῖας ἐλπίδας τοῦ ἐνέπνευσεν.

Ἄλλ' ἂν, ὦ Κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος, αἱ λαμπρότεραι στιγμαὶ τῆς εἰς αὐτὴν πολιτικῆς ζωῆς σου ἐφάνθησαν ἀπὸ τὴν ἐν Τροιζῆνι Συνέλευσιν, τὸ μεγαλητέρον ὁμῶς τοῦ βίου Σου κατόρθωμα ἀρχίζει ἀπὸ τὴν σήμερον, καὶ μέλλει ἀκόμη νὰ κατορθωθῇ.

Καὶ εἶναι ἡ κατάπαυσις τῶν διχονοϊῶν, ἡ διάλυσις τῶν φατριῶν, ἡ ὀρθή, ἡ δικαία, ἡ μὴ ψευδομένη τὸ ὄνομα Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἀναγέννησις ἀνθρώπων, ἡ ἀνάπλασις ἀληθινῶν Ἑλλήνων. Κατόρθωμα τῶ ὄντι, ὅσον δύσκολον, ὅσον ἐργώδες, ὅσον μέγα, ἄλλο τόσον περιφανές, λαμπρὸν, ἐνδοξον. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃς δὲ τὸν ὑψηλὸν τοῦτον καὶ μόνον σκοπὸν, ἀκουσον τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀπὸ ἀνθρώπων, ὅστις δὲν ἔχει κάμμιαν πρόφασιν νὰ Σὲ εἰπῇ ψεῦδος.

Ἄφου ἀποβλέψῃς πρῶτον εἰς ἐκεῖνον, ὅς τις κυβερνᾷ τὰ σύμπαντα, ἀφου στοχασθῆς ὅσα ἡ μετ' ἐπιμελείας ἔρευνα τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μάλιστα τοῦ Ἑλληνος, ὅσα ἡ ἀκριβὴς παρατήρησις τῆς ἱστορίας τῶν ἐλευθέρων ἐθνῶν· ἡ ἀρχή, ἡ πρόοδος, ἡ ἀκμὴ καὶ παρακμὴ των, τὰ αἷτια τῆς ἀποτυχίας ἢ ἐπιτυχίας των, τῆς δόξης ἢ ἀδοξίας των, τῆς κακοδαιμονίας ἢ εὐδαιμονίας των, ὅσα τέλος αἱ βαθεῖαι πολιτικαὶ Σου γνώσεις Σὲ ὑπαγορεύουσιν· ἀφου συλλογισθῆς ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέσα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ βάλῃς εἰς πρᾶξιν διὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐγχειρήματος, ἐνθυμοῦ προσέτι ὅτι, ἂν στρέψῃς ὀλίγον μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο βλέπεις τὴν γῆν τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Ἀριστείδου, ἐὰν πρὸς ἐκεῖνον, τὴν γῆν τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Λεωνίδου, ὅτι εὕρισκσαι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἠφανίσθησαν ὅλοι τοῦ μεγαλητέρου τυράννου τοῦ κόσμου αἱ δυνάμεις, ἐτάφησαν ὅλοι τῆς τυρσωνίας αἱ ἐλπίδες, καὶ ἐστερεώθη ἡ φαινή, ἡ λαμπρὰ τῆς ἐλευθερίας κριπίς, εἰς τὴν

ὅποιαν, ὅποιον ἔθνος θέλει, ἀναβαίνει καὶ μένει ἐλεύθερον· ὅτι τὸ ἔδαφος, τὸ ὅποιον πατεῖς, εἶναι ἐρείπια ἐπισήμου καὶ ἐλευθέρως πόλεως τῆς Ἑλλάδος· αὐτὴ, τὴν ὅποιαν τώρα βλέπεις, ἀνηγέρθη παραδόξως ἀπὸ τὴν τέφραν τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πυρποληθεισῶν πόλεων· ὁ λαὸς, ὅστις σὲ περικυκλόνει, ἔμεινεν ἄπολις καὶ ἄοικος δι' αὐτήν.

Ἐνθυμοῦ, ὅτι ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, ὄλων τῶν ἀνθρώπων, ὄλων τῶν αἰώνων, αὐτῆς τῆς συνειδήσεώς Σου, ἀνεδέχθης νὰ κυβερνήσης τοὺς ἀδελφούς Σου, τὸ ἔθνος Σου, ἔθνος, τὸ ὅποιον πρῶτον ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ἔχουσι δικαιοῦματα, καὶ πρῶτον ἐδείξεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ζῶσιν ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς· τὸ ὅποιον, εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐλευθερίας κυβερνήσεώς του, ἐγέννησε τοὺς μεγαλητέρους ἄνδρας ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ τὸ ὅποιον ὅλας τὰς δυστυχίας καὶ τὰς συμφορὰς ἤμπορεῖ νὰ υποφέρει, ὅχι ὅμως καὶ νὰ μένη διὰ παντός δεδουλευμένον.

Φέρε πάντοτε κατὰ νοῦν, ὅτι πρὸ ὀλίγων ἡδὴ ἐτῶν ἐσύντριψε τὰς ἀλύσεις, μὲ τὰς ὁποίας ἦτο δεμένον, καὶ ἐτείναξε τὸν βαρύτερον τῆς δουλείας ζυγόν· ὅτι ἀπεφάσισεν ἢ νὰ ζήσῃ αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, ἢ νὰ ταφῇ ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἐπισημοτέρας διὰ τὴν ἐλευθερίαν γῆς τοῦ κόσμου· ὅτι διὰ νὰ τὴν ἀναλάβῃ πάλιν, εἶδε τοὺς ἱερεῖς τῆς ἱερᾶς θρησκείας του κρεμαμένους καὶ συρομένους εἰς τὴν γῆν ὡς καταδικούς, τὸ Βυζάντιον, τὴν Σμύρνην, πολλὰς τῆς Ἀσίας, τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν περὶ αὐτὰς νήσων χώρας βαμμένας μὲ τὸ αἷμα τῶν τέκνων του, τὰς Κυθωνίας, πρῶτην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων θύμα γενομένην τῆς μανίας τῶν τυράννων, πυρποληθείσας καὶ κατασκαφείσας. Ἀπὸ τὴν Θράκην ἕως εἰς τὴν ἠπειρον, καὶ ἀπὸ τὴν ἠπειρον ἕως εἰς τὸ ἔσχατον τῆς Πελοποννήσου Ἀκρωτήριον, τὰς ἐπισημοτέ-

ρας πόλεις καὶ κωμοπόλεις του κατηδαφισμένας καὶ ἐρημωμένας· ὅτι μὲ ὅλας τὰς τλαιπωρίας, μὲ ὅλας τὰς ἐλλείψεις, καὶ τὰς πολυειδεῖς ἐναντιώσεις, μὲ ὅλην τὴν φρίκην, τὴν ὅποιαν ἐμπνεύουσιν αἱ τρομεραὶ σκηναὶ τῶν πυρπολήσεων, τῶν ἀναστατώσεων, τοῦ ἀνδραποδισμοῦ, τῶν σφαγῶν, ἐθριαμβεύετε καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν· καὶ διὰ τὴν ἀνδρίαν τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ ναυτικοῦ του ἔσεισεν ἐκ θεμελιῶν τὸν θρόνον τοῦ Σουλτάνου, καὶ τὸ θαυμασιώτερον, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τῶν φλογῶν καὶ τοῦ ἐχθρικοῦ σιδήρου, τοῦ κρότου τῶν ὄπλων καὶ τῆς συγκρούσεως τῶν παθῶν ἐσυλλογίσθη καὶ ἐδυνήθη νὰ συντάξῃ Πολιτικὸν Σύνταγμα, καὶ τὸ ὅποιον ἠθέλησε νὰ πολιτευέται, καὶ τὸ ὅποιον μὲ τὸ αἷμά του ἀπεφάσισε νὰ ὑπερασπίζεται.

Μὴ λησμονήσης ποτὲ, ὅτι ἔπειτα τὸ ψεῦδος, ἡ διαβολή, αἱ συκοφαντίαι, ἡ ὑπουργὸς καὶ ῥαδιοῦργος ἀντενέργεια, αἱ κατὰ χάριν καὶ κατὰ βίαν γενόμεναι ἐκλογαί, αἱ χαμερπεῖς ἰδιοτέλειαι, ἡ κατάχρησις τῶν κοινῶν, ἡ παράθασις αὐτοῦ τοῦ ἰδίου συντάγματος, οἱ ἐμφύλινοι πόλεμοι μᾶς ἔκαμαν νὰ θρηνήσωμεν διὰ τὴν Χίον, νὰ κλαύσωμεν διὰ τὴν Κρήτην, διὰ τὴν Κάσσον, διὰ τὰ Ψαρῶν, διὰ τὸ Νεόκαστρον, νὰ στενάζωμεν ἀκόμη πικρὰ διὰ τὸ Μεσολόγγι καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας, νὰ χύνωμεν δάκρυα, διὰ ὅσα εἰς τὴν Σπερεὰν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον συνέβησαν καὶ συμβαίνουσι κακὰ, νὰ βλέπωμεν ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους τὸν Αἰγύπτιον, καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου τὸν Τοῦρκον περιφερομένους, πυρπολοῦντας, αἰχμαλωτίζοντας, σφάζοντας, καὶ τὸ χειρότερον καὶ τὸ πολλῆς λύπης καὶ ἀθυμίας καὶ πολλῶν δακρύων ἄξιον, ὡς νὰ ἐπρόκειτο ἀγὼν ὄχι τῆς ἐλευθερίας, καὶ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, ὄχι τῆς δόξης, ἀλλὰ τῆς ἀρπαγῆς, τῆς καταδυναστείας τῶν ἰδίων ἀδελφῶν

μας, νὰ βλέπωμεν ἐν ταύτῳ αὐτοὺς ἐκείνους, εἰς τῶν ὁποίων τὴν δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν καὶ συνέσιν εἶχομεν τὰς ἐλπίδας μας, συνεριζομένους τίς τίνα νὰ ὑποσκελίσῃ, τίς τίνα νὰ καταβάλῃ καὶ νὰ ἀφανίσῃ· αὐτοὺς ἐκείνους, εἰς τῶν ὁποίων τὸν βραχίονα καὶ τὴν ἀνδρίαν ἐλπίζομεν, φιλοτιμουμένους τίς τίνα νὰ ὑπερβῇ κατὰ τὴν κακουργίαν καὶ κατὰ τὴν εἰς τοὺς νόμους ἀπειθειαν· τὰς δὲ συμφορὰς τῆς πατρίδος νὰ κορυφωθῶσι τόσον, καὶ τὰς πληγὰς τῆς νὰ γίνωσι τόσον ἀφόρητοι, καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ λαμπρότης τοῦ ὑπὲρ πάντας τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας ἱερωτέρου καὶ δικαιοτέρου ἀγῶνός μας νὰ ἀμαυρωθῇ τόσον, ὥστε ὀλόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς Σὲ μόνον νὰ ἀποβλέπῃ, καὶ Σὲ ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν, καὶ ἀπὸ στιγμῆν εἰς στιγμῆν νὰ περιμένῃ διὰ νὰ φθάσῃ, νὰ παύσῃ τὰ δεινὰ του, νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς του, νὰ τὸ ἐκβάλῃ ἀπὸ τὸ χάος τῆς ἀναρχίας καὶ ἀκοσμίας, διὰ τοῦ ὁποίου περιεκαλύφθη, καὶ νὰ τὸ ἀναδείξῃ εὐνομούμενον, λαμπρὸν καὶ περιδοζόν.

Ἐχε λοιπὸν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ὅσον αἱ συμφοραὶ του εἶναι δεινὰ, αἱ πληγαὶ του δυσίατοι, ὁ κίνδυνος προφανής, ὅσον ἢ διὰ τὴν ἐκλογὴν Σου χαρὰ μας, ἢ διὰ τὴν ἐλευσίαν Σου ἀγαλλίασίς μας, αἱ εἰς Σὲ ἐλπίδες μας ὑπάρχουσι μεγάλαι, τόσον μεγαλητέρας καὶ προσοχῆς καὶ προφυλακῆς εἶναι χρεῖα, μὴ εὖρη χώραν εἰς τὴν ψυχὴν Σου, εἰς τὴν καρδίαν Σου, εἰς τὰς πράξεις Σου, εἰς τὰς ἐκλογὰς, τὰς ὁποίας μέλλεις νὰ κάμῃς τῶν διαφόρων ὑπουργῶν Σου, κάμμία ἀπὸ τὰς ὀλεθρίους ἐκείνας ἀφορμὰς, διὰ τὰς ὁποίας ἐκινδύνευον νὰ ματαιωθῶσι βέβαια ὅλαι αἱ θυσίαι, ὅλοι οἱ ἀγῶνες, ὅλα τὰ αἵματα, τὰ ὅποια ἐχύθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους μας, ἐὰν Μεγάλαι καὶ Σεβασταὶ Δυνάμεις δὲν τὸ εὐσπλαγχνί-

ζοντο καὶ δὲν τὸ ἐλάμβανον ὑπὸ τὴν ἰδίαν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν. Μὴ συγχωρήσῃς εἰς κἀνένα νὰ πράξῃ μηδὲ τὸ παραμικρὸν, ἀπὸ ὅσα ἔκαμαν νὰ κινδυνεύῃ νὰ σπαρχθῇ ἡ Ἑλλάς, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς θριαμβῶν αὐτῶν τῶν Σεβαστῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

Ἐνθυμοῦ τελευταῖον, ὅτι ὅλη ἡ Εὐρώπη, ὅλος ὁ κόσμος, ὅλοι οἱ φίλοι, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀνθρωπότητος, αὐτὴ ἐκείνη ἡ Ἑλλάς, διευθύνουσι εἰς Σὲ τὰ ὄμματα, ὡς εἰς τὸ ὠραιότερον, τὸ λαμπρότερον, καὶ ἐνδοξότερον στάδιον κατὰ τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς ἀνομίας πρωταγωνιζόμενον.

Ἐὰν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐνθυμούμενος κατορθώσῃς, ὥστε νὰ παύσωσιν αἱ διχόνοιοι, νὰ διαλυθῶσιν αἱ φατρίαι, νὰ ἐνεργῶνται, καὶ νὰ ἰσχύωσιν οἱ νόμοι, νὰ ἀσφαλισθῇ ἐκάστου ἡ ζωὴ, ἡ τιμὴ, ἡ ἰδιοκτησία· ἐὰν ἐμπνεύσῃς τὴν ὁμόνοιαν, τὴν συμφωνίαν, καὶ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην· ἐὰν ὀδηγήσῃς τοὺς πολιτικούς της εἰς τὰ ἀληθινὰ αὐτῆς συμφέροντα, καὶ τοὺς πολεμικούς της εἰς τὴν ἀληθινὴν αὐτῆς δόξαν· ἐὰν κάμῃς, ὥστε νὰ εὐδαιμονῇ ἐσωτερικῶς εὐνομούμενη, καὶ νὰ θριαμβεύωσι τὰ ὄπλα της κατὰ τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ της, νὰ μένη ἀσάλευτος καὶ ἀκλόνητος ἢ ἀνεξαρτησία της, ἄθικτος ἢ αὐτονομία της, ὦ ποία δόξα τότε! ἀλλὰ τότε καὶ μόνον, Σὲ περιμένει· ποῖοι στέφανοι Σοῦ ἐτοιμάζονται! ποῖοι κίῶνες θέλουσι παραλάβει τὸ ὄνομά Σου.

Ἐὰν ἄνθρωπος δὲν ἀνεδέχθῃ ἀκόμη κυβερνήσιν ἔθνους μὲ ὁποίας καὶ εἰς ὁποίας περιστάσεις ἀναδέχεσαι Σὺ τὴν κυβερνήσιν τοῦ ἔθνους Σου, ἤξευρε, ὅτι καὶ ἄνθρωπος δὲν ἐδοξάσθη ἀκόμη, ὡς Σὺ μέλλεις νὰ δοξασθῇς, ἐὰν κατορθώσῃς τὸ μέγα τοῦτο κἀτόρθωμα·

Ἄλλ', ὦ Κυβερνήτα τοῦ παντός! Σὲ ἀπὸ

τὸ βάθος τῆς καρδίας ἐπικαλούμεθα· διαφύλαξε τὸν Κυβερνήτην ἡμῶν καθαρὸν ἀπὸ τὸ ὀλέθριον τῶν πατριῶν μίαισμα! φώτισέ τον νὰ μάθῃ ὅλας τὰς ἀληθινὰς τῶν μεγάλων δυστυχιῶν καὶ συμφορῶν μας αἰτίας, καὶ νὰ τὰς ἐξαλείψῃ· νὰ γνωρίσῃ ὅλας τὰς πληγὰς μας, καὶ νὰ τὰς θεραπεύσῃ· νὰ μὴν ἀπατάται ἀπὸ τοὺς λόγους, μηδὲ ἀπὸ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ νὰ ἐρευνᾷ καὶ τοὺς σκοποὺς, καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἰκανότητα ὅλων ἐκεῖνων, εἰς τοὺς ὁποίους μέλλει νὰ ἐμπιστευθῇ τὰ ἔρα τῆς πατρίδος ὑπουργήματα· ἐνίσχυσέ τον νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν ὅλα, ὅσα εἰς τὴν εὐνομίαν καὶ ἀληθινὴν αὐτῆς εὐδαιμονίαν συντείνουσιν. Ἀξίωσε δὲ καὶ ἡμᾶς νὰ ἰδῶμεν τελευταῖον τὰς τόσον ἐπιθυμητὰς καὶ εὐκαταίας ἡμέρας τῆς δικαίας καὶ ἀληθινῆς κυβερνήσεως, τὴν πατρίδα ἀληθῶς ἐλευθέραν, αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, καὶ νὰ καυχώμεθα, ὅτι, οὐχὶ πάθος χαμπερπὲς, οὐδὲ ἰδιοτέλεια, οὐδὲ πνεῦμα φατρίας, ἀλλ' αὐτὸ τὸ δίκαιον, αὐτὸ τῆς Ἑλλάδος τὸ Πολιτικὸν Σύνταγμα, αὐτὸς Σὺ κυβερνᾷς τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ αὐτῆς Κυβερνήτου. Γένοιτο!

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΤΕ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΥΠΟ
Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ

[Συνέχεια]

Κατὰ τοῦ ἀποτελέσματος δὲ τούτου τῶν ἐρευνῶν τοῦ Παρσάπ, δὲν δύναται τις νὰ ἀντιτάξῃ τὴν διαφορὰν τοῦ ἀναστήματος, καθότι εἰς ἀμφότερα τὰ φύλα τὸ βάρος τοῦ ἐγκεφάλου ἀναλογεῖ πρὸς τὸ τοῦ ἀναστήματος. Ἄν λοιπὸν, παρατηρεῖ ὁ Παρσάπ, ὑπάρχῃ σχέσις τις μεταξύ τῆς διανοητικῆς

ἰσχύος καὶ τοῦ ὄγκου τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ σχέση αὕτη δὲν ἐπεκτείνεται βεβαίως καὶ ἐπὶ τῆς αἰσθητικότητος, καθότι ὑπερῖσχύει αὕτη παρὰ τῆς γυναικί, ἂν καὶ ὁ ἐγκέφαλος αὐτῆς ᾔῃαι ἥττον ἀνεπτυγμένος. Ὑπολογίζεται δὲ ὑπὸ τινῶν ἡ διαφορὰ αὕτη τοῦ βάρους κατὰ μέσον ὄρον εἰς τρεῖς μέχρι τεσσάρων οὐγγιῶν.

Κατὰ τὸν Σέμμεριγκ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ ἐγκέφαλος, ἀπολύτως θεωρούμενα, εἶναι μικρότερα παρὰ τῆς γυναικί ἢ παρὰ τῶ ἀνδρί. Τὸ βάρος ὁμῶς καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν σχετικῶς πρὸς τὸ λοιπὸν σῶμα εἶναι ἐπαισθητότερα παρὰ τῆς γυναικί. Τὴν γνώμην δὲ ταύτην πρὸςβέβη καὶ ὁ Ἄκερμαν. Κατ' αὐτοὺς δὲ, ἡ παρὰ τῆς γυναικί μείζων εὐαισθησία τοῦ νευρικοῦ συστήματος ὀφείλεται εἰς τὸν σχετικῶς μᾶλλον ἀνεπτυγμένον αὐτῆς ἐγκέφαλον.

Ὁ τοῦ ἀνδρὸς ἐγκέφαλος εἶναι μᾶλλον ἀγγειοβριθὴς τοῦ τῆς γυναικὸς, ἐν ᾧ συγχρόνως καὶ τὰ εἰς τὸν ἐγκέφαλον αὐτῆς διακλαδιζόμενα ἀγγεῖα εἶναι λεπτότερα, ὅπερ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν κατὰ τὸ κρανίον τῶν γυναικῶν σχετικῶς στενοτέρων τρημάτων, δι' ὧν τὰ ἀγγεῖα ταῦτα διέρχονται. «Πρέπει ἄρα γε ἐκ τούτου νὰ πορισθῶμεν, παρατηρεῖ ὁ Λευτ, ὅτι οἱ ἄμεσοι ἢ συμπληθητικοὶ ἐρεθισμοὶ τοῦ ἐγκεφάλου, εἶναι ἥττον ἐπιφοβοὶ παρὰ ταῖς γυναιξί, καὶ ὅτι τὸ σπλάγγχον αὐτὸ εἶναι μᾶλλον ἀνεξάρτητον παρ' αὐταῖς ἀπὸ τῶν παθολογικῶν τροποποιήσεων τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος. Τὰ γεγονότα εἶναι ἀντιφατικά· ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ Παρὰν Σουσατελέ ὡς καὶ ὁ Μαρτινὲ εὗρον τὴν ἐγκεφαλίτιδα ἠσπανιωτέραν παρὰ ταῖς γυναιξί ἢ παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ὡς 1:4, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠάπασχι αἱ στατιστικαὶ ἐρευναι ἀποδεικνύουσιν, ὅτι παρὰ ταῖς γυναιξί ἢ φρενοβλάθειαι εἶναι σχετικῶς συχνοτέρα.»

Ἡ γυνὴ διὰ τῆς μείζονος αἰσθητικότητος τοῦ νευρικοῦ αὐτῆς συστήματος εἶναι μᾶλλον εὐαίσθητος τοῦ ἀνδρὸς, ἡ δὲ εὐαισθησία αὐτῆς διεγείρεται, μετριάζεται, ἢ καταπίπτει μετὰ μεγίστης ταχύτητος. Τὴν δ' εὐκόλον καὶ ταχεῖαν ταύτην εὐπάθειαν τῶν διανοητικῶν τῆς γυναικὸς δυνάμεων πολλοὶ τῶν συγγραφέων ἀπέδωκαν εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ ὀργανικὴν τοῦ ἐγκεφάλου κατὰστασιν.

Τὸ πρᾶον τοῦ χαρακτῆρος, ἡ ὑπομονὴ, ἡ συστολή, ἡ μετριοφροσύνη, ἡ εὐμένεια, ἡ συμπάθεια, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ ἀφοσίωσις, ἡ αὐταπάρνησις εἶναι πάντα ἔμφυτα παρὰ τῆς γυναικί. Ἡ φαντασία παρ' αὐτῆς εἶναι λίαν ζωηρά, διὸ καὶ ἐπιδίδουσιν ἐξαιρέτως αἱ γυναῖκες εἰς πᾶσαν τέχνην, ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς διανοητικῆς ταύτης δυνάμεως.

Εἶναι δ' ἀφ' ἑτέρου ἡ γυνὴ μᾶλλον εὐμετάβολος καὶ ματαιόφρων τοῦ ἀνδρὸς, ἀφίεται εὐκολώτερον αὐτοῦ εἰς τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν λύπην, ἀλλ' ὑποκρύπτει καὶ εὐκολώτερον αὐτοῦ τὰς ἐπιθυμίας τῆς.

Αἱ διανοητικαὶ τῆς γυναικὸς δυνάμεις δύνανται καλλιεργούμεναι ν' ἀναπτυχθῶσι καὶ νὰ τελειοποιηθῶσι ὡς καὶ παρὰ τῶ ἀνδρί, ἀποκάμνουσιν ὁμῶς ταχέως· ἂν δὲ σπανίως αἱ γυναῖκες ἐπιδίδουσιν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, τοῦτο ὀφείλεται οὐχὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν διάφορον αὐτῶν ὀργανισμόν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, τὴν ἔξιν, τὴν ἀνατροφήν, τὴν κοινωνικὴν τῶν γυναικῶν θέσιν κτλ.

Ἄλλὰ, καίτοι σπανίως ἐπιδίδουσιν τῶν γυναικῶν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, οὐδένα λανθάνει, ὅτι εἰς τὰ θέλητρα τοῦ γυναικείου φύλου ὀφείλομεν πολλὰ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς πλαστικῆς, τῆς ζωγραφικῆς, τῆς ἐποποιίας, πολλὰ τῶν ἐνδόξων πολεμικῶν κατορθωμάτων κ.τ.τ.

Ὑπὸ ἠθικὴν δ' ἔποψιν ἐξεταζομένης τῆς

γυναικὸς, παρατηροῦμεν, ὅτι κύριον αὐτῆς μέλημα εἶναι ὁ συζυγικὸς ἔρως, ἡ μητρικὴ στοργή, ἡ ἀνατροφή τῶν τέκνων καὶ αἱ περὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν φροντίδες. Διὰ τῶν εὐαρέστων μετ' αὐτῆς συνδιαλέξεων ἀνακουφιζόμεθα ἀπὸ τῶν ἡμερησίων ἀσχολιῶν μας. Ἡ γυνὴ εἶναι τὸ ἐπαγωγὸν τῆς οἰκογενείας κέντρον· ὁ παρήγορος τῶν κοινωνικῶν ἢ οἰκιακῶν συμφορῶν μας ἄγγελος· καθότι ἐκμυστηρεύομενοι εἰς αὐτὴν τὰς ἐνδομύχους τῶν θλίψεων ἡμῶν αἰτίας, μεγίστην αἰσθανόμεθα τὴν ἀνακούφισιν καὶ τὴν παρηγορίαν. Ἡ γυνὴ τέλος πρώτη παραλαμβάνει καὶ περιποιεῖται ἡμᾶς ἐν τῇ βρεφικῇ ἡμῶν κοιτίδι, τελευταία δὲ μᾶς ἐγκαταλείπει ἐν τῇ νεκρικῇ κλίνῃ.

Ἡ γυνὴ, ἔνεκα τῆς μείζονος εὐαισθησίας τοῦ νευρικοῦ αὐτῆς συστήματος, ὑπόκειται μᾶλλον τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν νευρικὴν κρᾶσιν καὶ τὰ νευρικὰ ἐν γένει νοσήματα, οἷα εἰσιν ἡ σκελοτύρβη, οἱ ὑστερισμοὶ, αἱ ναυραλγίαι, ὁ σπασμωδικὸς βῆξ κ.τ.λ., διὸ καὶ μεγίστην πρέπει νὰ καταβάλλωμεν προσπάθειαν, ὅπως ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τῶν γυναικῶν πᾶσαν αἰτίαν, δυνάμενην νὰ ἐξκθενήσῃ, ἢ νὰ ὑπερερεθίσῃ τὸ νευρικὸν αὐτῶν σύστημα.

4) *Αἰσθητήρια ὄργανα.* Παρὰ τῆς γυναικί τὰ αἰσθητήρια ὄργανα εἶναι λεπτοφύεστερα καὶ μᾶλλον ἐκλεκτὰ, ἀλλ' ἀσθενέστερα τῶν τοῦ ἀνδρὸς, διὸ καὶ ἀντέχουσιν ἥττον εἰς τὰς ζωηρὰς ἐντυπώσεις ἢ ἀποκάμνουσιν εὐκολώτερον. Ὁ μικρότερος τῆς γυναικὸς ὀφθαλμὸς ἀποφύγει τὸ ζωηρὸν φῶς, εὐχαριστεῖται δὲ μᾶλλον εἰς φῶς ἥπιον, μέτριον. Ἡ λεπτοτέρα, βραχυτέρα καὶ μᾶλλον σύστενος αὐτῆς ῥίς, δὲν ἀντέχει εἰς τὰς ὀξείας, τὰς διαπεραστικὰς ὀσμὰς, ἀναζητεῖ δὲ ἀπ' ἐναντίας ὀσμὰς ἡδέας, τερπνὰς, εὐαρέστους. Ἡ λεπτοτέρα, βραχυτέρα καὶ μᾶλλον εὐστροφὸς αὐτῆς γλῶσσα ἀπα-

ρέσκειται τὰς δριμείας, τὰς κεντωτικὰς οὐσίας, προτιμῶσα τροφὰς εὐαρέστου, ἡδέιας μᾶλλον γεύσεως. Τὸ οὖς αὐτῆς προσηλωταί εὐαρέστως εἰς τὰς τερπνὰς ἀρμονίας, τοὺς γλυκεῖς φθόγγους, ταρασσόμενον εἰς πάντα θόρυβον, εἰς πᾶσαν κακοφωνίαν, εἰς πάντα σφοδρὸν ἤχον. Οἱ λεπτοφυεῖς καὶ εὐκίνητοι αὐτῆς δάκτυλοι, αἱ ἀβραὶ αὐτῆς χεῖρες, ἀπολαύουσαι ὄλως ἰδίας ἀπτικῆς ἐπιδειξιότητος, ἐπιδιδώκουσι πρὸς ἀφῆν οὐσίας μαλακὰς μᾶλλον. Τὸ αἰσθητικὸν παρ' αὐτῆς εἶναι ἐντελέστερον, λεπτότερον, εὐπαθέστερον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὰ αἰσθητήρια τῆς γυναικὸς εἶναι καταλλήλως διαπεπλασμένα δι' ἀβρὰς, ἡδέιας, μετρίας ἐντάσεως ἐντυπώσεις. Ἡ ὕψη καὶ ἡ πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα σχέσις αὐτῶν εἰς προφανῆ διακρίνεται ἀντίφασιν πρὸς πᾶσαν ὑπερβολὴν ἔν τε τῇ ἡδονῇ τῇ λύπῃ καὶ τῇ οὐδύνῃ.

5) *Κυκλοφορικὸν καὶ ἀναπνευστικὸν σύστημα.* Εἴπομεν, ὅτι ὁ θώραξ παρὰ τῇ γυναικί εἶναι στενότερος, μικρότερος τοῦ ἀνδρός· κατ' ἀνάγκην λοιπὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ περιεχόμενα ὄργανα εἶναι ἀναλόγως μικρότερα. Ἡ καρδία τῆς γυναικὸς εἶναι μικρότερα τῆς τοῦ ἀνδρός καθ' ἅπασας τὰς διαμέτρους αὐτῆς· τοῦτ' αὐτὸ δὲ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς ἀρτηρίας, αἱ παρειαὶ τῶν ὀπείων εἶναι πρὸς τούτοις ἤττον πυκναὶ καὶ ἤττον στερεαί, καὶ μόνον ἡ κατιούσα ἀορτὴ καὶ αἱ εἰλεακαὶ ἀρτηρίαι εἶναι, κατὰ τὸν Ἄλλερ, μᾶλλον ἀεπτυγμέναι παρὰ τῇ γυναικί. Ὁ σφυγμὸς αὐτῆς εἶναι ἀσθενέστερος, συχνότερος, μᾶλλον εὐπίεστος καὶ λιαν εὐμετάβολος· ἀπ' ἐναντίας δὲ αἱ φλέβες καὶ τὰ λεμφατικὰ ἀγγεῖα ὑπερσχύουσι τοῦ λεμφατικοῦ συστήματος.

Ἡ ἀναλογία τῶν συστατικῶν τοῦ αἵματος στοιχείων διαφέρει ἐπίσης κατὰ τὰ φύλα. Κατὰ τὰς τελευταίας ἀναλύσεις 100

μοῖραι αἵματος περιέχουσι κατὰ μέσον ὄρον, Εἰς μὲν τὸν ἄνδρα. Εἰς δὲ τὴν γυναῖκα.

Αἰμοσφαιριδίων	14, 9.	12,77.
Ἰνιδος	0, 27.	0,26.
Λευκώματος	5, 7.	5,90.
Ῥδατος	76—7.	78,70.

αἱ δ' ὀργανικαὶ αὐταὶ διαφοραὶ ἐξηγοῦσιν ἡμῖν τὴν παρὰ τῇ γυναικί συχνότεραν ἐπέλευσιν καὶ εὐκολωτέραν ἀνάπτυξιν τῆς χλωρώσεως, τῆς ἀναιμίας, τῆς λεμφατικῆς κρᾶσεως μετὰ τῶν σχετικῶν αὐτῆς συνεπειῶν. Εἴμεθα λοιπὸν ἠναγκασμένοι παρὰ τῇ γυναικί πρὸ πάντων, ὅπως χρώμεθα τοῖς καταλλήλοις μέσοις πρὸς διατήρησιν ἢ ἀνάπτυξιν τῆς αἱματώδους κρᾶσεως. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι κατὰ τοῦ Ἄνδρᾶ, Γαβαρὲ καὶ Δελτφόνδ, παρὰ τοῖς θηλάζουσι τῶν μαστοφόρων ζώων τὰ αἱμοσφαίρια ὑπερτεροῦσι τὰ τῶν ἀρρένων.

Ἐνεκα τοῦ μικροτέρου τῆς γυναικὸς θώρακος, τὸ στέρνον εἶναι παρ' αὐτῇ βραχύτερον, οὗ ἔνεκα προσφύεται τοῦτο πρόσθεν εἰς τὸν χόνδρον τῆς ἔκτης πλευρᾶς, ἐνῶ παρὰ τῷ ἀνδρὶ προσφύεται εἰς τὴν τῆς ἐβδόμης. Ἐκ τούτου δὲ ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ ἐπιγάστριον κεῖται ὑψηλότερον παρὰ τῇ γυναικί, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ κατὰ κάθετον διάμετρος τοῦ θώρακος εἶναι παρ' αὐτῇ μικρότερα, ἐπίσης δὲ μικρότερα εἶναι καὶ ἡ ἐγκάρσιος τοῦ θώρακος διάμετρος, καθότι αἱ πλευραὶ εἶναι βραχύτεραι. Ἡ δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν κοιλότητα τοῦ θώρακος προεξέχουσα σπονδυλικὴ στήλη ἐλαττόνει καὶ τὴν προσθοπισθίαν διάμετρον· ἐπομένως καὶ οἱ ἐν τῷ γυναικίῳ θώρακι περιεχόμενοι πνεύμονες εἶναι μικρότεροι τῶν τοῦ ἀνδρός. Ἐπεταί δ' ἐκ τούτου, ὅτι παρὰ τῇ γυναικί ἡ ἀναπνοὴ εἶναι ἀσθενεστέρα, βραχύτερα, καὶ ὅτι φθεῖρεται κατ' αὐτὴν ὀλιγώτερον ποσὸν ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὀξυγόνου. Εἰς τὸν τρόπον δ' αὐτὸν, δι' οὗ

ἔκτελεῖται ἡ ἀναπνοὴ παρὰ τῇ γυναικί, ἀπέδωκαν οἱ Λενέκ, Λουῆ, Στώβ καὶ πολλοὶ ἄλλοι τὴν παρ' αὐτῇ συχνότερον ἐπερχομένην πνευμονικὴν φθίσιν, ἂν καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς, ἐν οἷς ὁ Βρικιὲ καὶ Βοῦδ γνωματεύουσιν, ὅτι ἡ νόσος αὕτη εἶναι συχνότερα παρὰ τοῖς ἀνδράσιν. Ἄλλ' οἱ ὑπὸ τῶν συγγραφέων τούτων ἀναφερόμενοι ἀριθμοὶ εἶναι τοσοῦτον ἀσήμεντοι, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς λάβωμεν ὑπ' ὄψιν.

Ὁ Ἄνδρᾶλ καὶ ὁ Γαβαρὲ ὑπελόγησαν τὸν μέσον ὄρον τοῦ ἐν τοῖς πνεύμοσι κατὰ πᾶσαν ὥραν φθειρομένου ἀνθρακος. Κατ' αὐτοὺς, ἀπὸ τοῦ 8—15 ἔτους τὰ μὲν ἄρρενα φθεῖρουσιν εἰς μίαν ὥραν 7 γραμμάρια καὶ 4 δέκατα ἀνθρακος, ἐνῶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ τὰς αὐτὰς καταστάσεις τὰ θήλαα φθεῖρουσιν 6 γραμμάρια καὶ 4 δέκατα. Μετὰ τὴν ἡβην τὰ ἀποτελέσματα εἶναι διάφορα παρὰ τε τῷ ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικί.

Καὶ παρὰ μὲν τῷ ἀνδρὶ τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τοῖς πνεύμοσι καιομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος αὐξάνει μέχρι τοῦ τριακοστοῦ τῆς ἡλικίας ἔτους, μεθ' ὃ ἀρχεται βαθμηδὸν ἐλαττούμενον. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ 15 μέχρι τοῦ 20 ἔτους φθεῖρει ὁ ἀνὴρ 10 γραμμάρια καὶ 8 δέκατα, ἀπὸ δὲ τοῦ 20—30 δαπανᾷ 12 γραμμάρια καὶ 2 δέκατα. Ἀπὸ δὲ τοῦ 30 ἕως 40, 11 γραμμάρια. Ἀπὸ δὲ τοῦ 40 ἕως 60, 10 γραμμάρια, καὶ ἀπὸ τοῦ 60 ἕως 80 φθεῖρει ὁ ἀνὴρ 9 γραμμάρια καὶ 2 δέκατα. Ἐρεῦνης δὲ γενομένης ἐπὶ γέροντος ἡλικίας ἑκατὸν καὶ δύο ἐτῶν ἀπεδείχθη, ὅτι αὐτὸς ἐφθεῖρεν ἂν πᾶσαν ὥραν 9 γραμμάρια ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Παρὰ δὲ τῇ γυναικί τὸ ποσὸν τοῦ ἐν μιᾷ ὥρᾳ καιομένου ἀνθρακος εἶναι πάντοτε ἔλασσον ἢ παρὰ τῷ ἀνδρὶ. Οἱ προρρηθέντες Ἄνδρᾶλ καὶ Γαβαρὲ παρατήρησαν, ὅτι ἅμα τῇ ἀποκαταστάσει τῆς ἐμμήνου καθάρσεως,

καὶ ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ λειτουργία αὕτη, τοῦτέστιν ἀπὸ τοῦ 15 μέχρι τοῦ 50 ἔτους, οἰαδῆποτε καὶ ἂν ἡ ἰσχυρὰ σωματικὴ τῆς γυναικὸς ἰσχύς, τὸ παρ' αὐτῆς φθειρόμενον ποσὸν τοῦ ἀνθρακος εἶναι σχεδὸν πάντοτε τὸ αὐτὸ, οὐδόλως ἀπομακρυνόμενον τοῦ μέσου ὄρου τῶν 6 γραμμαρίων καὶ 9 δεκάτων. Κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην τὸ ποσὸν τοῦ ἐν μιᾷ ὥρᾳ φθειρομένου ἀνθρακος προσλαμβάνει τὸν ἀνώτατον ὄρον τῶν 8 γραμμαρίων, ὁ δ' ὄρος αὐτὸς διατηρεῖται καθ' ἅπασαν τῆς ἐγκυμοσύνης τὴν διάρκειαν, ἀντικαθιστάμενος μετὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ μέσου ὄρου τῶν 6 γραμμαρίων καὶ 9 δεκάτων.

Ἐπειδὴ οἱ πνεύμονες παρὰ τῇ γυναικί εἶναι μικρότεροι τῶν τοῦ ἀνδρός, ἔπεται, ὅτι καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆς εἶναι ἀσθενεστέρα τούτου, πρὸς δὲ καὶ ὅτι δὲν δύναται αὕτη ν' ἀποδώξῃ, ν' ἀποθήσῃ ἀπὸ τῶν πνευμῶνων αὐτῆς μεγάλῃν συγχρόνως ἀέρος ποσότητα.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία τῆς γυναικὸς εἶναι βραχύτερα, ὁ λάρυγξ καὶ ἡ γλωττίς στενώτερα, αἱ παρειαὶ τῶν ὀργάνων αὐτῶν δονοῦνται μετὰ μείζονος ταχύτητος, διὸ καὶ ἡ φωνὴ τῆς γυναικὸς εἶναι λεπτοτέρα τῆς ἀνδρικής, ὀξυτέρα αὐτῆς, οἱ δὲ βραχύτεροι φωνητικοὶ αὐτῆς μῦς καὶ οἱ μαλθακώτεροι σύνδεσμοι καθιστῶσι καὶ αὐτοὶ τὴν γυναικεῖαν φωνὴν πλέον εὐκαμπτον, εὐστροφον. Διὰ τῆς φωνῆς ἐκδηλοῦνται τὰ διάφορα τοῦ ἀνθρώπου αἰσθήματα, δι' αὐτῆς μαρτυρεῖται ἡ ἡθικὴ τοῦ ἀτόμου κατάστασις. Φωνὴ πραεῖα, ἡδέια, θωπευτικὴ, οἷα ἐστὶ συνήθως ἡ φωνὴ τῶν γυναικῶν μόνον ἐξ ἀγαθῆς ψυχῆς ἐκπορεύεται.

6) *Γεννητικαὶ λειτουργίαι.* Ἡ καταφανεστέρα, πρὸς δὲ καὶ ἡ κυριώτερα μεταξὺ τῶν φύλων διαφορὰ ἐδρεύει ἀναμφιλέκτως εἰς τὰ γεννητικὰ αὐτῶν μόρια. Καὶ τὰ μὲν τοῦ ἀνδρός ἐξωτερικὰ ὄντα, σύγκεινται ἄ-

μαντα ἐξ ὀργάνων διπλῶν, ἐκ δὲ τῶν τῆς γυναικός, συγκειμένων ἐξ ὀχετῶν ἀποληγόντων εἰς τὰς ὠθηκὰς, τινὰ μὲν εἶναι ἐξωτερικά, ἕτερα δὲ ἐσωτερικά· καὶ τινὰ μὲν διπλᾶ, ἕτερα δὲ, ἦτοι ὁ κόλπος καὶ ἡ μήτρα μοναδικά, ἕτερον δὲ μεταξὺ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἀμφοτέρων τῶν φύλων διαφορὰν παρατηροῦμεν κατὰ τὰς διαμέτρους αὐτῶν. Αἱ διαμέτροι λ. χ. τῶν γεννητικῶν τῆς γυναικός ὀργάνων εἶναι πολλῶν εὐρύτεραι τῶν τοῦ ἀνδρός, καὶ τοῦτο χάριν τῆς συλλήψεως, τῆς κυφορίας καὶ τοῦ τοκετοῦ.

Πλὴν δὲ τῶν ἀνατομικῶν αὐτῶν διαφορῶν, τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἀμφοτέρων τῶν φύλων διαφέρουσιν οὐσιωδῶς καὶ κατὰ τὰς φυσιολογικὰς αὐτῶν λειτουργίας. Ὁ ἀνὴρ λ. χ. περιορίζεται εἰς μόνην τὴν γονιμοποίησιν, μεθ' ἧς μόνον δι' ἑαυτὸν καὶ ἀπολαμβάνει μείζονος ἀτομικῆς ἀνεξαρτησίας. Ἀπ' ἐναντίας δὲ τὰ τοῦ θήλεος γεννητικὰ ὄργανα ἀνεξαρτήτως τῆς γονιμοποίησης, τῆς κυφορίας καὶ τοῦ τοκετοῦ ἐκπληροῦσι καὶ δύο ἑτέρας λειτουργίας, ἦτοι τὴν αὐτόματον τοῦ ὠαρίου ἀπόπτωσιν ἀπὸ τοῦ Γραφιανοῦ κυστίδιου, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐκ τῆς ὠθηκῆς, καὶ δεύτερον τὴν ἐμμηνον κάθαρσιν. «Ἡ γυνή, λέγει ὁ Λευί, ζῆ μᾶλλον διὰ τὸν πληθυσμὸν τοῦ εἴδους, ἢ δι' ἑαυτήν, ὅπερ καταφαίνεται ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐπιβληθειῶν αὐτῆς λειτουργιῶν. Τὸ ἔργον, μὲ τὸ ὅποιον ἐπεφόρτισεν αὐτήν ἡ φύσις ἢ δὲν ἀποπερατοῦται μὲ τὴν μίξιν καὶ τὴν ὀνιμοποίησιν· ἀνάγκη, ὅπως ἡ γυνὴ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην παρατεταμένης ἐπιώσεως, τοῦ τοκετοῦ, καὶ τοῦ θηλασμοῦ. Τῆς ἀναγγέλλει δὲ ἡ φύσις τὴν κατάλληλον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς ἐποχὴν, διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ἰδίας λειτουργίας, τῆς ἐμμήνου τοῦτέστι κα-

νθάρσεως. Αἱ πρῶται τῆς γυναικός ἠθικαὶ ἐκδηλώσεις εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς φύσεως, παρασύρουσαι αὐτὴν πρὸς τὸ φύλον, παρ' οὗ λήψεται τὴν γονιμοποίησιν. Αἱ ἡδοναί, αἱ λύπαι, τὰ καθήκοντα τὰ προσαρτώμενα εἰς τὸν ἴδιον τοῦτον σκοπὸν εἶναι τὸ κυριώτερον τοῦ βίου αὐτῆς μέλημα. Τέλος δὲ, ὅπως ἡ φύσις προτρέψῃ τὴν γυναῖκα ζωηρότερον εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ εἴδους, ἔθετο παρὰ τῆς μητρικότητι τὰς μεγαλειτέρας περιπετείας τῆς ὑγείας καὶ τῆς μακροβιότητος. Ὁ ἄγαμος βίος ἀποβαίνει ὀλεθριώτερος εἰς τὰς γυναῖκας μᾶλλον ἢ εἰς τοὺς ἀνδρας. Τὰ τῶν γυναικῶν μοναστήρια περικλείουσι πλείονας νόσους καὶ ἀσθενεῖς ὑπάρξεις ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν. Καὶ τίς δὲν παρετήρησε τὴν ἀνθηρὰν ὑγίαν τῶν γυναικῶν, ὅσα ὑπῆρξαν μητέρες πολλῶν τέκνων; ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας ἡ στειρώσις ἀποξηραίνει, ὡς εἶπειν, καὶ μαραίνει αὐτάς.»

Ἐξετάσωμεν ἤδη ἐνταῦθα τὰς ἰδίας ταύτας λειτουργίας τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός, καὶ ἐνδιατρίψωμεν ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐμμήνου καθάρσεως καὶ τῆς μετ' αὐτῆς ἀναποσπάσεως συνδεδεμένης αὐτομάτου ἀποπτώσεως τοῦ Γραφιανοῦ ὠαρίου.

Ἀποκαλοῦμεν ἐμμηνον ῥύσιν, ἢ ἐμμηνον κάθαρσιν, ἢ ἀπλῶς ἐμμηνα κτλ., περιοδικὴν τινὰ ῥύσιν αἵματος, γινομένην παρὰ τῆς γυναικὸς ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς μήτρας διὰ τῶν ἐξωτερικῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἀπὸ τῆς ἠθικῆς τῆς νεανίδος ἡλικίας μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ γυνὴ παύει πλέον νὰ ἦναι γόνιμος.

Ἡ ἐμμηνος κάθαρσις εἶναι λειτουργία ἰδία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· θήλειαι τινὲς πίθηκοι παρουσιάζουσιν ἐπ' ἀληθεία ὁμοίαν τινὰ ῥύσιν, ἀφ' ἑτέρου αἱ γυναῖκες ἀγρίων τινῶν λαῶν οὐδὲ ὅπως ἔχουσιν ἐμμηνον κάθαρσιν, ἀλλὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, καθάπερ

παρατηρεῖ καὶ ὁ Βεκλάρ ἐν τῇ φυσιολογίᾳ αὐτοῦ, εἶναι ὅπως ἐξαιρετικά.

Ἡ ἐμμηνος κάθαρσις ἀποκαθίσταται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἡβῆς, ἐπερχομένης ἐν τῷ ἡμετέρῳ κλίματι συνήθως περὶ τὸ 15 ἢ τὸ 14, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ 13 τῆς ἡλικίας ἔτος. Ἀλλ' οὐχὶ σπανίως πολλαὶ νεανίδες καθαρίζονται περὶ τὸ 12 ἢ τὸ 11, ἕτεροι δὲ πάλιν μόλις περὶ τὸ 17 ἢ τὸ 18 τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτος. Ἀναφέρονται δὲ καὶ παραδείγματα νεανίδων, καθαρισθειῶν περὶ τὸ 5 ἢ καὶ τὸ 2 τῆς ἡλικίας ἔτος, ἢ καὶ περὶ τὸν 9 ἢ καὶ τὸν 2 ἀπὸ τῆς γεννήσεως μῆνα. Οὐχ ἦττον δὲ ἀναφέρονται καὶ ἀντίθετα παραδείγματα γυναικῶν, καθαρισθειῶν περὶ τὸ 23, τὸ 24, 25 ἢ καὶ τὸ 40 τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτος· ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα τῶν παραδειγμάτων αὐτῶν, ἦτοι τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν πρόωρον τῶν ἐμμήνων ἐμφάνισιν δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς πραγματικὴν ἐμμηνον ῥύσιν, καθότι ἡ ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἐπελθοῦσα κατὰ τὰς μικρὰς τοῦ βίου ἡλικίας ῥύσεις τοῦ αἵματος, ἐπαναληφθεῖσα δις ἢ τετράκις κατὰ τακτικὰ κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἦττον διαλείμματα, ἔπαυσεν, ἀναφανείσα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τακτικῆς τῶν ἐμμήνων ἐπελεύσεως, τὰ δὲ εἰς τὴν βραδείαν τῶν ἐμμήνων ἐπέλευσιν ἀναφερόμενα γεγονότα, καθ' ὅσως ἐξαιρετικά, δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν.

Τὸ κλίμα ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἡβῆς καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπὶ τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἐμμήνων. Ταχύτερον λ. χ. ἀναφαίνεται ἡ ἐμμηνος ῥύσις εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, βραδύτερον δὲ εἰς τὰ ψυχρά. Εἰς τὰ θερμὰ τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς κλίματα, ἡ ἐμμηνος ῥύσις ἀναφαίνεται οὐχὶ σπανίως περὶ τὸ 10 ἢ τὸ 9 τῆς ἡλικίας ἔτος. Ἐνῶ εἰς τὰ ψυχρά κλίματα μόλις ἀρχεται αὐτὴ

περὶ τὸ 18 ἢ τὸ 20, ταχύτερον ἐπίσης ἀναφαίνονται τὰ ἐμμηνα παρὰ ταῖς ἐχούσας αἱματώδη ἢ νευρικὴν κράσιν γυναιξί, βραδύτερον δὲ ἀπ' ἐναντίας παρὰ ταῖς λεμφατικαῖς. Βίος δὲ ἐνεργητικὸς καὶ ἐπίπονος βραδύνει τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐμμήνων, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας ὁ μαλακὸς βίος καὶ ἡ ὀκνηρία ἐπισπεύδουσι ταῦτα.

Προσεγγιζούσης τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἐμμήνων παρατηροῦνται τὰ ἐξῆς τοπικὰ καὶ γενικὰ συμπτώματα.

Ἡ μήτρα ἐξογκοῦται καὶ κατέρχεται, μᾶλλον πρὸς τὰ κάτω, ὁ δὲ βλενώδης αὐτῆς ὕμνη, συμφορούμενος, ἐρυθραίνεται. Τὸ στόμιον τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας καθίσταται ἐξ ἐπιμήκουσ κυκλικόν, ἡ περιφέρεια αὐτοῦ μαλακύνεται, τὸ δ' ὀπίσθιον τοῦ στομίου χεῖλος προεξέρχεται τοῦ προσθίου. Ἡ νεάνις αἰσθάνεται γενικὴν κακουχίαν καὶ κόπωσιν, πόνους ἐμμόνους ἢ καὶ πλάνητας κατὰ τε τὸ ἐπιγάστριον, τὴν ὄσφυν, τὸ ἱερὸν ὄστυον, ἢ καὶ τοὺς μηρούς. Τὸ ἐπιγάστριον αὐτῆς ἐξογκοῦται καὶ διατείνεται, συνεξογκοῦνται δὲ ἀνεπαισθήτως καὶ οἱ μαστοί, αἱ θηλαὶ τῶν ὁποίων καθίστανται παρὰ τισι τῶν νεανίδων ἐπώδυνοι. Αἰσθάνεται δὲ πρὸς τούτοις ἡ νεάνις θερμότητα καὶ κνησμὸν κατὰ τὰ γεννητικὰ αὐτῆς μέρη, ἐνίοτε δὲ καὶ ὀδονηρὸν κατὰ τὴν τῶν οὐρῶν ἐξοδὸν δηγμόν. Τὸ πρόσωπον καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς νεανίδος προδίδουσι τὸν ὀργανισμὸν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς πελιθνοῦνται κύκλοθεν, τὸ πρόσωπον ἐρυθραίνεται καὶ ὠχρῶν αἴφνης καὶ ἐπανειλημμένως, οἱ δὲ χαρακτῆρες αὐτοῦ ἀλλοιοῦνται ἀνεπαισθήτως.

(ἀκολουθεῖ)

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

γπο

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ξ. ΚΟΝΤΟΥ

[Συνέχεια]

*Όνομα προπέτης οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν τῇ φωνῇ τῶν Ἑλλήνων, εἶνε δ' ἄμουσον καὶ ἀηδὲς τῶν μεταγενεστέρων πλάσμα, οἵτινες οὐ πάνυ ἀρεσκόμενοι τῇ ἀπλουστάτῃ καὶ φυσικωτάτῃ παραγωγῇ τοῦ προπετής ἐκ τοῦ προπίπτω, καθ' ἣν λαμπρά καὶ συμφανῆς ἔννοια παρίσταται, ἐπενόησαν τὴν ἀτοπωτάτην καὶ γελοιοτάτην ἐκ τοῦ προπέτομαι καὶ ἐσχημάτισαν λίαν τολμηρῶς καὶ βιαίως τὸ ἰσοσυλλάβως κλινόμενον προπέτης, προπέτου, κτλ., ὅπερ κατὰ τὴν ἀκραιφνῆ τῶν παλαιῶν συνήθειαν οὐτ' οὐδέτερον δύναται νὰ ἔχη οὐτ' ἀρηρημένον προπέτεια οὔτε παραθετικὸν προπετέστερος καὶ προπετέστατος.

Ἐπάρχουσι δ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ οὐκ ὀλίγα ἐπίθετα ὁμοίως τῷ προπετής προενηνεγμένα, ὧν ἔνια μὲν ἐγένοντο παρὰ ῥήματα σύνθετα ἐκ τοῦ πίπτω καὶ προθέσεως, τὰ δὲ πλείονα παρήχθησαν διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ πίπτω καὶ ὀνόματος ἢ ἐπιρρήματος, οἷον

ἀεροπετής. Φίλων Βύβλ. παρ' Εὐσεβ. Εὐαγγ. Προπ. Α', ἰ, 31 «εὗρεν ἀεροπετῆ ἀστέρα». Πολύβ. σελ. 1329, 14 Οὐλσχ. «πάρεστι τις ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν ἀεροπετής Φίλιππος». Ἀλλ' ὁ Κόβητος (Μνημοσ. 1862, σελ. 34) ἐτόπασεν οὐρανοπετής.

ρηπετής. Εὐριπ. Φοιν. 668 «ρηπετεῖς δικῶν ὀδόντας».

γορυπετής, ὅθεν γορυπετῶ. Λέγεται καὶ κατ' ἄλλον σχηματισμὸν γορύπεσος, Δημήτριος ὁ γορύπεσος (Σχολ. Ἰλ. Ν, 137. Ο, 683. Κραμ. Ἄν. Ὁξ. Τόμ. Β', σελ. 466, 22). Πρβ. πολλαγόρασος, κτλ., περὶ ὧν ἀλλαχοῦ.

δακρυοπετής. Αἰσχύλ. Ἰκέτ. 112 «τοιαῦτα πάθεα μέλα—λιγέα βαρέα δακρυοπετῆ». Σχολ. «Δακρυοπετῆ: παρασκευαστικά τοῦ πίπτειν τὰ δάκρυα τῶν ἀκούοντων». Παρατηρήσεως ἀξία εἶνε ἡ παράδοξος αὐτῆ χρῆσις τοῦ δακρυοπετής.

δεμριοπετής. Ἱστορ. Μικρ. Δινδ. Τόμ. Α', σελ. 31, 8 «δεμριοπετής γὰρ ἦν ὑπὸ γήρωσ».

διοπετής. Ἡσύχ. «Διοπετέες: ἐξ οὐρανοῦ ἐρχόμενον». Λέγεται δὲ διοπετής ἀστήρ (Εὐριπ. Ἀποσπ. 961 Ναυκ.), διοπετέες ἄγαλμα (Εὐριπ. Ἰφ. Τ. 977. Πρβ. καὶ Σουτδ. λ. διοπετής καὶ Σχαιφῆρον Ἑλλείψ. σελ. 11), διοπετέες Παλλάδιον, διοπετής πέλιτη (Διονύσ. Ἀλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 378. 387), διοπετέες ὄπλιον (Πλούτ. Νομ. 13 καὶ Διον. Ἀλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 388). Πρβ. καὶ «ὡσπερ πτήνουσ τινὰς ἢ διοπετεῖς» (Διον. Ἀλ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 2225) καὶ «ὅτι τοὺς διοπετεῖς ἀνεγνώκει κανόνας» (Πλούτ. Ἡθικ. σελ. 1118, α) καὶ «Μένιππος ἡμῖν διοπετής πάρεστιν ἐξ οὐρανοῦ;» (Λουκιαν. Ἰκαρομ. 2). Ὁ Κόβητος (Var. Lect. σελ. 297) ἐξήλειψε τὸ ἐξ οὐρανοῦ ὡς παρέγγραπτον. Ἐπάρχει δὲ καὶ τύπος διοπετής. Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 275, 19 «Καὶ ὁ κεραυνὸς διοπετής ἀπὸ Διὸς πίπτων ἢ πετόμενος: ὅθεν καὶ διοπετεῖς συμφοραί». Πρβ. Πλούτ. Μαρ. 21 «εἴτε δαιμονίου τινὸς τὴν γῆν καθαροῖς καὶ διοπετέσιν ἀγνίζοντος ὕδασι» καὶ Λουκιαν. Εἰκ. 9 «θεσπέσιόν τι χρῆμα, ὧ Λυκῖνε, φῆς καὶ διοπετέες ὡς ἀληθῶς, οἷόν τι τῶν ἐξ οὐρανοῦ γένοιτ' ἄν», κτλ. Λέγεται δὲ καὶ αἰθὴρ διοπετής (διοπετέστερος) καὶ διοπετῆ σταθμά (Εὐριπ. Βάκχ. 1268 καὶ Ῥήσ. 43), παρὰ δὲ τῷ Ἑρωτιανῷ φέρεται «Διοπετής ὁ γόνος: ἀντὶ τοῦ διαυγῆς καὶ καθαροῦ, ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Φοίνικι λέγων κτέ.» (σελ. 65, 7. Πρβ. καὶ Ἐτυμ. Μέγ.

σελ. 275, 21). Ἀλλὰ πρὸς ἀκριβῆ σαφηνισμὸν πάντων τούτων καὶ τοῦ διοπετής ποταμὸς ἐπάναγκες εἶνε νὰ μηκύνωμεν τὸν λόγον, ὅπερ δὲν δυνάμεθα ἐν τῷ παρόντι νὰ πράξωμεν (Πρβ. Οἰκονομίδην Ἐποικ. Λοκρ. Γραμμ. σελ. 103 καὶ Γοιβέλιον Λεξιλ. Τόμ. Α', σελ. 93 κέξ.). Ἀτοπώτατ' ἔχει ἡ ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἐτυμολογικῷ γινομένη ἐξήγησις τοῦ κεραυνὸς διοπετής διὰ τοῦ «ἀπὸ Διὸς πετόμενος».

δοριπετής. Εὐριπ. Τρω. 1003 «ἦν δὲ δοριπετής ἀγωνία».

δρυπετής. Ἡσύχ. «Δρυπετεῖς: ἀπὸ δένδρου πεπτωκυίας ὠρίμας». Παρὰ Γαληνῷ Τόμ. ζ', σελ. 608 καὶ 609 φέρεται δρυοπετεῖς, ἀλλὰ Τόμ. ΙΑ', σελ. 868 δρυπετοῦς. Παρατηρητέον δ' ὅτι εὐρίσκεται πολλάκις καὶ ἡ διὰ τοῦ Π ἐκφορὰ δρυπετής (ἢ δρυπέτης), ἣν καὶ γραμματικοὶ μνημονεύουσιν, ἐκ τῆς ρίζης ΠΕΠ, ἐξ ἧς τὸ ὄνομα πέπων, κτλ. καὶ τὸ ῥῆμα πέσσω-πέττω. Ἀλλ' ἀκριβῶς περὶ τοῦ δρυπετής καὶ δρυπετής θὰ διαλάβωμεν ἀλλαχοῦ.

δυσπετής, ὅθεν δυσπετῶ καὶ ἀποδυσπετῶ.

εὐπετής, ὅθεν εὐπέτεια. Πρβ. Γαλην. Τόμ. ΙΗ', β', σελ. 170 «τὸ δὲ εὐπετέως ἀντὶ τοῦ ῥαδίως τε καὶ ἐτοιμῶς οἱ Ἕλληνες λέγουσι» καὶ σελ. 248.

κλινοπετής. Πολυδεύκ. Γ', 106 καὶ Ζ', 159. Ἴδε Ξενοφ. Ἑλλ. Ε', δ', 58. Ἰπποκρ. Τόμ. Α', σελ. 674 καὶ 732, κτλ.

οὐρανοπετής. Πλούτ. Ἡθικ. σελ. 830, ἐ «καθάπερ οἱ θεῖλοι καὶ οὐρανοπετεῖς ἐκεῖνοι τοῦ Ἐμπεδοκλέους δαίμονες». σελ. 870, γ' «δὲ δὲ κέλης οὗτος ἦν, ὡς εἰοικεν, οὐρανοπετής».

παλιμπετής. Εὐστάθ. σελ. 1066, 39 «Ὅτι παλιμπετής παρὰ μὲν τοῖς μεθ' Ὁμηρον ὁ ἑαυτῷ μαχόμενος καὶ ἐναντιούμενος οἷς εἶπεν ἢ ἐπραξεν, ὅς καὶ περιπετής

λέγεται, οἷον ὁ δεῖνα παλιμπετής ἦτοι περιπετής ἑαυτῷ ἐγένετο ἀνάπαλιν ἑαυτῷ καὶ οἷς εἶπε πίπτων καὶ τὰ ἐπιρρήματα παλιμπετές καὶ περιπετές Ὁμηρος δὲ κτέ.» (Πρβ. καὶ σελ. 1520, 59).

περιπετής, ὅθεν περιπέτεια. ποσειδωνοπετής. Οἰνόμ. παρ' Εὐσεβ. Εὐαγγ. Προπ. Ε', λς', 4 «οὐ διοπετέες ἀλλὰ ποσειδωνοπετέες».

ὑπερπετής. Στράβ. σελ. 775 «τὴν κορυφὴν δὲ πολὺ ὑπερπετεστέραν ἔχει τῆς καμήλου», κτλ.

ὑψιπετής. Θωμ. Μάγ. σελ. 371, 16 «Ἐψιπέτης ὁ εἰς ὕψος πετόμενος, ὑψιπέτης δὲ ὁ ἐξ ὕψους πεσών». Εὐστάθ. σελ. 1520, 60 «τὰ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ πέτεσθαι γινόμενα βαρύνονται, οἷον ἀετὸς ὑψιπέτης καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ πεσεῖν ὀξύνονται, οἷον Παλλάδιον ὑψιπέτης» (Πρβ. καὶ Σχολ. Ἰλ. Μ, 201). Ὡς δὲ λέγεται αἰθὴρ διοπετής καὶ διοπετῆ σταθμά, οὕτω καὶ ὑψιπέτες μέλιθρον (Εὐριπ. Ἐκ. 1101) καὶ ὑψιπέτες ὄρος (Εὐσεβ. Εὐαγγ. Ἀποδ. Ζ', α, 86). Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

χαμαιπετής, ὅθεν χαμαιπέτεια καὶ χαμαιπετῶ. Λουκιαν. Λεξιφ. 13 «ἤκω ὑμῖν κομίζων καὶ τροφαλίδας τυροῦ καὶ ἐλάας χαμαιπετεῖς». Σχολ. σελ. 155 Ἰακ. «Χαμαιπετεῖς ἐλαίας, ὡς καλοῦμεν δρυπετεῖς αὐταὶ γὰρ εἰ μὴ ἄφ' ἑαυτῶν ἀπορουῶσι τοῦ δένδρου, οὐ σκευάζονται οὕτως» (Πρβ. καὶ Κόβητον Μνημοσ. 1874, σελ. 45). Λέγεται καὶ χαμαιπετής στιβάς, εὐνή, κτλ. καὶ χαμαιπετέες βέλος, κτλ. (Πρβ. Ρεττίγιον Πλάτ. Συμποσ. Τόμ. Β', σελ. 271).

Περὶ τοῦ ἀναπετής-ἀναπέτεια καὶ τοῦ διαπετής καὶ τοῦ πενταπετέες (=πενταπέτηλον ἢ πεντάφυλλον) καὶ τοῦ ὑποπτευμένου τριπετής θὰ γράψωμεν τὰ δέοντα ἐτέρῳθι.

Ὡς δὲ τὰ ἐκ τοῦ *πίπτω* ὀνόματα ἐτονίζοντο ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐκλίνοντο περιττοσυλλάβως, οὕτω τὰ ἐκ τοῦ *πέτομαι* ἐτονίζοντο ἐπὶ τῆς παραληγούσης καὶ ἐκλίνοντο ἰσοσυλλάβως, οἷον

κακοπέτης. Ἀριστοτέλ. Ζφ. Ἱστορ. Θ', 15. Ἰδε Λόγ. Ἑρμ. Τόμ. Α', σελ. 550.

οὐρανοπέτης. Εὐσέβ. Βί. Κωνστ. Γ', νέ, 1 αἰῶν δὲ τις *οὐρανοπέτης* ἀετῶν ὀζυωπέστατος κτέ.»

ταχυπέτης. Σουῖδ. «Ὀκύπετρον: *ταχυπέτην*». Πρβ. καὶ Ἡσύχ. «Ὀκύπετρος: *ταχέως* πετόμενος».

ὕψηλοπέτης. Γλωσσ.

ὕψιπέτης. Σουῖδ. «Ῥψιπέτης: ὁ εἰς ὕψος πετόμενος· ὕψιπέτης δὲ ὁ ἀπὸ ὕψους πεσών» (Πρβ. καὶ Ἡσύχ. λ. *ὕψιπέτης* καὶ Ψευδηροδιαν. Ἐπιμερ. σελ. 142). Ἰδε Βοισσονάδην Χορικ. σελ. 326 καὶ Λαρώχην Homerg. Textkr. σελ. 372 καὶ Ludwich Beitr. z. Krit. d. Nonn. σελ. 82.

ὠκυπέτης. Ἡσιόδ. Ἔργ. 212 «ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ», κτλ. Σχολ. Ἰλ. Μ, 201 «Ἀρίσταρχος ἐδάρυεν εὐρών τὸ ὠκυπέτα χρυσεῖσιν ἐθειρήσιν οὕτως κεκλιμένον, ὡσεὶ καὶ ἀπὸ τοῦ παντοπώλης παντοπώλα. Πρόδηλον δὲ καὶ τῶν διαλέκτων ὕψιπέτας γὰρ εὐρέθη κατὰ τροπὴν τοῦ Η εἰς τὸ Λ, ὅπερ ζητεῖ καὶ ἡ κλίσις καὶ ἡ βαρεία τάσις». Πρβ. καὶ Ἀνθολ. Παλατ. Θ', 19 «πτανοῖς ὠκυπέταις».

ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου μνημονεύεται καὶ ὄνομα *εὐπέτης* σελ. 899, 56. Παρὰ Κοῖντῶ τῷ Σμυρναίῳ Γ', 211 ἀπαντᾷ «οἰωνοῖσιν ἀερισπέτησιν», ἀλλὰ παρὰ τῷ Ἡσιόδῳ κεῖται Ἀσπ. 318 «κύκνοι ἀερισπόται» καὶ Ἔργ. 777 «ἀερισπότητος ἀράχνης» (Πρβ. ἀρθροσιπότητος, ἀρθροσιπότατα μέλας). Τῷ ἀερισπέτης εἶνε ὅμοιον τὸ παρ' Ἡσύχῳ «Ὀρσιπέτης: ὕψου πετόμενος».

Φέρεται δ' ἐν τῷ κώδικι αὐτοῦ καὶ «Ἰχθυοπέτης: ἐσχάρα» κατὰ πλημμελῆ ἀνάγνωσιν τοῦ *ἰχθυοπίτις*.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ εὐρίσκονται καὶ ὀνόματα ἐκ τοῦ *πέτομαι* ἐπὶ τῆς ληγούσης ἔχοντα τὸν τόνον καὶ περιττοσυλλάβως κλιόμενα, οἷον

Ἦραπόλλ. σελ. 70 «σφῆξ ἀεροπέτης».

Ἄλλ' οὐδὲν κωλύει νὰ γραφῆ ἀεροπέτης.

Ἀνθολ. Παλ. Ζ', 172 «ὕψιπέτη Βιστο- νίαν γέρανον» (Πρβ. καὶ Θ', 287). Ὀππιαν.

Ἄλ. Α', 621 «ὕψιπέτης γεράνων χορός» (Σχολ. «Ῥψιπέτης: ὁ ἐν τῷ ὕψει πετόμενος»).

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Πασσοβίου λέγεται ὅτι ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις εἶνε ἐσφαλμένος ὁ τονισμός. Παρατηροῦμεν δ'

ὅμως ὅτι δύναται μὲν εὐκόλως νὰ μετα- βληθῆ τὸ ὕψιπέτης εἰς τὸ ὕψιπέτης, δυ- σκόλως δὲ τὸ ὕψιπέτη εἰς τὸ ὕψιπέτη διότι

τοιοῦτος τύπος οὐδαμῶς ὑφίσταμενος ἐν τῇ φωνῇ τῶν Ἑλλήνων μόλις γίνεται ἀνεκτὸς ἐν τῷ παρηκμακῶτι ἑλληνισμῷ. Καὶ τὸ

μετὰ τοῦ Ν δ' ὕψιπέτην ἀποβαίνει ἐπὶ θηλυκοῦ γένους δυσπαράδεκτον (*). Ἐν

ταῖς Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου σελ. 663, 9 φέρεται «οἰκεία γὰρ τοῖς οὐρανόις τὰ ὕψιπέτη καὶ μάλιστα τὰ ἀετώδη, ὁποῖόν τι

καὶ ὁ αἰγυπιῶς» (Πρβ. καὶ Σχολ. Ἰπποκρ. καὶ Γαλ. Τόμ. Α', σελ. 74 καὶ 77). Εὐρί- σκεται δὲ παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ καὶ τὸ ἐκ τοῦ

ὕψιπέτης ἐσχηματισμένον ὕψιπέτεια (Συγ- γραμμ. σελ. 186, 96).

Εὐστάθ. σελ. 986, 3 «τὸ δὲ ἀκροτάτη τὸ κοῦφον δηλοῖ καὶ ταχυπετέες τῆς θείας κινήσεως». Πρβ. καὶ σελ. 961, 18 «παρέ- λαβε δὲ ἱέρακας εἰς τὸν λόγον διὰ τὴν τοῦ

ὄρνέου ταχυπέτεια». Σχολ. Ὀδυσσ. Γ, 372 αἰῶδος ὄρνέου ἀε-

τρός, κτλ. θὰ διαλάβωμεν ἀλλαχοῦ.

(*) Περὶ τοῦ τῆς πατρὸφόντου μη- τρός, κτλ. θὰ διαλάβωμεν ἀλλαχοῦ.

τῷ ὅμοιον ὀξυπετέε». Ἐπιφάν. Τόμ. Α', 6', σελ. 43, 20 «ὡς ἱέραξ ὀξυπετέης». Πρβ. καὶ Ἱστορ. Μικρ. Τόμ. Α', σελ. 358 «ὀξυπετέης γὰρ ὁ καιρός, καὶ παρὰ πόδας μὲν ἰὼν ἕως ἀλίσκεται· ἐπὶ δὲ τὴν λαβὴν διαδράση, μετεωροπορεῖ». Ἄλλ' εὐκόλον εἶνε ν' ἀναγνωσθῆ ὀξυπέτης.

Σχολ. Ἀριστείδ. σελ. 214, 20 «δύο ἀε- τοὺς ἰσοπετέεις ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς γῆς ἀπέλυσε». Πρβ. καὶ μεσοπετέης (Διονύσ. Ἀρεοπαγ. Πατρολ. Ἑλλ. Τόμ. Γ', σελ. 209, 6').

Παράδοξον ἡμῖν φαίνεται τὸ ἐν τῇ Πα- λατίνῃ Ἀνθολογίᾳ ζ', 239 ἀπαντῶν «τη- λοπέτευσ ἀγέλης» (ἢ τηλοπέτευσ). Σουῖδ. «Τηλοπέτευσ: τῆς πόρρω πετομένης. Ἐν ἐπιγράμματι». Ἐξέδωκε δ' ὁ Βωμειστῆρος καὶ ἐν τῷ εἰς Ἀφροδίτην Ὀμηρικῷ Ὑμνῷ στίχ. 4 «οἰωνοὺς τε διυπέτας» ἀντὶ τοῦ διυπέτας, ὅπερ ὀφείλει ἕως νὰ μὲνη ἀκί- νητον ἐκλαμβανόμενον ἀντὶ τοῦ ἐκ τοῦ Διὸς πίπτοντας, ἦτοι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ὀρμωμέ- νους καὶ ἐμφανιζομένους. Πρβ. καὶ Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Γ', νθ', 4 «καὶ τὸν ὄρνιν οὐκέτι τὸν διυπέτη τὸν μέγαν εἶναι ἀετόν» (Ἰδε Σειλήρον Ἀλκίφρ. σελ. 373 καὶ Κόβητον Var. Lect. σελ. 68). Ἄλλως ἐξηγεῖται τὴν λέξιν ὁ Γοιβέλιος Λεξιλ. Τόμ. Α', σελ. 94.

Ἐν ταῖς Ἐκλογαῖς τοῦ Στοβαίου Τόμ. Α', σελ. 304, 8 Μειν. κεῖται «ἀετὸς καὶ κίρκος καὶ ὅσα ὕψιπέτεστερά ἐστί τῶν ὀρ- νέων φεύγει τὸ ὕδωρ». Γράφει δὲ περὶ αὐ- τοῦ ὁ Μεινέκιος (Τόμ. Β', σελ. CXXXVII) «ὕψιπέτεστερα. Sic Gaisfordus dedit pro ὕψιπέτερα; fort. ὕψιπέτερα, ut dicitur ὠ- κύπετρος». Οὐδαμῶς εὐλογος φαίνεται ἡμῖν ἡ εἰκασία τοῦ Μεινεκίου.

Ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Πασσοβίου ἀναγινώ- σκεται: «ὕπερπετής, ἐς, I) (πέτομαι) drü- ber weg od. hinaus fliegend, hochfliegend,

ὄρνεις, Strab. 5. p. 244., βέλη, Pol. 18, 13, 3. 8, 7, 3. αἰ τῶν τόξων βολαὶ ὕ- περπετέεις, αἰ τῶν βελῶν ἀφέςεις ὕπ., Diod. 14, 23. Plut. Marc. 16. τὸ ὕπερπετές, Strab. 15. p. 703. ὕπερπετέεις πνέοντες ἄνεμοι, ebd. p. 731. II) (πίπτω) κτέ.». Τὸ ἐπιθετον ὕπερπετής εἶνε ἀεῖποτε παρά- γωγον τοῦ ὕπερπίπτω, οὐδέποτε δὲ τοῦ ὕπερπέτομαι. Τί σημαίνει τὸ βέλη ὕπερ- πετῆ δηλοῦται τρανότατα ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Αἰνείου Τακτ. Ὑπομν. ΛΒ', 9 «Προκα- λύπτεσθαι δὲ ἅμα τούτοις καὶ πυκνὰ παρα- πετάσματα ἢ ἰστία, ἐρύματα τῶν εἰσαφιε- μένων βελῶν, ἅπερ σχήσει τε τὰ ὕπερπί- πτοτα τῶν βελῶν καὶ ῥαδίως συλλεγήσε- ται, χαμαιπετέες δὲ μηδὲν ἔσται. Τὸ δὲ αὐτὸ ποιεῖν καὶ ἢ ἀν' ἄλλη τοῦ τείχους ὕπερπετῆ γιγνόμενα τὰ βέλη τοὺς ὕπερ- τοῦντάς τε καὶ τοὺς διαπορευομένους βλά- πτη καὶ τιτρώσκη». Καὶ τὸ παρὰ τῷ Στρά- βωνι σελ. 244 «τοὺς ὄρνεις (ἢ ὄρνις) τοὺς ὕπερπετέεις γιγνόμενους» οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τοὺς ὕπερπίπτοντας. Πρβ. καὶ χαμαι- πετέης, στρουθὸς χαμαιπετέης. Λουκιαν. π. Διψ. 2 «καὶ στρουθῶν τῶν μεγάλων τῶν χαμαιπετῶν», τουτέστι τῶν μὴ εἰς ὕψος ἀνερχομένων ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς φερομένων ἦτοι χαμαὶ πιπτόντων. Ἐν τῷ Ἰκαρομε- νίπῳ § 10 ποιεῖται χρῆσιν ὁ Λουκιανὸς τοῦ ἐπιρρήματος χαμαιπετέως λέγων «ἐπει- ρώμην ἐμαυτοῦ τὸ πρῶτον ἀναπηδῶν καὶ ταῖς χερσὶν ὕπερπετῶν καὶ ὡσπερ οἱ χῆνες ἔτι χαμαιπετέως ἐπαρόμενος καὶ ἀκροβα- τῶν ἅμα μετὰ τῆς πτήσεως». Λέγεται δὲ καὶ πτήσις χαμαιπετέης παρὰ Θεμιστίῳ σελ. 163, γ'.

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΞΩΜΑΤΩΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ὅρα σελ. 551)

IV.

Μετάβασις σώματος τινος ἀπὸ τῆς
ὕγρᾶς εἰς τὴν ἀερώδη κατάστασιν.

Τοῦ οὐσιώδους χαρακτηῖρος τῆς ὑγρᾶς κα-
ταστάσεως ὄντος $\Sigma = \Theta$, καὶ τοῦ τῆς ἀερώ-
δους $\Sigma < \Theta$, ὑπάρχουσι δύο τρόποι μετα-
βάσεως σώματος τινος ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς εἰς
τὴν ἀερώδη κατάστασιν, οἱ ἐξῆς· 1) αὐ-
ξησις τῆς ἀπωστικῆς δυνάμεως τοῦ θερμαν-
τικοῦ, μέχρις οὗ αὕτη ὑπερβῆ τὴν συνοχήν
τῶν μορίων· 2) ἐλάττωσις τῆς συνεκτικῆς
δυνάμεως μέχρις οὗ αὕτη γένηται μικροτέρα
τῆς θερμαντικῆς.

1) Ἐὰν θερμάνωμεν ὑγρὸν, ἐν ᾧ ἡ ἐπ'
αὐτὸ ἐνεργοῦσα θλίψις οὐδόλως ποικίλλει,
πάρυτα θέλομεν παρατηρήσει παραγόμενον
ἀτμὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Ἐφ' ὅσον τὸ
σῶμα θερμαίνεται ἡ θερμαντικὴ δύναμις αὐ-
ξάνει καὶ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας
οὐδεμίαν ἀντίστασιν ὑποφέρουσι τὰ μόρια,
διότι ἡ ἀπωστικὴ δύναμις μηδενίζει τὴν
ἀντίστασιν τοῦ ἀέρος, ἡ δὲ Θ ὑπερτερεῖ τῆς
 Σ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ σώματος, ὅπερ
ἤδη μεταβάλλεται εἰς ἀέριον. Ἐξακολου-
θοῦσης τῆς ἐνεργείας τῆς θερμότητος, ἡ μὲν
 Θ αὐξάνει ἀπαύστως, ἐν ᾧ ἡ Σ μένει ἀμε-
τάβλητος, ὥστε ἡ σχέσις $\Sigma < \Theta$ ἀποκαθί-
σταται διὰ μέγαν ἀριθμὸν μορίων, ἀτμοὶ δὲ
σχηματίζονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἄ-
φθονοι, μέχρις οὗ ἡ σχέσις $\Sigma < \Theta$ ἐπεκτανθῆ
ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν μορίων τοῦ σώμα-
τος καὶ ἀερώδεις πομφόλυγες σχηματισθῶ-
σιν εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τῆς ὑγρᾶς μάζης,
ὅτε ἔχομεν τὸ φαινόμενον τοῦ βρασμοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μάζα τῶν μορίων καὶ ἡ
δύναμις Σ δὲν ποικίλλουσιν ἐν τῷ αὐτῷ ὑ-
γρῷ, ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἐξωτερικὰς περιστά-
σεις, ἡ αὐξήσις τῆς Θ θέλει πάντοτε πα-
ράγει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα· ὅθεν :

Ἀπάντων τῶν στοιχείων μερόντων
τῶν αὐτῶν, ἡ θερμοκρασία τοῦ βρασμοῦ
εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ διὰ τὸ αὐτὸ ὑγρὸν.

Δύο διάφορα ὑγρὰ ποικίλλουσι πάντοτε
κατὰ τε τὴν μάζαν τῶν μορίων καὶ τὴν συ-
νοχήν αὐτῶν ὡς καὶ κατὰ τὸ μέγεθος τῶν
πόρων· ἐπομένως, ὅταν ἡ Σ ποικίλλῃ ἀπὸ
τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἕτερον ὑγρὸν, ὀφείλει καὶ ἡ
 Θ ἐπίσης νὰ ποικίλλῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρό-
πον, ἵνα τὰ παραγόμενα ἀποτελέσματα
ᾧσιν ἀνάλογα· ὅθεν :

Ἡ θερμοκρασία τοῦ βρασμοῦ ποικίλλει
μετὰ τῆς φύσεως τοῦ ὑγροῦ.

Ἄφου ἅπαξ ὁ ἀτμὸς ἀρχίσῃ νὰ σχηματί-
ζῃται εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τῆς ρευστῆς μάζης,
ἅπαν τὸ ποσὸν τῆς παραγομένης θερ-
μότητος ἐκ τῆς ἐστίας ἀπορροφᾶται ὑπὸ
τοῦ ὑγροῦ, ἵνα διατηρηθῆ ἡ Θ μεγαλειτέρα
τῆς Σ καὶ ἐξουδετερωθῆ ἡ ἀδράνεια τῆς
ὑλης. Ἐφ' ὅσον ὑπολείπονται ὑγραὶ σταγό-
νες ἡ θερμοκρασία τοῦ παραγομένου ἀερίου
μένει σταθερὰ, διότι ἅπασα ἡ προστιθεμένη
θερμότης μετασχηματίζεται εἰς δύναμιν καὶ
ἐνεργεῖ τὴν μετάβασιν τῶν ἔτι ὑγρῶν μο-
ρίων ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς εἰς τὴν ἀερώδη κατά-
στασιν. Ὅταν δὲ ὅλον τὸ ὑγρὸν μετατραπῆ
εἰς ἀέριον τὰ ἐκ τῆς ἐστίας προστιθέμενα
νέα ποσὰ θερμότητος δύνανται ἀπ' εὐθείας
νὰ ἐνεργήσωσιν ἐπὶ τοῦ ἀτμοῦ καὶ νὰ ὑψώ-
σωσι τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ· ὅθεν :

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ βρασμοῦ ἡ
θερμοκρασία μένει ἀμετάβλητος.

Ἐπειδὴ ἡ συνοχὴ τῶν ὑγρῶν εἶναι ἀ-
σθενεστάτη, ἡ δύναμις Σ λαμβάνει τὸ κυ-
ριώτερον μέρος τῆς τιμῆς αὐτῆς ἐκ τῶν ἐπὶ
τῆς ρευστῆς μάζης ἐπιφερομένων ἐξωτερι-

κῶν θλίψεων, ἐπομένως, ἐὰν αἱ θλίψεις αὐ-
ται αὐξάνουσιν ἢ ἐλαττωθῶσι, ἀπαιτεῖται
μᾶλλον ἢ ἥττον μέγα ποσὸν θερμαντικοῦ,
ἵνα καταστήσῃ τὴν διαφορὰν $\Sigma - \Theta$ ἀρνη-
τικὴν· ὅθεν :

Ἡ θερμοκρασία τοῦ βρασμοῦ ὑγροῦ
τινος αὐξάνει ἢ ἐλαττοῦται μετὰ τῆς
θλίψεως.

2) Ὁ δεῦτερος τρόπος τῆς μετατροπῆς
ὑγροῦ τινός εἰς ἀέριον συνίσταται εἰς τὴν
μείωσιν τῆς θλίψεως. Ἐὰν δῆλον ὅτι, τῆς
 Θ μείωσιν τῆς αὐτῆς, ἡ Σ ἐλαττοῦται,
θέλομεν φθάσει ἀναγκαιῶς εἰς τὴν σχέσιν
 $\Theta > \Sigma$ καὶ τὸ σῶμα θέλει μεταβῆ εἰς τὴν ἀε-
ρώδη κατάστασιν. Πειραματικῶς δεικνύται
τοῦτο ὡς ἐξῆς : Τιθέμεθα ὑγρὸν τι ὑπὸ τὸν
κώδωνα τῆς πνευματικῆς ἀντλίας, καθ' ὅσον
δὲ ἀραιούται ὁ ἀήρ παρατηροῦμεν ἀφθότους
ἀτμούς ἐκλυομένους καὶ τέλος προκαλεῖται
ὁ βρασμὸς εἰς τὴν συνήθη θερμοκρασίαν.

Πλείεστα ὑγρὰ κέκτηνται συγγένειάν τι-
να, δι' ἧς κορεννύουσι τὸν περιβάλλοντα
ἀέρα. Ἡ συγγένεια αὕτη μειοῖ ὀλίγον τὴν
τιμὴν τῆς Σ , ὅθεν προκύπτει, εἰς τὴν συνή-
θη θερμοκρασίαν, βραδεῖα παραγωγὴ ἀτμῶν,
ἣν καλοῦσιν *ἐξάτμισιν*. Ἄλλα δὲ παρά-
γουσιν ἀφθονον ἐξάτμισιν, ὡς ὁ αἰθὴρ τὸ
οἰνόπνευμα κτλ. καὶ καλοῦνται *πητικὰ*.

Ἡ μετάβασις ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς εἰς τὴν ἀε-
ρώδη κατάστασιν καλεῖται *ἀτμίδωσις* (vap-
oration), ἐν ᾧ ἡ βραδεῖα καὶ ἐπὶ τῆς ἐπι-
φανείας μόνον παραγωγὴ ἀτμῶν καλεῖται
ἐξάτμισις. Ἡ δὲ ταχεῖα αὐτῶν παραγωγὴ
καθ' ἅπασαν τὴν μάζαν τοῦ ὑγροῦ καλεῖ-
ται *βρασμὸς*.

Συντόμως θέλομεν σημειώσει ἐνταῦθα τὴν
μεταξὺ τῶν νόμων τῆς τήξεως καὶ τῶν τοῦ
βρασμοῦ ἀναλογίαν. Αὕτη ἔγκειται εἰς τοῦ-
το, ὅτι αἱ μεταβολαὶ τῆς Θ , αἱ καθιστώ-
σαι, ἐν τῇ ἐξίσώσει $\Sigma - \Theta = K$, τὴν K μη-
δὲν ἢ ἀρνητικὴν, εἶναι κανονικὰ καὶ συνί-

στανται εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις εἰς
βαθμιαίαν ὑψωσιν τῆς τιμῆς τῆς Θ , διὰ τὴν
αὐτὴν τιμὴν τῆς Σ , ἢ βαθμιαίαν μείωσιν
τῆς Σ διὰ τὴν αὐτὴν τιμὴν τῆς Θ .

Ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε ὑπεθέσαμεν τὸ ὑγρὸν
ἐν ἀνοικτῷ ἀγγεῖῳ· εὐκόλον δὲ νὰ ἴδω-
μεν, ὅτι ἐὰν τεθῆ ἐν ἀγγεῖῳ πανταχόθεν
κεκλεισμένῳ, ὁ ἀτμὸς, καθ' ὅσον σχηματί-
ζεται ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ θλίψιν συνε-
χῶς αὐξανομένην, ὅπερ συνεπάγει τὴν αὐ-
ξησιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ βρασμοῦ.

Τὰ ἅλατα καὶ γενικῶς πᾶσα οὐσία δια-
λελυμένη ἐν τῷ ὑγρῷ, δύνανται νὰ ποικίλ-
λωσι τὴν θερμοκρασίαν τοῦ βρασμοῦ. Τῷ
ὄντι, ἡ δύναμις τῆς διαλύσεως ἢ ἡ συγγέ-
νεια τῶν σωμάτων πρὸς ἀλλήλα ἐνεργεῖ
κατὰ τὴν αὐτὴν φορὰν καὶ ἡ Σ , ὅπερ αὐξά-
νει τὴν τιμὴν αὐτῆς καὶ ἐπιβραδύνει τὸν
βρασμὸν, ἐκτὸς ἐὰν συμβῆ χημικὴ ἔνωσις,
ὅτε ἐκ τῶν ὑπ' ὄψιν οὐσιῶν σχηματίζεται
νέα ἔχουσα ἰδίαν θερμοκρασίαν βρασμοῦ. Ἐν
τοῖς μίγμασι τῶν ὑγρῶν ἡ θερμοκρασία τοῦ
βρασμοῦ εἶναι πάντοτε πλησιέστερα τῇ
τοῦ πτητικωτέρου, ἐκτὸς ἐὰν τὸ τελευταῖον
τοῦτο δὲν εὐρίσκεται ἐν τῷ μίγματι ἢ εἰς
λίαν μικρὰν ποσότητα.

V.

Μετάβασις σώματος τινος ἀπὸ τῆς ἀε-
ρώδους εἰς τὴν ὑγρὰν κατάστασιν.

Δυνάμεθα κατὰ δύο τρόπους νὰ συμπυ-
κνώσωμεν τὰ ἀέρια· διὰ τῆς ἀποψύξεως καὶ
διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς θλίψεως. Ἡ σχέσις
 $\Sigma < \Theta$ δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς τὴν $\Sigma = \Theta$ διὰ
τῆς αὐξήσεως τῆς Σ ἢ τῆς μείωσεως τῆς Θ .

1) Ὅταν ἀέριον προερχόμενον ἐξ ὑγροῦ,
οὔτινος ἡ θερμοκρασία τοῦ βρασμοῦ εἶναι
γείτων τοῦ μηδενός, μετεγγίζωμεν εἰς χῶ-
ρον, τοῦ ὁποῦ ἡ θερμοκρασία διατηρεῖται
κατωτέρα τοῦ σημείου τοῦ βρασμοῦ τοῦ

ύγρου, τούτο παραχωρεί μέγα ποσόν θερμαντικῆς εἰς τὰ περιβάλλοντα σώματα, ἀποψύχεται ταχέως καὶ ἡ Θ, πρότερον μεταλαίτερα τῆς Σ, ἐλαττοῦται ἅμα πλησιάζει τὸ σημεῖον τῆς συμπυκνώσεως καὶ κατὰ μικρὸν ἐξισοῦται τῇ Σ, ὅτε τελεῖται ἡ μεταβολὴ τῆς καταστάσεως.

Ἡ θερμότης, ἡ μετασηματισθεῖσα εἰς δύναμιν κατὰ τὴν ἀτμίδωσιν, καὶ ἥς ἐγένετο χρῆσις πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἀχρηστεῖ καὶ ἐκλύεται ἅμα τὸ σῶμα παύσῃ νὰ ἦναι ἀέριον. Ἀφοῦ δὲ καταστῆ αἰσθητὴ εἰς τὸ θερμόμετρον δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν αὐτὴν τελούντες μίγματα, ὧν προσδιορίζομεν τὴν θερμοκρασίαν, ἀφοῦ τὸ ἀέριον συμπυκνωθῆ, περίπου ὅπως προσδιορίζεται ἡ λανθάνουσα θερμότης τῆς πήξεως, διαρκούντος τοῦ φαινομένου τῆς πήξεως. Δυνάμεθα τότε νὰ βεβαιωθῶμεν, ὅτι ἡ τιμὴ αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ σώματος, διότι ἡ Σ ποικίλλει μετὰ τῆς οὐσίας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ λανθάνουσα θερμότης τῆς ἀτμίδωσεως εἶναι μεγάλη χρησιμοποιοῦσιν αὐτὴν εἴτε πρὸς παραγωγὴν μεγάλου ψύχους, ἀτμιδοῦντες πτητικὰ ὑγρὰ εἰς ταπεινὴν θερμοκρασίαν εἴτε πρὸς θέρμανσιν ὑγρῶν, συμπυκνοῦντες ἐν αὐτοῖς τοὺς ἀτμούς.

Ὄταν τὰ ὑπ' ὄψιν ὑγρὰ ἔχωσι θερμοκρασίαν βρασμοῦ ἀνωτέραν τῆς συνήθους, ἐκτελοῦμεν τὴν ἀπόψυξιν τῶν ἀτμῶν, διοχετεύοντες αὐτοὺς διὰ χώρου μὴ θερμανθέντος. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἡ λανθάνουσα θερμότης θερμαίνει συνεχῶς τὸ δοχεῖον, ἀντιτάσσομεν εἰς τὴν ὑψωσιν ταύτην τῆς θερμοκρασίας τεχνητὰ μέσα· οἷον βεῦματα ἀέρος ἢ ὕδατος, ἅτινα ἐναντιοῦνται εἰς τὴν θέρμανσιν τῶν τοιχωμάτων τοῦ δοχείου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἀτμούς τοῦ ὕδατος διοχετεύομεν αὐτοὺς δι' ἐλικοειδοῦς σωλῆνος (ὀφίτου καλουμένου), ὅστις ἐμβαπτιζέται

ἐντὸς ἀγγείου περιέχοντος συνεχῶς ἀνανεούμενον ψυχρὸν ὕδωρ.

Ὄταν τὸ ἀέριον προέρχεται ἐξ ὑγροῦ, ζέοντος εἰς λίαν ταπεινὴν θερμοκρασίαν, διοχετεύομεν αὐτὸ διὰ δοχείου περιβεβλημένου ὑπὸ ψυκτικοῦ μίγματος. Εὐκόλως δὲ δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν θερμοκρασίαν ταπεινοτέραν τῶν 10 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν, ἀναμειγνύοντες ἴσα μέρη θαλασσίου ἁλατος καὶ τετριμμένου πάγου.

2) Ἐὰν ὑποβάλωμεν ἀέρια εἰς λίαν ἰσχυρὰς θλίψεις, αὐξάνομεν τὴν Σ ἀνευ ἐπισθητῆς μεταβολῆς τῆς Θ καὶ καθιστῶμεν Σ=Θ. Τῆς τοιαύτης δὲ μεθόδου γίνεται χρῆσις πρὸς συμπύκνωσιν τῶν ἀερίων, ἅτινα ἀνθίστανται καὶ εἰς τὰ ἰσχυρότερα ψύχη, ἅπερ ἠδυνήθησαν νὰ παραγάγωσι. Τὸ ἀέριον τότε συσσωρεύομεν ἐν στενῷ χώρῳ συνθλίβεται καὶ τέλος μεταβάλλεται εἰς ὑγρὸν.

Πρὸ τινῶν μηνῶν ὁ κ. Cailletet ἐν Παρισίοις καὶ ὁ κ. Pictet ἐν Γενεύῃ κατέρωσαν συγχρόνως νὰ ὑγροποιήσωσι τὸ ὀξυγόνον. Ὁ ἕτερος τούτων, ὁ κ. Cailletet κατέρωσεν κατόπιν καὶ τὸ Ἄζωτον καὶ αὐτὸ τὸ ὕδρογονον νὰ ὑγροποιήσῃ. Καὶ τὸ μὲν Ἄζωτον ὑπὸ θλίψιν 200 ἀτμοσφαιρῶν ἐθεάθη ἐν καταστάσει βανίδων, τὸ δὲ ὕδρογονον ὑπὸ θλίψιν 280 ἀτμοσφαιρῶν ὡσεὶ ὀμίχλη. Τὸ ἴδιον δὲ τὴν συμπύκνωσιν ταύτην ἐνεργοῦν εἶναι ἡ διαστολὴ τοῦ ἀερίου καθ' ἣν στιγμὴν ἐξέρχεται τοῦ κώδωνος, ἐν ᾧ συνθλίβεται. Τὸ οὕτω παραγόμενον ψῦχος εἶναι σημαντικώτατον, ὑπολογίζεται δὲ πέραν τῶν 300 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν. Ἡ ψύξις καὶ ἡ θλίψις προσεγγίζουσι τοσοῦτον πρὸς ἀλλήλα τὰ μόρια τῶν ἀερίων, ὥστε συνάπτουσιν αὐτὰ καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ σώματος.

Ὄταν διοχετεύσωμεν δι' ὕδατος ἀέριον, ἔχον μεγάλην συγγένειαν πρὸς αὐτὸ, βλε-

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Τῆς κατὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον Σινώπης, ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς, τὴν ἔκτασιν, τὸ κλίμα, τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν, τὰς τέχνας, τὰ μνημεῖα, τὰ ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα, τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα κτλ.

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΑΝΑΡΑ,

Ἰατροῦ.

Ἐν ἈΜΙΣΩΙ, 8 Ἀπριλίου 1878.

(Συνέχει καὶ τέλος)

ΣΤ'.

Ἐκκλησιαί. Θρησκευτικὸν αἶσθημα.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν θρησκείαν εἰσὶν ἐν γένει οἱ Σινωπεῖς φιλακόλουθοι, πιστῶς τηροῦντες τὰ πάτρια, προσηλωμένοι εἰς τὴν πίστιν τῶν πατέρων τῶν μέχρι δεισιδαιμονίας, τηροῦντες ὅμως τοὺς τύπους μᾶλλον ἢ τὴν οὐσίαν τῆς θείας ἡμῶν θρησκείας, ὅπως ἐν γένει πάντες οἱ ὁμοθετεῖς, μὴ ἐνοήσαντες εἰσέτι, ὅτι «Οὐχ ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τὸ ἐμόν».

Καίτοι δὲ διοικητικῶς ἡ Σινώπη ὑπάγεται εἰς τὴν Νομαρχίαν Κασταμώνος (τῆς πατρίδος τῶν Κομνηνῶν, ἑδρας δὲ τοῦ Νεοκαισαρείας) ἐκκλησιαστικῶς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς Ἀμασειας, τιτλοφορούμενον παντὸς Εὐξείνιου Πόντου, δωδέκατον κατὰ τὴν τάξιν, οὗ μητρόπολις νῦν ἐστὶν ἡ Ἀμισός (Σάμσου).

Καὶ ὑπάρχουσι μὲν ἐν συνόλῳ ἑπτὰ ἐκκλησιαί, μικραὶ αἱ πλεῖσται καὶ παλαιαί, ἐκκλησιάζονται ὅμως εἰς δύο μόνον τὰς εὐρυχωρότερας, καὶ λόγῳ εὐρυχωρίας καὶ λόγῳ οἰκονομίας πρὸς οὕτω περιττῶν ἐξόδων, τῶν λοιπῶν ἀνοιγομένων πρὸς τέλεσιν τῆς θείας λειτουργίας καθ' ὀρισμένας τοῦ ἔτους ἡμέρας.

πομεν, ὅτι τὸ ἀέριον συμπυκνοῦται, καίτοι ἔχον τὴν αὐτὴν μὲ τὸ ὕδωρ θερμοκρασίαν. Τῷ ὄντι, ἐπειδὴ τὰ ἀερώδη μόρια συνέχονται πρὸς ἀλλήλα ὑπὸ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ὕδατος, ἡ δύναμις Θ ἐλαττοῦται ἕνεκα τῆς ἀντιστάσεως ταύτης καὶ τῆς συγγενείας τοῦ ὑγροῦ, αἵτινες ἐνεργοῦσιν ἀντιρρόπως τῇ Θ· ἐν ᾧ ἡ Σ αὐξάνει ἕνεκα τῆς προσεγγίσεως τῶν μορίων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μέρος μόνον τοῦ ἀερίου μεταβαίνει πραγματικῶς εἰς τὴν ὑγρὰν κατάστασιν, τὸ δὲ λοιπὸν συνιστᾷ τελείαν διάλυσιν· νέον δηλαδὴ σῶμα, ἐπαισθητῶς διάφορον τοῦ ἀερίου, ὅπερ συνεπυκνώθη διὰ τῆς πύξεως ἢ διὰ τῆς θλίψεως.

Διὰ νὰ μεταβληθῇ ἀέριον εἰς ὑγρὸν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐνέργεια θλίψεως μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλης. Ἐν τῷ κενῷ ἀέριον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συμπυκνωθῇ ἢ ἐὰν αὐξάνωμεν συνεχῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν μορίων αὐτοῦ· διότι οὕτω ταῦτα συνθλιβόμενα παράγουσι τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ θλίψις. Ἐὰν δὲ ἐν ἀπείρῳ κενῷ διαστήματι θέσωμεν ἀέριον, οὐδέποτε θέλομεν δυναθῆναι νὰ συμπυκνώσωμεν αὐτὸ διὰ τῆς ψύξεως· καθ' ὅσον ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ὑγρὸν ἀτμιδοῦται ἐντελῶς. Σῶμα δὲ, τοῦ ὁποίου τὰ μόρια δὲν ἔχωσι συνεκτικὴν δύναμιν μεγάλην, ἥτοι δὲν εἶναι στερεόν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐρίσκηται ἐν τῷ κενῷ ἢ εἰς ἀερώδη κατάστασιν.

A. A. KANTAKIΔΗΣ,

Διδάκτωρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Κέκτηνται δὲ ἀρκετά ἀργυρᾶ κοσμήματα, ἀφιερώματα τῶν πολιτῶν, καὶ τρία ἐπὶ μεμβράνης Εὐαγγέλια χειρόγραφα πολυτελῶς δεδεμένα (ιδίως τὸ ἐν), κατατεθειμένα ἤδη ἐν τῇ μικρᾷ τῆς Σχολῆς Βιβλιοθήκῃ, ἐν ἧ ἐπ' ἐσχάτων καὶ ἐπιγραφαί τινες καὶ ἀνάγλυφόν τι κατατέθησαν.

Ζ.

Μνημεῖα, ἀρχαιοσητεες.

Ἐκ τῶν πολλῶν δημοσίων ἔργων, στοῶν, ἀγορᾶς, γυμνασίου, Ἀκροπόλεως καὶ λοιπῶν, δι' ὧν λαμπρῶς ἐκεκόσμητο τὸ πάλαι ἢ Σινώπη, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος, καλοῦντος ταύτην «ἀξιολογωτάτην τῶν ταύτῃ πόλεων», αὐτὴ μὲν τὰ πλεῖστα ἀνεγείρασα ἐπὶ τῆς αὐτονομίας της, τινὰ δὲ καὶ Μιθριδάτου τοῦ Εὐπάτορος, ὅστις καὶ μητρόπολιν σὺν τῇ Ἀμισῷ ἀνέδειξε τοῦ Ποντικοῦ κράτους του, σώζονται ἐν αὐτῇ πολλῶν πλείονα ἢ ἐν Ποντοκρακείᾳ καὶ Ἀμισῷ, ὅπου τὰ πάντα ὁ χρόνος καὶ οἱ ἄνθρωποι κατέστρεψαν.


Καὶ πρότιστον μὲν τῶν καλῶς διατηρουμένων μνημείων ἐστὶν ἡ δυτικὴ πλευρὰ τῆς Ἀκροπόλεως, ἄθικτος σχεδὸν κατὰ τὰ $\frac{3}{5}$ τῆς ἐκτάσεώς της ἐκ λίθων μεγάλων, λευκῶν, τετραγώνων ἐναλλάξ τεθειμένων, ἄνω δὲ ὕλης κολλητικῆς συνενουμένων (1).

Εἶτα δὲ κτιρίον τι Ῥωμαϊκῶν βεβαίως χρόνων, Ῥουστιῆ μὲν νῦν καλούμενον, διότι ἐχρησίμευσεν ὡς σχολὴ ὀθωμανικῆ, ὃν δ' ἀμφιθέατρον, ὡς νομίζω. Ἡ θύρα τοῦ κτιρίου, ἀρκοῦντως διατηρουμένου, εὐρεία καὶ

λίαν ὑψηλὴ, καὶ διὰ λίθων μεγάλων, λεῖων, ἄνευ δὲ συνδετικῆς ὕλης κατεσκευασμένη, ἐστὶν ἐστραμμένη πρὸς νότον. Κατάντικρον δ' αὐτῆς εἰς τὸ βάθος πρὸς βορρᾶν ἄρχεται στοά τις, ἧς ἡ ἀρχὴ διατηρεῖται ἀκεραία, πλατεῖα καὶ ὑψηλὴ, ὅσον καὶ ἡ ἐξωτερικὴ θύρα, μὴ κειμένη ὁμῶς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἀλλὰ δι' ὄλου τοῦ βάθους ὑψηλότερα κατὰ 2—3 πόδας. Δυστυχῶς τὸ πλεῖστον τῆς στοᾶς ταύτης ἐστὶ κατεστραμμένον ἐκ πυρκαϊᾶς.

Τὸ δὲ μεταξὺ τῆς στοᾶς καὶ τῆς θύρας διάστημα ἐστὶν ἀσκεπές, ἐκατέρωθεν δὲ ἰσιανται ἀνά τρεῖς στήλαι, ἀπλαῖ, μαρμάρινοι, στηρίζουσαι θόλους πετρίνους, μὴ ἐξικνουμένους μὲν τὸ ὕψος τῆς τε στοᾶς καὶ τῆς θύρας, λήγοντας δ' ἐκατέρωθεν εἰς πέτρινον οἰκοδόμημα, διαχωριζόμενον ἔνδοθεν εἰς πέντε μέρη, ὧν ἕκαστον συγκοινωνεῖ πρὸς τὰ ἐξω διὰ θύρας χαμηλῆς 1 μέτρον περίπου καὶ κωνοειδοῦς, ἐκ δύο δὲ μόνον ἐπιμήκων λευκῶν λίθων συγκειμένης.

Καὶ ἐκατέρωθεν δὲ τῆς μεγάλης θύρας ὑπάρχει ἀνά ἐν τοιοῦτο διαχώρισμα λίθινον, δι' ὁμοίας μικρᾶς θύρας συγκοινωνοῦν.

Καὶ κρῆναι δὲ 3—4 διατηροῦνται τῶν μετέπειτα Ῥωμαϊκῶν χρόνων, τὸ αὐτὸ σχῆμα ἔχουσαι, οἷον αἱ μικραὶ τοῦ ἀνωτέρου κτηρίου θύραι, κωνοειδῆς δηλαδὴ καὶ ὡς ἔγγιστα τοιοῦτο .

Ἄνωθεν δὲ τοῦ Μπόζτεπε, εἰς θέσιν ὑπερέχουσιν τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου ὑπάρχουσιν ἐρείπια λίαν ἐκτεταμένου κτιρίου, δι' ἀσβέστου, λίθων καὶ κεράμων ἐκτισμένου, ἔχοντος δὲ πολλὰς στοᾶς, ταῦτα καλοῦνται κοινῶς παλάκια, παλάτια δηλ. ἐν οἷς εὕρηται καὶ παρεκκλησιόν τι ἐπ' ὀνόματι τῆς θεοτόκου «Παναγίας τῆς Παλακιανῆς». Ταῦτα εὐφυῆς τις συνάδελφός μου ὠνόμασε πρὸ πολλοῦ, παίζων τε ἄμα καὶ σπουδάζων, Ἀνάκτορα τοῦ Μι-

θριδάτου. Ἔχεται ἄρα γε ἀληθείας τοῦτο; Ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει νῦν τὸ κοιμητήριον τῆς πόλεως.

Προσέτι δὲ καλῶς διατηροῦνται διάφορα ὑδραγωγεῖα εὐρύχωρα καὶ λιθόκτιστα, δεικνύοντα τὴν πάλαι ἀφθονίαν τῶν ὑδάτων τῆς πόλεως, ἀπαραιτήτων εἰς πληθυσμὸν μεγάλον, ἀποικίσαντα καὶ ἐτέρας πόλεις, καὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ Πόντου κινδύνων μετασχόντα τοῖς Ἑλλησι. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν μονίμων, οὕτως εἶπειν, μνημείων.

Νομίσματα δὲ, καὶ δακτυλιόλιθοι, καὶ λαβίδες σκευῶν κεραμικῶν καὶ κεραμικᾶ σκευῆ ὀλόκληρα (1) ὑπῆρχον πολλὰ ἄλλοτε, ἀλλὰ περιεσυνάχθησαν ὑπὸ τε τῶν Ἀγγλων καὶ τινων ἀρχαιοκαπήλων, καὶ νῦν δ' ἔτι ἀνευρίσκονται ἐν πάσῃ σχεδὸν ἀνασκαφῇ, καὶ μετὰ πᾶσαν βραγδαίαν βροχίαν, ἰδίως κατὰ τὴν Φοινικίδα. Τὰ ὕδατα τότε, ὀρητικῶς κατερχόμενα, παρασύρουσι τὴν γῆν, ἧτις καλύπτει πολλὰ τοιαῦτα, καὶ μετ' αὐτῆς καὶ τοιαύτας ἀρχαιότητας (2).

Καὶ ἀγάλματα δὲ καὶ ἀνάγλυφα ὑπῆρχον, καὶ ὑπάρχουσι καὶ νῦν ἔτι, τῆδε κάκεισε ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐκτισμένα, ὡς δύο λέοντες, ἰστάμενοι ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ πρὸς δυσμὰς τείχους, φυσικοῦ μεγέθους καὶ καλῆς ἐργασίας, ἀνάγλυφόν τι ἐπὶ τῶν πρὸς βορρᾶν ἐξωτερικῶν τειχῶν, δειπνοῦντας, πιθανόν, παριστῶν, ἕτερον ἀνάγλυφον, ἐν τῇ Σχολῇ νῦν κατατεθειμένον, καὶ ἄλλα τινά. Πρὸ χρόνων δὲ τινων εἰς τὸν Ῥῶσον πρόξενον Τραπεζοῦντος (τὸν Κ. Ἰωνίου νομίζω) ἐδώρησε Σινωπεὺς τις ἐκ τῶν ἰσχυρότων

(1) Γνωστὸν, ὅτι ἡ κεραμικὴ τέχνη ἦν λίαν ἀνεπτυγμένη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν Σινώπῃ.

(2) Ἔχω ἐγὼ αὐτὸς δακτυλιόλιθον, εὐρεθέντα ἐπὶ οἰκίας τινὸς ἐντὸς ἀμμοκονίας ὑπὸ τοῦ ἐργάτου. Ἐνυπῆρχε βεβαίως ἐν τῇ ἄμμῃ τῇ μετὰ τῆς ἀσβέστου ἀνιμιχθίστη.

ῥαῖον μαρμάρινον ἄγαλμα (ὡς λέγουσι), ἀγνοῶ που εὐρεθῆν.

Ἐπιγραφαὶ δὲ εὕρηται καὶ ἐντετειχισμένοι καὶ τῆδε κάκεισε ἐρριμένοι, καὶ ἀνευρίσκονται συχνάκις ἐν ἀνασκαφαῖς πρὸς οἰκοδομὴν γιγνομέναις, ὡς πρὸ 10 μηνῶν ἐν τινι χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ, μεταβεβλημένη πρὸ χρόνων ἤδη εἰς τζαμίον, ἐν ἧ, διανοιγομένων τῶν θεμελιῶν πρὸς οἰκοδομὴν νέας ὀθωμανικῆς Σχολῆς ἐν τῷ προνόμῳ τῆς πάλαι ἐκκλησίας, εὐρέθη ψηφιδωτόν τι ὠραῖον (Μωσαϊκόν), κατεστραμμένον δυστυχῶς εἰς τρία μέρη, χρησιμεύσαντα ὡς τάφος, ἐπὶ ἐνός τῶν ὁποίων εὐρέθη Λατινικὴ τις ἐπιγραφὴ, ἀναθηματικὴ τῷ Αὐτοκράτορι Γαλερίῳ, ἱστορικὴν ἔχουσα ἄξιαν, ἀνακοινωθείσα μεθ' ἐτέρων εἴκοσι σχεδὸν Ἑλληνικῶν καὶ Λατινικῶν τῷ τε ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ καὶ λοιποῖς φιλαρχαίοις.

Ἐκ δὲ τῶν δύο λιμένων, καὶ ναυστάθμων καὶ θαυμαστῶν παλαμειδίων, κατὰ Στράβωνα, οὐδὲν σώζεται, εἰμὴ ἐρείπια τινὰ τῆς προκουμαίας, ἐφ' ὧν κἀθηνται πολλάκις αἱ φορτηγίδες. Κατεστράφησαν δηλ. καὶ ταῦτα, ὅπως καὶ τὰ τῶν ἄλλων παραλίων πόλεων, ἐρείπια μόνον ἀφέντα, καὶ ταῦτα ζημίαις μᾶλλον ἢ ὠφελείαις ἦν πρόξενα.

Ἐν δ' ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων τεμενῶν τῶν ὀθωμανῶν 800 καὶ πλέον ἐτῶν, ὡς λέγουσιν οὗτοι, ἐστὶ τὸ Σεϊ-τιλάλι, χαῖρον καὶ ἐξωτερικὴν παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς ὑπόληψιν, ὅπερ οἱ Σινωπεῖς λέγουσι κῆπον τοῦ Σινωπέως ἀγίου Φωκᾶ, οὗ καὶ ναὸς ἱδρύται ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ Ὀρτάκιοι. Κεῖται δ' εἰς θέσιν ζωγραφικωτάτην παρὰ μεγίστῳ καὶ μονήρει πλατάνῳ. Ἐπίσης καὶ ἕτερον τέμενος, τὸ μεγάλο τζαμί, διατείνονται οἱ χριστιανοί, ὅτι ἦν ἄλλοτε ναὸς χριστιανικός, καὶ ὅτι ὑπάρχει, κατὰ τινὰ παράδοσιν, ἐντὸς τούτου καὶ τὸ σῶμα τοῦ

Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Βράχος δέ τις ἐκ τῶν τῆς προκυμίας, μόλις προέχων τῆς θαλάσσης τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Βασιλείου (οὐχὶ τοῦ τῆς Καπαδοκίας), καὶ ἐπώνυμος τούτου ἐστὶ.

Η'.

Ἐπιτηδεύματα, ἀγορὰ, προϊόντα.

Οἱ πλείστοι τῶν Σινωπέων εἰσὶν ἄλιεις, εἶδη δὲ τῆς ἀλιείας αἱ παλαμίδαι, τὰ σκρομβία, οἱ δελφίνες, τὰ χαμψιά, καὶ πᾶν εἶ τι ἄλλο θαλάσσιον. Τινὲς ὁμῶς εἰσὶ ῥάπτται, χρυσοχόοι, κτίσται, συνενεῶντες ἐνίοτε πολλὰ συνάμα.

Τὸ δ' ἐμπόριον ἐστὶ λίαν περιωρισμένον, συνιστάμενον εἰς καπνὰ μετρίως ποιότητος, ἐτησίως δ' ἐξαγωγῆς 400,000—500,000 ὀκάδων, καλλιεργούμενα εἰς τὰ περίεξ, εἰς ζυλείαν καύσιμον καὶ οἰκοδομήσιμον, φορτονομένην ἐκ διαφόρων ἄλλων ἐμπορειῶν Κάρσας δηλ. (Κάρουσα), Κουμτζαγάζ (Ζάγορα Ἰσως), Ἀκ-Διμανίου (Ἀρμένη), εἰς λινοσπορον καὶ ἀραβόσιτον.

Ἐπάρχοντος δὲ καὶ ναυστάθμου, πολλοὶ ἐργάζονται εἰς τὰς ξυλίνας κορβέττας 80 ἕως 100,000 κοιλῶν χωρητικότητος, δύο ἤδη κατασκευασθείσας ἐν 5 ἔτεσι, καὶ ἕτεροι εἰς τὰ ὀχυρώματα, ὧν ἡ κατασκευὴ ἔπαυσε σὺν τῷ πολέμῳ.

Ἐγορὰ δὲ ἅπαξ μόνον καθ' ἑβδομάδα κατὰ πᾶσαν πέμπτην γίνεται, ἐρχομένων ἐκ τοῦ Βοϊβατιῦ δημητριακῶν δι' ὁδοῦ ἀδιάβατου θέρους τε καὶ χειμῶνος.

Ἀτμόπλοια μόνον τὰ ὀθωμανικὰ ἐγγίζουσι τακτικῶς, ἐκτάκτως δὲ πάντα ἐν χειμῶνι μάλιστα.

Ἐπὶ δὲ τὸ φρούριον ὑπάρχουσι καὶ φυλακαὶ εὐρύχωροι, ἐνθα ἐγκλείονται μεγάλοι ἐγκληματῆται καταδεδικασμένοι εἰς θάνατον ἢ ἰσόβια δεσμὰ, ἀποστελλόμενοι ἐκεῖσε πανταχόθεν τοῦ κράτους διὰ τὸ ἀσφαλές.

ΛΟΓΟΣ

*Ῥηθεὶς τῇ Ε' κυριακῇ τῶν νηστειῶν ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ
τῇ 15 Μαρτίου 1877*

ἮΠΟ

Β. Ν. ΚΡΑΞΕΞΑΚΣΠΟΥΛΟΥ,

Πυλίου

τελειοφόρου αὐτῆς καὶ διετοῦς φοιτητοῦ τῆς θεολογίας.

[Συνέχεια]

Η'. Χριστιανοὶ ἀδελφοί! τοιαῦται αἱ ἰδιότητες καὶ τ' ἀποτελέσματα τοῦ στυγερωτάτου καὶ ἀποτροπαιοτάτου τούτου πάθους. Ἀποδιοπομπήσωμεν οὖν καὶ ἀποσκορακίσωμεν ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς ἡμῶν ἐπαύλεως τὸ θεοστυγέστατον τούτο πάθος. Ἀπορραπίσωμεν τὸ ἰσόβιον καὶ θανατηφόρον τούτου μίασμα, τὸ μίαινον τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν ἡμῶν. Ὡς ὀλοπίστοι λοιπὸν, ὡς συμπατριῶται, ὡς ὑγιῆ καὶ ἀκέραια καὶ ἁμοφυῆ μέλη τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀγαπάτε ἀλλήλους. Ἡ ἀληθὴς ἡμῶν εὐτυχία καὶ ἡ αἰώνιος καὶ ἡ πρόσκαιρος δὲν εὐρίσκεται εἰμὴ εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην προσέχετε μὴ χωρισθῆτε ἀπὸ ταύτης τῆς πνευματικῆς ἐνώσεως. Πρόβατα λογικὰ, μείνατε ἐν τῇ μάντρῃ τῆς ἀγάπης ἐὰν θέλητε νὰ μένητε ἡνωμένοι μετὰ τοῦ Θεοῦ. «Ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει.» (Α. Ἰωάνν. δ', 16). Ἀγαπῶντες ἀλλήλους κατὰ τὴν ἀπαραίτητον τοῦ Σωτῆρος παραγγελίαν, ὄντες τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι (Ῥωμ. ιβ', 10), μὴ διασπῶντες δὲ τὸν οὐράνιον τῆς ἀγάπης σύνδεσμον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τοῦ ὑψηλοῦ τῆς ἀγάπης διερχομένης παραινέσιν, τὴν ἀναστροφὴν ἡμῶν ποιοῦντες ὅστις «τεκνία μου, ἔλεγε, μὴ ἀγαπῶμεν λόγον, μηδὲ γλῶσση, ἀλλ' ἔργον καὶ ἀληθείαν» (Ἰωάν. Α', γ', 18). Οὕτως ἐκπληροῦμεν τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ δικαίωμα

πρὸς τὴν πατρίδα χρέος. Τὴν πολυπαθεστάτην, φθονομένην, καὶ ἀναξιοπρεπῶς συκοφαντούμενην, καὶ παρηγωνισμένην πλὴν ἐνδοξον ἡμῶν πατρίδα. ὦ! ἄς συμπενηθῶμεν ἤδη μετ' αὐτῆς, ἐὰν ὄντως εἴμεθα γνήσιοι αὐτῆς υἱοί. Ἄς χύσωμεν ἐν θαλερὸν συμπαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης δάκρυ διὰ τὴν σημερινὴν ἀξιοδάκρυτον αὐτῆς κατάστασιν. Ναί! ὦ, ὅποιαν θλίψιν νομίζετε, ὅτι πάσχει αὕτη ἡ σεβασμία μας μήτηρ διὰ τὸν φθόνον, τὴν ἀφιλαδελφίαν καὶ τὴν φρικαλέαν μας ταύτην ἀναληγισίαν ἀδελφοί; Δὲν βλέπομεν τὴν παρούσαν αὐτῆς κατάστασιν; Δὲν ἀκούομεν ἐνηχοῦσαν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μας τὴν ὀδυνηρὰν αὐτῆς φωνήν: «ὦ, Θεέ μου, βοᾶ μετὰ τοῦ προφήτου (Ἰερμ. θρην. 3, 11, 14, 20, 21), βλέπεις τὴν ὀδύνην καὶ τὰς πληγὰς μου! Ὁ ἐχθρὸς μου μὲ κατατρώγει! Ὁ ἄπιστος, ὁ ἀνίλεως ἐχθρὸς μου ἐπέβαλε τὴν ἱερόσυλον καὶ μαιφρόνον αὐτοῦ χεῖρα εἰς τὰ φίλητάτά μου καὶ τιμιώτατα! Ὁ ἀλιτήριος καὶ δυσσεβὴς ἐχθρὸς μου ποῖος; ἡ λεοικηλεία, ἡ χριστεμπορεία, ἡ σιμωνία, ὁ ὑλισμὸς, ὁ ἐγωϊσμὸς, ἡ ὑπερηφάνεια, ὁ φθόνος, ἡ φιλαρχία, ἡ φιλοπερηφάνεια, ἡ ἀγυρτεία, ἡ ἰδιοτέλεια, ἡ διαβολὴ, ἡ εἰρωνεία, τὸ ψεῦδος, τὰ κακοῦργα καὶ αἰμοχαρῆ πολιτικὰ πάθη. Ἐξέλειπεν ἡ ἐπὶ τῆς ἀναγεννήσεώς μου δόξα, ἐσβέσθη ἡ εὐτυχία μου, ἐκαπηλεύθησαν τὰ ἱερά μου, κατεπατήθησαν οἱ νόμοι μου, τὰ σχολειά μου, τὰ δικαιώματά μου. Ἐσῶθεν μὲ καταπληγόνει ῥομφαία δίστομος, μεγάλη διασθορὰ καὶ οἰκογενειακοῦ βίου παράλυσις, ἐξῶθεν μὲ δυσφημεῖ ἡ φοβερὰ κατακρυγῆ τῶν ἀγνομῶν συκοφαντούντων ἐχθρῶν μου, καὶ εἰς τὰς οἰκίας μου βασιλεύει πνευματικὸς θάνατος. Τὸ πρὸς ἀλλήλους ἀσυμπαθές, ἀκοινωνήτον, καὶ ἀφιλάγαθον τῶν τέκνων μου, ἔνεκεν τῶν θυμοβόρων αἰσχίστων καὶ

χαμερπῶν τούτων παθῶν τῶν, μου καταπληγόνει τὸ ἀσθενές μου στήθος. Ἡ ἀφιλόκαλος πολυτέλεια μὲ κατατρώχει, μὲ ῥίπτει εἰς διηνεκὴν πενίαν καὶ πτωχείαν, μου κατασφάττει τὴν ὑπὸ πολυποικίλων δεινῶν ἐσπαραγμένην καρδίαν μου. Ἡ συχρὴ διάλυσις τῆς βουλῆς καὶ τῶν ὑπουργειῶν πυκνὴ πτώσις μὲ κατατῆκει, μὲ καταθυθίζει εἰς ἀληθῆ χρεωκοπίαν, μὲ καταποντίζει εἰς τρικυμιώδη κλύδωνν, ἀνεμῶδες καὶ ἀχανές πέλαγος, θλίψεων, στερησεων, σπαραξικαρδίων στεναγμῶν, εἰς οἰδαλέα πελώρια οὐρανομήκη κύματα. Οἱ προστάται τῆς δικαιοσύνης καταπατοῦσι τοὺς νόμους μου, ἀθωοῦσι τοὺς κακούργους καὶ καταδικάζουσι τοὺς ἀθώους. Τὸ αἷμα τῶν ἀδίκως κρεουργημένων ἔνεκεν τῆς ἀδικίας τέκνων μου, καταβάφει τὸ πρόσωπόν μου, καὶ μίγνυται μετὰ τῶν δακρύων μου. Καὶ οὕτως, ἐγκατελείφθη ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σικυηλάτῳ, ἡ πόλις πλήρης κρίσεως πιστῆ πόλις Σιών, ἡ πόλις τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς θεμιδός. Ὁ χεῖμαρρος τοῦ κακῶς ἐνοουμένου εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, συμπαρέσυρε καὶ συμπαράσυρε τὰ ἀγνὰ καὶ ἀφελῆ ἦθη καὶ ἔθιμά μου, καὶ ἀντ' αὐτῶν παρεισφύησαν εἰσώρημασαν εἰς τὰς πόλεις καὶ οἰκίας μου τὰ ξενικά καὶ ἀλλογενῆ, μολύνοντα καὶ μαιίνοντα τὴν ἱεράν τῶν ἀρχαίων μου τέκνων γῆν, καὶ τῆς μεγάλης καὶ εὐγενοῦς ἐκείνης τοῦ 1821 γενεᾶς τὸ αἱματόφυρτον ἔδαφος. Ἐπὶ δὲ πᾶσι πρὸ πάντων τὸ ἡριμαθὲς ἐνοχάρης καὶ φιλόκαινον καὶ ὁ κάκιστος ἀπολούμενος πθητικισμὸς περὶ πάντα τὰ λεγόμενα εὐρωπαϊκὰ καὶ καλὰ καὶ μὴ καλὰ, διαφθείρουσι καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἦθη καὶ τὰς ψυχὰς τὰς ἑλληνικάς καὶ σοβοῦσι μὲν θαυμαζόμενοι καὶ προσκυνοῦμενοι παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐταιρικαί τινες ψευδομοῦσαι καὶ πᾶν ὅ,τι βάρβαρον τῶν τῆς προόδου

λεγομένων σοφῶν καὶ γνωμάτευμα καὶ ὄνομα. Πλάτωνες δὲ καὶ Σωκράται καὶ Ὀμηροὶ καὶ εἴ τι πάτριον ἱερὸν καὶ σεβάσιμον, ἀρχαῖοί τινες λῆροι φαίνονται καὶ καταφρονοῦνται παρ' Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἐν μέσῳ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος. Ὁ λειμὼν τῆς ἐκκλησίας μου δὲν ἀνθεὶ πλέον· καὶ ἰδοὺ οἱ πιστοὶ αὐτῆς ἀπαιδαγώγητοι σχεδὸν ἐγκαταλειφθέντες, ἅμα δὲ καὶ ὑπὸ ποικίλης πολιτικῆς ἀκολασίας καθ' ἑκάστην διαφθειρόμενοι, παρολισθαίνουσιν ὁσημέραι βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀπιστίαν ἢ ἀδιαφορίαν, κινδυνεύουσι ν' ἀπολέσωσι καὶ τὸ μόνον, ὅπερ ὡς ἐκ θαύματος διέσωσα μέχρι τοῦδε ἀγαθὴν τὰ ἄγνά αὐτῶν ἦθ. Κατεφρονήθη λοιπὸν ἡ πάτριος εὐσέβεια, ἔπεσεν ἡ ἱερατεία, ἠτόνισε καὶ ἐμαράνθη ἡ σωτήριος αὐτῶν ἐνέργεια ἐπὶ τὰς φρένας καὶ τὰς καρδίας· καὶ ἰδοὺ χειμῶν ἀνὰ μέσον συζύγων, καὶ κακὰ παραδείγματα γονέων, καὶ ἀρηνιασμός τέκνων πρὸς γονεῖς, διαστάσεις καὶ ψυχρανσις ἀδελφῶν, παιδαγωγοὶ ἀπαιδαγώγητοι, διδάσκαλοι ἄθεοι, ἀργυρώνητοι, ἀσυνεῖδητοι καὶ μεροληπταί, μαθηταὶ εἰρωνες, φιλοσκώμμοι καὶ συκοφάνται, φιλῖαι ἄφιλοι, ἄρχοντες ἔρπετοι καὶ παράνομοι, ὑπουργοὶ ἀπελπισίας, βουλαὶ ἄβουλοι, σφηκιὰ δικολόγων, νεότης φαυλίζουσα τὸ πρεσβεῖον. Ἡ κοινωνία μεστή τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδεστάτων ἐγένετο· τὰ πάντα ἐν αὐτῇ λέλυται, ἀνέφκται, ὁ βίος συγκέχυται, ἡ πονηρία τιμᾶται, τὰ χρηστά ἀπορρίπτεται, τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἠττάται τοῦ φθόνου, οἱ νόμοι καὶ δικαιοσύνη καθεύδουσι τὸν Ὀμηρικὸν πανύχιον ὕπνον, καὶ οὐδεὶς τέως εὐρέθη ὁ ἐκ τοῦ ληθάργου ὁ ἐγερῶν αὐτήν. «Ὀὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς· οὐκ ἔστιν ὁ συνιδῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεὸν, πάντες ἐξέκλιαν ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποικῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός

(Ῥωμ. γ', 10—13). Ὑπουργοὶ τοῦ κράτους, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι κιλνδοῦνται εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους διαμάχας εἰς τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμούς, εἰς τὰς αἰμοδιψεῖς ἀντεδικήσεις, τοῦτο νομίζοντες ὡς μόνην τῶν εὐδαιμονίαν. Ταῦτα μὲ θανατοῦσι, ταῦτα πάντα μὲ νεκρῶνουσι καὶ δὲν ἀναλαμβάνω τὴν ἀρχαίαν μου δόξαν, τὴν ἀρίζηλον καλλονὴν, τὸν κολοφῶνα τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς εὐκλείας· ταῦτα μὲ κατασφάττουσι, μὲ κατατῆκουσι καὶ γίνομαι τὸ ὄνειδος, ἡ ἀτιμία ὅλων τῶν εὐνομουμένων κρατῶν τῆς Ἑσπερίας. ὦ! ποῦ εἴσθε ἀρχαῖοί μου ἥρωες, τέκνα μου φιλοστοργώτατα, ἅτινα προετιμᾶτε τὸν θάνατον παρὰ τὴν παραγκωνίαν μου, τὴν ἀτιμίαν μου, τὴν φρικτὴν συκοφαντίαν, ἢ ἀλλογενεῖς γόνου ἀγνώμονες ἀνευθριάστως μοὶ προσάπτουσι. ὦ, ἀοίδιμο πατριάρχᾳ Γρηγόριε καὶ Π. Πατρῶν Γερμανέ! ὦ, Ὑψηλάντη καὶ Ῥήγα, ὦ, Κολοκοτρώνη καὶ Βότσαρι! ὦ, Καραϊσκάκη, Λόντε καὶ Ἀθανάσιε Διάκε! Εἶδετε τὴν θλίψιν καὶ συνοχὴν μου! Ὑμεῖς, ὦ ἀθάνατοι σκιαί, εἶδετε τὴν θυμολόρον μελαγχολίαν μου! Δὲν ὑπάρχετε ἐν τῇ ζωῇ πλέον νὰ ἴδητε ὀφθαλμοφανῶς τὴν ἀξιοδάκρυτον κατάστασίν μου, σὰς καλύπτει τὸ ἄχαρι καὶ ψυχρὸν τοῦ τάφου χῶμα, ἵνα ἴδητε ἰδίως ὄμμασι τὰ περικυκλοῦντα δεινὰ μου. Ὁρνήσατε κἂν τοῦλάχιστον γοερῶς, ὦ ἀθάνατοι σκιαί, τὴν ἀξιοθρήνητον θέσιν μου, καὶ λυπηθῆτε τὴν ἄτονον καὶ κατεσκληκυῖαν ἕψιν μου, τὰ μαστιζόντά με δεινὰ πάθη τῶν ἀσπλάγχων υἱῶν μου· διότι οὗτοι ἀπελιθώθησαν, κείνται ἄψυχοι δίκην ἀφῶνων ἀγαλμάτων πρὸς τὰ ἀλλεπάλληλα δεινὰ μου. Οἱ δὲ τὰ τῆς πολιτείας διῆθύνοντες καὶ κυβερνῶντες ἀντὶ νὰ συμπονέσωσιν εἰς τὰ πικρότατα δεινὰ μου, φροντίζοντες μετὰ τῆς ἐκκλησίας τὸ κυριωδέστατον καὶ σωστικώτατον πάντων περὶ

τῆς τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἀποκαταστάσεως, προστατεύοντες τοὺς μαθητὰς τῆς Ῥιζαρίου Σχολῆς καὶ τοὺς σπουδαστὰς τῶν λοιπῶν ἱερατικῶν τοῦ κράτους σχολῶν, ἄφησαν ἀνευ φραγμοῦ τὸν ἀμπελῶνα τῆς ἱερῶς σῦνης νὰ γίνῃ μετανοίας ἀμπελῶν, διὰ νὰ εἰσέρχωνται ἀδιακρίτως οἱ τυχόντες ἐργάται καὶ μισθωτοί· νὰ γίνωνται ἀρχιτρικλινοὶ οἱ ἐν ταῖς πλατείαις κείμενοι χωλοὶ καὶ ἀνάπηροι ψωμοζῆται, τοὺς ὁποίους ἡ φιλανθρωπία τοῦ οὐρανοῦ οἰκοδεσπότη προσκαλεῖ μόνον ὡς δαιτυμόνας εἰς τὴν θεῖαν αὐτοῦ τράπεζαν νὰ τραφῶσιν. Ἐκεῖνοι, οἵτινες πρὶν γίνωσιν ἀληθεῖς τῆς πίστεως μαθηταί, συνωθοῦνται ὑπὸ τῆς ἀργυρολογίας νὰ προβληθῶσι ποιμένες, ἐνῶ εἶνε τῆς κακίας καὶ ἀμαθείας διδάσκαλοι, οἵτινες πρὶν μάθωσι νὰ κωπηλατῶσι τὸ σκάφος τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἀναλαμβάνουσι νὰ κυβερνῶσι τὴν ἱεράν καὶ μεγάλην τῆς τῶν ψυχῶν οἰκονομίας ὀκλάδα· καὶ οὕτω πάντες ἀναλγῆτως διατελοῦντες, παντελῶς ἀδιαφοροῦσι, καὶ κατατρώγουσιν ἀλλήλους, καὶ σχίζουσι τὰ σπλάγχνα μου δριμύτερα παρὰ τοὺς ἀγνώμονας μισέλληνας ἐχθροὺς μου. ὦ ἀποθανόντες πρωταθληταὶ καὶ πρόμαχοι τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος, ἐκκλησιαστικοί, στρατιωτικοί καὶ πολιτικοί, ὦ τῆς φιλοστοργίας μου ἀληθῆ τέκνα, σταλακτῖται τῆς ἐμῆς ψυχῆς. Ἰδετε τὴν θλίψιν καὶ συνοχὴν μου. Ῥίψατε ἐν τακερὸν φιλοστοργίας βλέμμα ἐπὶ τῶν στέρνων μου! ἐπιβλέψατε καὶ ἴδετε εἰ ἔστιν ἄλλος κατὰ τὸ ἄλλος μου. Φεῦ! «τὸ ἄλγημά μου ὡσημέραι ἀνακαινίζεται» (Ψαλμ. ρή, 3). Οἴμοι! πάντες θεωροῦσι τὰς πληγὰς μου, τὰς ἀλγηδόνας μου, καὶ οὐδεὶς ἐμποδίζει τὴν βαρεῖαν χεῖρα τοῦ δημίου μου, τὴν ἐπληρμένην σπάθην, ἢ φιλοπρωτία, ἢ ἰδιοτέλεια, ἢ πολυτέλεια, τὰ πολιτικὰ πάθη μοὶ ἐμπήγουσιν ἐπὶ τῆς ἀσπαιρούσης καρδίας μου!

Ἄπαντες μ' ἐγκατέλειπον νὰ κρουρωγῶμαι ὀρηνοῦσα πικρῶς. Ἐφανίσθη πλέον ἀπὸ τῶν δακρυρροούντων ὀφθαλμῶν μου πᾶσα παρηγορία. «Ἐπέμεινα συλλυπούμενον καὶ οὐχ ὑπῆρξα καὶ παρακαλοῦντας καὶ οὐχ εὐρον· οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ οἱ ἐγγιστά μου ἐξ ἐναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν (Ψαλμ. ξη καὶ λ', 11, 12), ὡς καὶ οἱ γνήσιοι υἱοὶ μου, καὶ οἱ εὐσεβεῖς υἱοὶ μου.»

ἸΔ'. Τοιαύτη εἶνε, ἀγαπητοί, ἡ κατάστασις τῆς πατρίδος καὶ ἐκκλησίας. Ὁμοία νύμφης ἐγκαταλελειμμένης, στεναρίζει πικρῶς, καὶ ἡ κλαυθμηρὰ αὐτῆς φωνὴ ἀντηγεῖ ὡς τῆς καθαρᾶς καὶ φιλερήμου τρυγόνος οἱ στεναγμοί. «Φωνὴ τρυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῆ ἡμῶν» (Ἄσμ. Ἀσματ. ε', 12). Πενθεῖ ὡς ὀρφανίαν τὴν χρεῖαν πολλῶν ἐπισκοπῶν αὐτῆς, ἀφ' οὗ εἶδε πλέον τὴν θεοκαπηλείαν, χριστεμπορίαν, καὶ σιμωνίαν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης της, ὑπεραρθεῖσαν ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου, ἐναντίον τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν αὐτῆς κανόνων. Τοὺς δὲ ἀναξίους αὐτῆς ἀρχιερεῖς ἀνευθριάστως παρασταθέντας ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ διακωμωδηθέντας. Ὡς μήτηρ φιλόσοργος κλαίει καὶ τοὺς ἐγκαταλειφθέντας υἱοὺς της, τὰ λογικὰ αὐτῆς ποίμνια ἐγκαταλελειμμένα καὶ παρεωραμένα, ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, ὑπὸ τὴν διάκρισιν τῶν νοητῶν λύκων. ὦ! Ἰδετε, παρακαλῶ, διὰ τῶν ψυχικῶν σας ὀφθαλμῶν τὴν οὐρανίαν ταύτην βασιλίσσαν, τεθλιμμένην, δεδακρυσμένην, φθονομένην, συκοφαντουμένην, πόσον σκληρῶς διώκεται ὑπὸ τῶν πανσλαβιστικῶν ὀργάνων! Ἀπεκάρη ἡ ἀρχαία δόξα της, ἡμισέσθησαν αἱ λαμπάδες τοῦ εὐαγγελικοῦ αὐτῆς κηρύγματος, ἡρημώθησαν ὑπὸ πιστῶν οἱ ναοὶ της, ἐκαπηλεύθησαν τὰ ἱερά της, κατεπατήθησαν ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων Σλάβων τὰ τῶν Ἱεροσολυμητῶν ἐν Βεσσαραβία καὶ

Βλαχία μοναστηριακῶν δικαιομάτων της, σφετερισθέντων τῶν εὐεργετικῶν κτημάτων της, ἐκλείσθη ἢ φιλόμουσος πατριαρχικὴ Σχολὴ καὶ τὸ ταύτης ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον, καὶ ἡ λύσσα τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἐχθρῶν της φαίνονται μακρόθεν. Ὡ! πῶς ἐγεννήθη οὕτως ὡς χήρα ἢ πόλις τοῦ Θεοῦ! Ὅδοι Σιών πενθοῦσιν! οἱ ὄντως ἱερεῖς αὐτῆς ἀναστενάζουσι! τὰ τέκνα της πρὸς ἄλληλα ὑπὸ τοῦ φθόνου καὶ τῆς διχονίας δάκνονται καὶ κατεσθίονται καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀναμφηρίστως ἀναλωθήσονται· καὶ αὐτὴ κλαίουσα κλαίει ἐν νυκτί, καὶ τὰ δάκρυα ἐπὶ τῶν σιαγόνων ἑαυτῆς (Ἱερμ. θρην. β', 6).

ΙΒ'. Ὡ! Εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ. Ῥηξάτω τὰ ὄρη εὐφροσύνην καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην, ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παρεκάλεσεν· εἶπε δὲ Σιών ἐγκατέλειπέ με Κύριος, καὶ Κύριος ἐπελάθετό μου. Μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς, τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἐκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς; εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἐπιλάβοιτο, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου, λέγει Κύριος (Ἡσαίου μθ', 13—16). Παρηγορήσου καὶ σὺ, φιλότατη μου Ἑλλάς· παρηγορήσου. «Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν;» (Ῥωμ. Η', 14). Ἴδου τὰ τέκνα σου, τὰ ὅποια κατεσπαράττετο ἡ μητρικὴ σου καρδιά, ὅσον τὰ ἐβλεπες διγρημένα καὶ ἀλληλομαχόμενα, ἰδοὺ συνδεδεμένα εἰς τὸ ἐξῆς μὲ τὸν θεῖον δεσμὸν τῆς ὁμοιοῦς καὶ ἀγάπης· βλέπω εἰς τὰ συγνάζοντα πρόσωπά των ἐξωγραφισμένην τὴν μετάνοιαν, διὰ τὰ παρελθόντα. Ἐμβατεύω εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας των, τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν διὰ τὰ μέλλοντα· μοῦ τὸ βεβαιῶνουν τὰ δάκρυα, ὅπου βλέπω ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀκροατάς μου, δάκρυα συντριβῆς, δάκρυα εὐγενῶν καρδιῶν, δάκρυα προμηνυτικὰ μελλούσης χαρᾶς καὶ

ἀγαλλιᾶσεως· παρηγορήσου, φιλότατη μου Ἑλλάς, παρηγορήσου. Ἔτοιμα εἶνε ὄλα σου τὰ τέκνα νὰ ὀρκισθῶσι σήμερον ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων, εἰς τὸ ἱερὸν ὄνομα τῆς πατρίδος. Εἰς τὰ ὅσα τῆς πεσοῦσης ἐκείνης μεγαλωνύμου τοῦ 1821 γενεᾶς νὰ σέβωνται πρὸ πάντων καὶ νὰ τιμῶσι τὴν παρακαταθήκην τῶν νόμων τοῦ ἔθνους, καθὼς ἐσέβοντο καὶ ἐτίμων οἱ Ἰσραηλίται τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. Μοὶ φαίνεται, ὅτι ἐγκαρδίως παρ' αὐτῶν ἀκούω: ἄοτι δὲν θὰ ὑπομείνωμεν μέχρι τέλους, βλέποντες περιφρονουμένην καὶ ἀναξιοπαθοῦσαν τὴν πατρίδα ἡμῶν, τὴν φιλότατην ἡμῶν μητέρα καὶ τροφὸν, διὰ τὰ πάθη καὶ τὰς κακίας μας. Συνησθάνθημεν ἅπαντες τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας καὶ ἀνιάτους πληγὰς, ὅσοι μικροὶ τε καὶ μεγάλοι ἠνοήξαμεν εἰς τῆς πατρίδος τὸ σῶμα. Εἶδομεν πλέον ὀφθαλμοφανῶς τὸν κρημνὸν καὶ τὸ βάραθρον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ χεῖλος μᾶς ἐξέώθησαν αἱ ποικίλαι καὶ πολυειδεῖς κακίαι καὶ ἁμαρτίαι μας· καὶ συνήλθομεν ἐνταῦθα, ὅπως ὀρκισθῶμεν ἐν τῷ ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅτι θ' ἀπορρᾶπίσωμεν τὰ πάθη μας, καὶ θὰ ἐγκολπωθῶμεν τὴν σύμπνοιαν, τὴν αὐταπάρησιν, θυσιάζοντες τὰ χαμερπῆ ἡμῶν πάθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ αὐτῆς, καὶ τὸ ἀνεργάτιστον σκάφος αὐτῆς τὸ ἐν ἄχανει καὶ τρικυμιώδει πελάγει παρανομίας κλυδωνιζόμενον, καὶ ἔστιν ὅτε εἰς σκοπέλους καὶ ὑφάλους προσπίπτον, ὡς ἔμπειροι ἐκ τῆς δυστυχίας πηδαλιούχοι οἰκοστροφῆσαντες, χειραγωγήσωμεν εἰς τὸν πανεύδιον τῆς εὐνομίας τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης λιμένα· διότι καλῶς κατέγνωμεν τὸ Ἀριστοτέλειον ἐκεῖνο ἀπὸλεως ψυχῆ νόμος, σῶμα γὰρ θνήσκει ἄνευ ψυχῆς, καὶ πόλις ἄνευ νόμων», περιβληθέντες τὴν ὁμόνοιαν, διότι εἶναι ἀναντιρρήτον τὸ ὁμοιοῦντων ἀδελφῶν συμβίωσις, παντὸς τείχους ἰσχυ-

ροτέρα»· ἐπειδὴ κατὰ Ξενοφῶντα ἄνευ ὁμοιοῦς οὐτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖη, οὔτε οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη». Παραπλησίως θαλάσσης μυκωμένης καὶ τρικυμιώδους ἀπειλούςης ναυάγιον, οἱ ναῦται, οὓς πρό τινος διάφορα διήρουν συμφέροντα, συννοῦσι τὰς προσπαθείας των, καὶ πάντες ὑπὲρ πάντων ἐργάζονται, ἵνα τὸ κοινὸν διασώσωσι πλοῖον· καὶ δευτε παρακαλῶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ δεύτερον καὶ τελευταῖον μέρος τοῦ λόγου μας.

ΙΣΤ'. Ἐκ τῶν ἱερῶν Γραφῶν γινώσκωμεν τὰς δύο ταύτας ὑψηλὰς ἐντολάς: «Ὁ σὺ μισεῖς, ἐτέρω μὴ ποιήτης» καὶ ὅπως θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς αὐτοῖς ὁμοίως». Αὗται δὲ εἰσιν οὐ μόνον καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ νόμοι φυσικοὶ καὶ ἀπαραγράφτοι θεσμοὶ τοῦ συνειδότος. Φυλάττων ταύτας ὁ ἄνθρωπος, ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά του, πληροῖ τὰς θείας ἐντολάς· ἄρα δὲ τοὺς φυσικοὺς τῆς συνειδήσεως νόμους. Πᾶς ἄνθρωπος γεννᾶται φύσει ἐλεύθερος, καὶ δὲν ὑποδουλοῦται, εἰμὴ ὑπὸ τῆς βίας τυράννων ἢ τῶν ἰδίων παθῶν· ὡσπερ δὲ τοὺς τυράννους, οὕτως ὀφείλει νὰ ἐκθρονίζῃ καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ· ἰδίᾳ δὲ τὸ ὑψιστον πάντων τὸν φθόνον. Ὄφείλει δὲ νὰ ὑπεῖκη εἰς τοὺς νόμους τοῦ Πλάστου, καὶ εἰς τὸν νόμον τοῦ κράτους, τὸν ἐπὶ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φύσεως ἐπερειδόμενον· δὲν ἔχει δὲ τὸ δικαίωμα γινόμενος ἰσχυρότερος νὰ καταπιέξῃ καὶ νὰ τυρανῇ τὸν ἀνίσχυρον. Ἀλλὰ πόσον παρ' ἡμῖν δυστυχῶς συμβαίνει τὸναντίον!!! «Τὸ δίκαιον διηλ. τοῦ ἰσχυροτέρου».

ΙΓ'. Ἴδου χριστιανέ! πῶς πρέπει ν' ἀποφεύγῃς τοῦ ἐπαράτου καὶ θεοστυγοῦς τούτου πάθους τοῦ φθόνου τὸν προφανῆ κίνδυνον, ἐπακολουθῶν τὸ τοῦ σωτῆρος παράδειγμα, μᾶλλον δὲ τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ: «Ἀγαπάτε ἀλλήλους», ὅς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν ὑπολιμπάνων ὑπο-

γραμμῶν, ἵνα τοῖς ἔχουσιν αὐτοῦ βαδίσωμεν, τοῦ ὁποίου τὸν βίον καὶ τὸν τύπον σπούδασον νὰ μιμηθῆς. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ Σωτὴρ καὶ Θεὸς Σου ἔλαβε δούλου μορφήν, συγκρύψας τὴν ἀπειρον δόξαν τῆς αἰδίου θεότητος, ἵνα σώσῃ τοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ. Δὲν ἐφθίνει, ἀλλὰ διήλθεν εὐεργετῶν πάντας, προσελκῶν εἰς ἑαυτὸν διὰ τῆς ἀγαθότητός του, καὶ ἀπαλύων διὰ τῆς ἑαυτοῦ πραότητος τὰς τραχυτέρας τῶν φθονερῶν ψυχὰς· τὰ θεῖα αὐτοῦ χεῖλη κηλύουσι καὶ δὲν κατηρῶντο οὐδόπως, εἰμὴ μόνον τοὺς ὑποκριτὰς· περιήρχετο συνειζῶν τοὺς ἀσυνέτους καὶ διδάσκων τὰ ῥήματα τῆς αἰωνίου ζωῆς. Διεσκόρπιζε πανταχοῦ τὸν πλοῦτον τῶν εὐεργεσιῶν του, πτωχεύσας καὶ ταπεινωθεὶς διὰ τὴν ἰδικήν σου σωτηρίαν, ὁ ὑπερένδοξος καὶ πλούσιος ἐν ἐλλείει καὶ οἰκτιρμοῖς. Καὶ σὺ χριστιανέ, παρομοίως χρεωστεῖς νὰ μεταχειρήσῃσαι ἅπαντα τὰ χριστιανικά σου καθήκοντα, τὰς τιμὰς καὶ τὰ πλοῦτη σου, πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν σου, οὐχὶ φθόνῳ καταλαμβανόμενος, ἀλλ' ἀγάπῃ ἐνστερνιζόμενος. Εἰς τὸν παρόντα μάλιστα κοινὸν τῆς εὐσεβείας κατὰ τοῦ θεοστυγοῦς φθόνου ἀγῶνα, χρεωστεῖς καὶ σὺ νὰ δείξῃς ὅλην τῆς ἀγάπης σου τὴν προθυμίαν. Ἄν ἐπαισχύνεσαι τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ προτιμῶν ν' ἀρέσκῃς τοῖς ἀνθρώποις μᾶλλον, παρὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ πολλάκις ἀνέχεσαι ἢ καὶ νοστιμεύεσαι ἀκούων ὕβρεις μὲν καὶ καταλαλιάς καὶ συκοφαντίας, κατὰ τῶν ἀθῶων σου ἀδελφῶν, μυκτηρισμοὺς δὲ κατὰ τῆς μητρὸς σου τῆς ἐκκλησίας, καὶ κατ' αὐτῆς τῆς ἁγίας σου πίστεως βλασφημίας, παρ' ἀνθρώπων βασάνων, λοιμῶν καὶ κακοθῶν, καὶ δὲν φεύγεις ἀμεταστρέπτως συμφράσσων τὰς ἀκοάς σου, καὶ δὲν νουθετεῖς, ὅταν δύνασαι, τοὺς ἀπλουστέρους, καὶ δὲ στήριζεις τοὺς κλονομένους, εἶσαι ἄπιστος καὶ φθονερός·

ἐὰν λυπῆσαι διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν, τὰ πλοῦτη, τὰς τιμὰς, ὑπολήψεις τῶν ἀδελφῶν σου, εἶσαι βάσκανος. Ἐὰν στυγνάζῃς διὰ τὴν εὐφορίαν τῶν κτημάτων, τῆς χώρας τοῦ πλησίον, ἢ διὰ τὴν καθόλου χρηματικὴν καὶ κτηματικὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἶσαι φθονερός. Ἐὰν συκοφαντῆς ἀναίτιως, διαβάλλῃς, χλευάζῃς, περιπαίζῃς καὶ διασύρῃς τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀκάκων καὶ ἀθῶων ἀδελφῶν σου, μόνον καὶ μόνον, διότι τοὺς ζηλεύεις, ἐπειδὴ δὲν σοῦ ὁμοιάζουν, παρεξηγῶν καὶ αὐτὸν τὸν κοινωνικὸν ἱερόν καὶ οὐράνιον τῆς ἀγίας φιλίας αὐτῶν σύνδεσμον, ἐκ τῶν ἰδίων κρίνων τὰ ἄλλότρια, τὸ ὑψηλὸν καὶ εὐγενές τοῦτο πάθος, τὸ συναίσθημα τῶν μεγάλων ψυχῶν, τὴν εὐτυχίαν ταύτην τοῦ κόσμου, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὅλα μὲν τὰ κακὰ ἀφανίζονται καὶ ἐξασθενοῦνται, ὅλα δὲ τὰ καλὰ αὐξάνουσι καὶ καλλωπίζονται, εἶσαι πονηρὸς καὶ ποταπὸς τοῦ πάθους τοῦ φθόνου δούλος. Ἐὰν τρέφῃς εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν σου πῶς νὰ ὑβρίσῃς, χλευάζῃς, σκώψῃς καὶ κλέψῃς τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν χριστιανῶν ἀδελφῶν σου, μόνον καὶ μόνον, διότι δὲν ἀνέχεσαι νὰ ᾔνε καλλιτέροί σου, κατὰ τὰ ἦθη, τὰ συναίσθηματά, τοὺς τρόπους, τὴν συμπεριφορὰν, τὸν φιλευπροσῆγορον καὶ μειλίχιον τρόπον καὶ τὴν καθόλου χαρίεσσαν ἐπιμεμελημένην ἀνατροφὴν των, εἶσαι χαμερπῆς καὶ ἄλλος υἱὸς τοῦ διαβόλου, καὶ ἐπάξιός αὐτοῦ ὀπαδὸς κατὰ τὸν φθόνον. Ἐὰν χαίρῃς, ἀγάλλεσαι, εὐφραίνεσαι, σκιρτᾷς διὰ τὸν θάνατον, πυρκαϊάν, ἢ ναυάγιον, διὰ τὴν λύπην τὴν στενοχωρίαν, τὴν δυστυχίαν, καὶ τὴν κακοδαιμονίαν τῶν ἀδελφῶν σου, τότε ἢ ἄνομος, ἢ ἀνόσιος, ἢ μιαρὰ, ἢ θεοστυγεστέρα αὐτῆ χαίρεκακία σου, ἥτις ἐπιθυμεῖ νὰ τρέφῃται μὲ τὰς τοῦ πλησίον συμφοράς, καθὼς τὰ ὄρνεα μὲ τὰ κρέατα τῶν θνησι-

μαίων, εἶνε σαφῆς καὶ καθαρὸς ἰοδόλος φθόνος. Ἐὰν δὲ τρέμῃς, φρίσῃς καὶ ὠχρίᾳς, διότι δὲν δύνασαι νὰ φθάσῃς τὰς ὑψίστας βαθμίδας τῶν ἀξιωματίων, τῆς ἀναπτύξεως, τῆς τε εὐκλείας καὶ τοῦ μεγαλείου, ἄσπερ οἱ ἱκανώτεροι, ἀγαθώτεροι, εὐπαιδευτότεροί σου ἀδελφοὶ ἀνέβησαν, περιβάλλεσαι τὸν φθόνον, τὴν ἄλλην αἰμοσταγῆ πλὴν δηλητηριώδη τοῦ Κενταύρου Νέσσου δοράν. Ἐὰν τέλος σκέπτησαι, μηχανᾷσαι λάθρα ἢ ἀναφανδὸν τὸν ἐξαφανισμόν καὶ τὴν πανολεθρίαν τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἢ ἐὰν ἐπιβουλεύῃσαι καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν αὐτοῦ, διότι ὑπερβαίνει σε κατὰ τὴν παιδείαν, τὰς γνώσεις, ἢ καὶ δι' ὁποιαδήποτε ἄλλην ἐπιχείριόν του εὐδαιμονίαν καὶ εὐτυχίαν, ἀποβαίνει οὕτω πλειστάκις ἀνηκούστου μισοφονίας, ἀδικίας καὶ βδελυρίας ἀθλητῆς, μισάλληλος καὶ ἀπανθρωπότατος, συνεχῶς ὑπὸ σάλου παντοίων παθῶν ἀγριαίων καὶ μηδέποτε ἡρεμῶν. Τότε εἶσαι βάσκανος ὑπὸ τὴν κυριωδέστεραν ἔννοιαν καὶ σημασίαν τῆς λέξεως. Καὶ καθὼς εἰς τὸν στενοκύμονα τῆς Εὐρίπου πορθμὸν ἐπικρατοῦσι διηνεκῶς πολλαὶ τῆς παλιρροίας τροπαὶ, καὶ διαδέχονται ἀλλήλας ἀδιαλείπτως ἢ ἀμπευτῆς καὶ ἢ πλημμυρίς, οὕτω καὶ σὺ παραφέρεσαι, χριστιανῆ, μεταπίπτων ἐκ πάθους εἰς πάθος, ἀπαύστως ταραχῶ κλυδωνιζόμενος. Καὶ νῦν μὲν ἐπιπίπτει εἰς τὴν στενὴν καὶ φθονεράν καρδίαν σου, καχλάζον τὸ βῆμα τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ὀργώσης βασκανίας καὶ φθονερίας ἢ ἐπιθυμίας, νῦν δ' ἀποβαίνεις κατάξηρος καὶ τραχὺς ὑπὸ μνησικακίας καὶ τῶν τοιούτων ὀλεθρίων εἰς τὴν κοινωνίαν παθῶν. Τότε ὁμοιάζεις μὲ θηρίον αἰμοβόρον καὶ τρισεξωλέστατον, τὸ ὁποῖον κορέσαν τὴν λύσαν του, κάθεται καὶ ἀναπαύεται ἀνέτως, καὶ εὐφραίνόμενον καταβροχθίζει τὴν λείαν αὐτοῦ· οὕτω καὶ σὺ ἐπιτελέσας τὸ ἀποτροπαιότατον τῶν πα-

θῶν σου, μὴ φοβούμενος τοὺς κεραυνούς τῆς θείας Δίκης, κάθεται καὶ τρώγει, πίνει καὶ ἀγάλλεται εἰς Συβαριτικὰς καὶ ποικίλων βρωμάτων τραπέζας συνευωχούμενος, συνδαιτυμόνας ἔχων τὰ πλήρη θυμοῦ, φθόνου τῆς ποικίλης καὶ παντοδαπῆς κακίας πάθη σου. Τότε προσφεύστατα παρομοιοῦσαι μὲ τὸν ἀχρεῖον ἐκεῖνον ἀναίσχυντον πονηρὸν δούλον, ὅστις νομίζων καλὴν πρὸς τρυφὰς ἐρημίαν τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἰδίου Κυρίου, καταθλίβει καὶ καταφρονεῖ τοὺς συνδούλους, ἀτακτῶν καὶ καθυβρίζων διὰ τῶν στυγερῶν αὐτοῦ κακουργημάτων, εἰς τὴν οἰκίαν ἐκεῖνου, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει Κύριον ἑαυτοῦ καὶ Δεσπότην. Ἄλλὰ τοῦ τοιοῦτου κακοῦ δούλου γνωρίζετε, χριστιανοί, καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν. Ἐξαίφνης εἰς μίαν ἡμέραν, εἰς μίαν ὥραν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς δὲν προβλέπει μαινόμενος εἰς τῶν ἀνομημάτων αὐτοῦ τὴν μέθην, ἐξαστράπτει κατὰ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς, ἢ φοβερά τοῦ Κυρίου παρουσία, καὶ ἡ παρ' αὐτοῦ ἐκδίκησις. α' Ἡξεῖ ὁ Κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου, ἐν ἡμέρᾳ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων» (Ματθ. ιη', 48—51). Χριστιανοί, φύγωμεν ἕκαστος τὴν μετὰ τῶν ἔργων τοῦ φθόνου τοιαύτην ποινήν, ἐὰν θέλωμεν νὰ ζήσωμεν εὐδαιμόνως καὶ εὐτυχῶς εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τοῦ κλαυθμῶνος· διότι τὰ τραύματα τοῦ σώματος εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνα τῶν τραυμάτων τοῦ φθόνου. Ἐπειδὴ ἐκεῖνα εἶνε ὀρατὰ καὶ ζητεῖ τις εὐθὺς καὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν· ἀλλὰ τούτων κρυφίων ὄντων, οὐδὲ καὶ φροντίζει τις νὰ ἐπιφέρῃ τὴν θεραπείαν. Ὡς σὺ, ὅστις καὶ ἀνῆσαι, κακόηθες καὶ φθονερός, εἰς μάτην ζητεῖς νὰ βλάψῃς ὄντινα μισεῖς· οὐδέποτε θέλεις προξενῆσαι αὐτῷ τοσοῦτον κακόν, ὅσον σεαυτῷ προξενεῖς· καὶ

διατί; διότι «δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ καὶ οὐ μὴ ἄψηται αὐτῶν βάσανος· ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνᾶναι, καὶ ἐλογίσθη ἐξοδος ἢ κάκωσις αὐτῶν· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ· καὶ γὰρ ἐν ὕψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν ἢ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανάσιος πλήρης· καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ Θεὸς ἐπειράσεν αὐτούς· καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι» (Σοφ. Σολ. γ', 4). Καὶ ὁ μὲν ὑπὸ σοῦ διωκόμενος δύναται νὰ σὲ διαφύγῃ, ἀλλὰ σὺ κατ' οὐδένα τρόπον θέλεις δυνηθῆ νὰ διαφύγῃς σεαυτὸν· πανταχοῦ, ὅπου ἀνῆσαι, μετὰ σοῦ εἶνε καὶ ὁ ἀντίπαλός σου· μετὰ σεαυτοῦ φερεῖς τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγκλεισμένον ἔχεις τὸ κακόν· τὰ δεσμὰ εἶνε ἀδιάρρηκτα· εἶσαι δούλος τῆς ζηλοτυπίας, καὶ οὐδὲν ἰσχύει νὰ σὲ ἀπαλλάξῃ τῆς δουλείας ταύτης· χαλεπὸν εἶνε νὰ καταδιώκῃς ἄνθρωπον, ὃνπερ ὁ Θεὸς προσδέχεται εἰς τὴν προστασίαν αὐτοῦ· ἀνίατον κακόν, νὰ μισῇς ἄνθρωπον εὐτυχοῦντα. Διὰ τοῦτο ὁ Σωτὴρ δὲν ἐπιτρέπει εἰς οὐδένα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ νὰ ᾔνε φθονερός, λέγων «ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακωνῶν» (Λουκ. κβ', 26). Ὡσαύτως καὶ ὁ θεὸς Παῦλος προτρέπων ἡμᾶς νὰ ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ φωτός, ἀπ' οὗ ἐξήλθομεν ἐκ τῆς νυκτός, ἐν ἣ εὐρισκώμεθα, λέγει: «Ἡ νύξ προέκοψεν, ἢ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός, ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κόμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἐριδί καὶ ζήλῳ» (Ῥωμ. ιγ', 12 καὶ 13). Ἄν διεσκεδάσθῃ λοιπὸν, χριστιανῆ, ἐκ τῆς καρδίας σου τὸ σκότος· ἀν ἐφώτισεν αὐτὴν ἢ ἡμέρα. Διατί κατακρημνίζεις σεαυτὸν εἰς τὸ βάραθρον τοῦ φθόνου; διατί περικαλύπτεις σεαυτὸν εἰς τὴν σκοτεινὴν καὶ πυκνὴν ταύτην νύκτα, καὶ

σθενύνεις τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης τὴν λαμπάδα; διατὶ ἐπανερχεσαι πρὸς τὸν διάβολον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀπετάχθης; Θέλεις νὰ διατηρήσῃς τεαυτὸν ἐλεύθερον φθόνου, βίωσον ἐν τῇ ἡσυχίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀπλότῃ τῆς χριστιανικῆς σοφίας, ἣτις σοὶ λέγει διὰ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου: «Ἀποθέμενος οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς ὡς ἀρτιγέννητον βρέφος τὸ λογικὸν γάλα ἐπιπόθησον, ἵνα ἐναυτῷ αὐξηθῆς» (Α΄. Πέτ. β΄, 1). «Ἐσο ἄριστος ἐν τῇ τάξει, ἐν τῇ ἐκλήθῃς, ἐν τῷ λειτουργήματι ἢ ἐπαγγέλματί σου εἰς τὰς τυχοῦσας σου σχέσεις ποιεῖ ὄλον τὸ καλὸν, ὅπερ σοὶ ἐπιτρέπουσιν αἱ δυνάμεις σου νὰ πράξῃς». Ὡ δειλαίε βάσκανε, ὅστις δῆποτε καὶ ἂν ἦσαι, προσερχόμενος εἰς τοῦτο τὸ ἱερόν τοῦ ναοῦ τέμενος ἐνώπιον τοῦ Παντεπόπτου μετὰ καρδίας πεπληρωμένης βασκανίας, δόλου καὶ πονηρίας· ὁ ὑπὸ τὸ πρόσχημα εὐλαθείας εἰσδύων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν χριστιανῶν, τρέμε ἐνώπιον σεαυτοῦ, φέρων ἐν τοῖς στήθεσι καρδίαν φθοιερὰν, ψυχὴν ἐπηρεμένην ὑπὸ τῆς βασκανίας καὶ τετυφωμένην ὑπὸ μικρολόγου ὑπερηφάνειας, δούλην τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀνθρωποδόρων ἡδονῶν, φιλέκδικον, ἀνεπεικῆ πρὸς τοὺς ὁμοίους σου. Εἶται ἄλλος Κἀὶν κατὰ τὰς πράξεις καὶ τὴν ἀγριότητα καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὑπὸ τῆς σονειδήσεως ἀπωθούμενος, ἐλεγχόμενος, ἔτρεμε τρόμον μέγαν, καὶ δὲν εὗρισκεν ἄσυλον ἀναπαύσεως, ὅπως ἐρησυχάσῃ τὴν ἄλλην φαγέδαιναν καὶ θυμοδόρον, ὑπὸ τοῦ ἀποτραπαιοτάτου καὶ στυγεροτάτου τῶν κακουργημάτων φθοιερὰν καρδίαν του, ἐλεεινῶς καὶ ἀθλίως ἐτελεύτησε τὸν βίον, οὕτω καὶ σύ· ἡ φαυλότης σου, ἡ πανουργία σου, αἱ ἀνοσίαι καὶ πλήρεις μιαιῶς βασκανίας καὶ φόνου πράξεις σου, θὰ σοῦ τύπτουν τὴν κεφαλὴν, μέχρις οὗ στένων καὶ τρέμων ἐπὶ

τῆς γῆς ὡς ἐκεῖνος, καὶ ὑπὸ τοῦ μανιώδους παραφερόμενος πάθους σου, τὸ σκληρὸν καὶ ἀδυσώπητον τοῦ θανάτου δρέπανον σοῦ κόψει τὴν ζωὴν. Καὶ καθὼς ποτὲ ὁ Ἰησοῦς ἐγένωσκε τὴν καρδίαν τοῦ προδώσαντος αὐτὸν Ἰουδα, οὕτως ὁ παντεπίσκοπος Θεὸς βλέπει ἐν τῷ βάθει τῆς φθοιερᾶς καρδίας σου, ἣτις ἐγένετο πλέον κατοικητήριον τοῦ Βεελζεβούλ τοῦ ἄρχοντος τῶν δαιμονίων. Τρέμε! Ὁ παντοδύναμος καὶ ἀπροσωπόληπτος κρινεῖ σε· φρίζον! αὐτὸς ἑαυτὸν κατεδικάσας. Παρεμφερέστερον πῶς ἐπὶ τούτων ἐκφράζεται καὶ ὁ ἀετὸς τῆς θείας εὐγλωττίας κλεινὸς Βοσσοῦτος: «L'envie, le poison de tous les coers, dit saint grégoire de Nazianze, est le plus jnste et la plus injuste de toutes les passions: la plus injuste, sans doute, car elle attaque les innocents, mais la plns juste tout ensemble, car elle punit le coupable et fait le juste et insupportable supplice de celui qui la nourrit dans son coers. Quel est le sujet de notre envie? Elle platt, elle plus chérie. O Dieux si vous saviez ce que c'est que de plaire de cette sorte, et quel est le fond de ses agréments. Mais ve nons a quelque chose que le monde estime plus important. Vous enviez à cet homme sou élévation: s'il ne s'acquitte dignement d'un si grand emploi, n'est-il pas plus de pitie que d'envie, et pouvez-vous lui envier une élévation qui decouvre à tout l'univers ses faiblesses déplorables, ou ses emporte ments furieux ou ses ignorances grossières? Que s'il fait bien dans un grande emploi, pourquoi portez-vous envie au soleil de se qu'il vous éclaire avec tous les autres?

Venez plu tôt profiter de bien qu'il fait à tout l'univers; profitez de cette belle fontaine qui arrose vos terres aussi

bien que celles de vos voisins, du lieu de songer a enfaire tarir la source.» Ὁ φθόνος εἶνε τὸ δηλητήριον ὄλων τῶν καρδιῶν, λέγει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, καὶ τὸ δικαιοῦτερον καὶ ἀδικώτερον ὄλων τῶν παθῶν. Τὸ ἀδικώτερον μὲν ἀναμφιβόλως, διότι προσβάλλει τοὺς ἀθώους, ἐν ταυτῷ δὲ καὶ τὸ δικαιοῦτερον, διότι τιμωρεῖ τὸν ἔνοχον, καὶ κάμνει τὸ δίκαιον, καὶ ἐπιφέρει ἀνυπόφορον μαρτύριον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις τὸν τρέφει ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ὅποιον εἶνε τὸ αἴτιον τοῦ φθόνου σας; Ἀρέσκει καὶ εἶνε τὸ προσφιλέστερον; Ὡ Θεέ! ἐὰν ἐγνωρίζετε τί πρᾶγμα εἶνε ν' ἀρέσκη τις, οὕτω καὶ τις εἶνε ἡ αἰτία τῶν τέρψεων των. Ἄλλ' ἔλθομεν εἰς τι πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὁ κόσμος ἐκτιμᾷ, ὡς τὸ πλέον σπουδαιότερον. Φθονεῖτε τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὴν ἀνύψωσιν, ἐὰν δὲν προσέκτησεν ἐπαξίως ἐν τόσῳ μέγα ἀξίωμα, δὲν εἶνε περισσότερο ἄξιος οἴκου ἢ φθόνου, καὶ δύνασθε νὰ τοῦ φθονῆτε μίαν ἀνύψωσιν, ἣτις ἀποκαλύπτει εἰς ὄλον τὸν κόσμον τὰς οἰκτρὰς αὐτοῦ ἀδυναμίας, ἢ τὰς θηριώδεις αὐτοῦ παραφορὰς, ἢ τὰς παχυλάς αὐτοῦ ἀμαθειάς; Ἐὰν δὲ ἀπεναντίας εἶνε ἄξιος τούτου τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀξιωματος, διατὶ φθονεῖτε τοῦ ἡλίου εἶνε, δι' οὗ φωτίζει ὑμᾶς μεθ' ὄλων τῶν ἀέλων;

Ἐλθετε κάλλιον νὰ ὠφελῆθῃτε ἐκ τοῦ καλοῦ, τὸ ὁποῖον κάμνει εἰς ὄλον τὸν κόσμον· ὠφελῆθῃτε ἐκ ταύτης τῆς ὠραίας πηγῆς, ἣτις ποτίζει τὰς γαίας σας, τόσον καλῶς, ὅσον ἐκεῖνας τῶν γειτόνων σας, ἀντὶ νὰ σκέπτησθε πρὸς στέρισιν τῆς πηγῆς ταύτης.

ἸΗ΄. Ἠκούσατε, ἀδελφοί, καὶ πῶς πρόπει ν' ἀποφεύγωμεν τὸ θεοστυγές τοῦτο πάθος. Τίς θέλει νὰ ζήσῃ εὐτυχῆς; ἀποκρίνεται ὁ θεὸς Πέτρος: «Ὁ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω

τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλ αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζηησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν· ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὄτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιῶντας κακά. Ἐπομένως καὶ τίς ὁ κακώσων ἡμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχητε διὰ δικαιοσύνην μακάριον· τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ ταραχθῆτε. Κύριον δὲ τὸν Θεὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν» (Πέτρ. γ΄, 10—15). Τοιαῦτα παραινεῖ ἡμῖν καὶ οὕτω παροτρύνει ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν Γραφῶν λόγος. Ἄδελφοί! ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· μακρὰν λοιπὸν ἀπὸ ὑμᾶς ὁ φθόνος, ἡ μνησικακία, τὸ μῖσος, ἡ καταλαλιά, ἡ ὑπερηφάνεια, τὸ ψεῦδος, καὶ σύμπαντα τὰ ἄγρια πάθη, ἅτινα ἄρδην ἀνατρέπουσι τῆς ἀγάπης τὸν σύνδεσμον. Εἶνε ἀνομία μεγίστη καὶ μάλιστα εἰς αὐτὰς τὰς δυσχερεῖς καὶ ἀσυμφόρους τῆς ἐκκλησίας καὶ πατρίδος περιστάσεις νὰ κατατρώγητε ἀλλήλους, ἀναισθητοῦντες εἰς τὰς τοῦ γένους κοινὰς συμφορὰς. Μὴ γενώμεθα λοιπὸν κενόδοξοι ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλους φθονοῦντες· διότι, ἐὰν ἀλλήλους δάκνωμεν καὶ κατεσθίωμεν, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῶμεν. Ἀσπασθῶμεν δὲ τὴν ἐν Χριστῷ σοφίαν· διότι κατὰ τὸν θεῖον Ἰάκωβον: «Ἐὰν ζῆλον πικρὸν ἔχητε καὶ ἐριθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεῦδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας· οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἀνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεια ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἀνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπεικὴς, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος» (Ἰάκωβ. γ΄, 14—18). Ἐὰν ἀγαπᾶτε πᾶν ὅ,τι ἀγαθόν καὶ θεῖον, ὁ Θεὸς ἐστὶ

μεθ' ἡμῶν. Ἐάν δ' ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν, τίς ἔσται καθ' ὑμῶν; Μὴ φοβεῖσθε τοὺς βασιλάνους, τοὺς ὑβριστάς, τοὺς σκώπτας· ἃς πράττωσι τὰ πονηρὰ αὐτῶν ἔργα, ἃς ὑβρίζουσιν, ἃς σκώπτουσιν, ἃς μαίνονται, ἃς φρυάττωσι. Σὺ δ' ἔχων ψυχὴν εὐγενεστέραν τέλεσον ἀφόβως ὅ,τι ὁ Θεὸς θέλει, ὅ,τι διδάσκει ὁ Ἰησοῦς, ὅ,τι σοῦ ἐπιβάλλει ἢ συνείδησις, καὶ ἡ γενναϊότης σου θέλει καταπλήξει τὸν φθονερὸν, καὶ θέλει ἐπὶ τέλους κατασχῶναι τὸν ἐπὶ κοσμικῇ φρονήσει κομπάζοντα. Οὗτοι δύνανται νὰ σὲ καταφρονήσωσιν, ἀλλ' ἀδυνατοῦσι νὰ σὲ βλάψωσι· διότι ὁ τὸ κακὸν πράττων δύναται νὰ φαίνεται τολμηρὸς, ἀλλ' εἶναι πάντοτε πεφυλαγμένος καὶ δειλὸς· δειλὸς ἐστὶν ὁ φθόνος, ἡ φιλαυτία καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, χαλαρὰ ἡ συκοφαντία καὶ τὸ ψεῦδος, δειλὸν καὶ ἀνάνδρῳ ἐστὶ καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενον πλῆθος. Διὸ εἰς τὴν ἀρετὴν ἀνήκει νὰ ἐκδηλωθῇ ἐν ἀπάσῃ τῇ λάμπει τῆς ἰσχύος αὐτῆς. Ἀπεφάσισας, χριστιανὲ, νὰ πράξης γενναῖόν τι καὶ ἀγνὸν ἔργον; Εἶσαι βέβαιος, ὅτι τὸ ἐπιχειρήμα σου ἐστὶν ἀρεστὸν τῷ Θεῷ; Ἀόκως ἐκτέλεσον αὐτό. Ὁ Θεὸς παρίσταται σοι· ἡ δικαιοσύνη σὲ ἐνισχύει, μετὰ σοῦ τάσσεται καὶ αὐτὴ ἡ τρέμουσα τῶν φθονερῶν καὶ πονηρῶν συνείδησις· διὸ ἔσεται σοι κατ' αὐτῶν βεβαία καὶ περιλάμπρος ἡ νίκη· βαδίζων λοιπὸν τὸν στενὸν καὶ τεθλιμμένον καὶ ἀνηφορικὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν ἀτραπὸν τοῦ καθήκοντος, τίνος τὰς ἀπειλάς θέλεις φοβηθῆ, ὅταν ἔχῃς ἀντιλήπτορα τὸν Κύριον τοῦ Κόσμου;

Τίς δὲ δύναται νὰ σοῦ δώσῃ ἢ σοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν; βεβαίως οὐχὶ ἡ εὐνοία ἢ ὁ φθόνος καὶ τὸ μῖσος τῶν ἀνθρώπων, οὐχὶ ἡ ἐπίνοια τοῦ ἰσχυροῦ, οὐχὶ ἡ εὐμένεια ἢ ἡ δυσμένεια προϊσταμένου, οὐχὶ ἡ κρίσις τοῦ κοινοῦ καὶ εὐμεταβόλου πλήθους. Ἡ γαλήνη τῆς καρδίας σου, οὐ-

δαμῶς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ φθόνου καὶ τῆς δυστροπίας τῶν ἀνθρώπων, ἡ δὲ ἀληθὴς καὶ αἰωνία τιμὴ τῆς ψυχῆς σου εὕρηται ἐν τῇ ἀρετῇ, ἧς ἡ ἀξία ἀναλλοίωτος μένει παρὰ τῷ Θεῷ. Οἱ ἄνθρωποι δύνανται φθονοῦντές σε νὰ θανατώσωσι τὸ σῶμά σου, δύνανται αὐτοὶ νὰ διαστρέψωσι τὸ δίκαιον, μετὰ πονηρίας νὰ συκοφαντήσωσιν ἀνάδρως τὴν ἀθωότητα, ἀλλὰ μάτην τὰ σκοτεινὰ νύκτα νύκτα ἐπισωρεύονται καὶ καλύπτουσι τὸ φῶς τοῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας, διότι τὰς ἀθανάτους αὐτοῦ ἀκτίνας οὐδόλως ἰσχύουσι νὰ σβέσωσιν. Ἡ ἀλήθεια λάμπει ἐν ἀπάσῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ αὐτῆς, εἰσέτι μετὰ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας ὑπεράνω τῶν τάφων τῶν ὑπὲρ αὐτῆς μαρτυρησάντων. Οὔτε λοιπὸν θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἄρχαι, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα· οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτῆσις ἐτέρῳ δυνήσεται ἡμᾶς χωρῆσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ὁθεν ὑπὸ τῶν τοῦ σκότους δυνάμεων ἐλαυνόμενος καὶ ἀπειλούμενος δύνασαι νὰ κράξῃς θαρσαλέως μετὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλεῖος: «Πῦρ καὶ ξίφος καὶ θῆρες, καὶ οἱ τὰς σάρκας τέμνοντες ὄνυχες· τρυφὴ μᾶλλον ἡμῶν εἰσὶν ἢ κατὰ πλῆξιν» (Γρηγ. Ναζ. λογ. 43, opp. 1, 806—808)· καὶ ὄντως, διότι ἀμὴν ἡ ἀρετὴ τὸν ἐκυτῆς ἐργάτην ἐπικουρεῖ, καὶ ἐπέκεινα τοῦ τάφου συμπαρομαρτοῦσα τοῦτον ἐπιλαμπρύνει. Ὡ ἀρετῆ! Τοιαύτη εἶνε ἄρα ἡ δύναμίς σου! Ἄς κτίξῃ ὁ ἐλατόγχειρος φθόνος καὶ ὑπερηφάνεια, ἃς οἰκοδομῇ πύργους ἐπὶ πύργων, ἃς ὑψοῦται, καὶ ἃς φέρῃ τὴν κεφαλὴν τῆς μέχρι τῶν νεφελῶν, σὺ μέλλεις νὰ ἦσαι πάντοτε ἀνωτέρα αὐτῆς. Ἐνώπιον τοῦ ἀθανάτου σου φωτὸς σβέννυται τὸ ἀμυδρὸν ἐκείνης ἀπαύγασμα, καὶ ἐκείνη μὲν λάμπουσα ἐπὶ μίαν στιγμὴν, πίπτει μετὰ τῶν κενοδόξων αὐτῆς μνημείων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ φθειρέται, σὺ δὲ ἀ-

διος καὶ καθαρὰ, ὡς ὁ πλάστης σου ζῆς ἐν οὐρανοῖς εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἄπαντα.

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΑΛΦΟΝΣΟΣ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Γ Ρ Ο

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Σ. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ.

[Συνέχεια]

Ὁ Λαμαρτίνος, ἀφ' οὗ ἐξηκολούθησε τὸ διπλωματικὸν στάδιόν του διαμένων ἐν τε Νεαπόλει καὶ Λονδίῳ ὡς γραμματεὺς τῆς πρεσβείας, ἀλληλοδιαδόχως μέχρι τοῦ 1825, ἐπανῆλθεν εἰς Τοσκάνην μετὰ τὸν βαθμὸν ἐπιτετραμμένου (chargé d'affaires), καὶ τὸ ἔτος 1829 ἐπάτησε πάλιν τὴν πατρίαν γῆν. Ἐκεῖ τὸν Μάιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐδημοσίευσεν τὰς ποιητικὰς καὶ θρησκευτικὰς Ἀρμορίας του. Κρίνομεν περιττὸν νὰ προσθέσωμεν καὶ ἡμεῖς τι εἰς τὴν γενικὴν ἐπικρότησιν, ἧτις ἠκολούθησε τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔργον. Τὸ ἔξοχον καὶ ὑψηλὸν, ὅπερ παντοῦ ἐκλάμπει ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ἀνεπέτασε θριαμβικῶς πρὸ αὐτοῦ τὰς Ἀκαδημαϊκὰς πύλας, ὅπως αἱ Μελέται τὰς διπλωματικὰς.

Ἄλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, ἐνῶ ὁ Λαμαρτίνος ἀνέβαινε μίαν ἔτι βαθμίδα τῆς διπλωματικῆς κλίμακος, στελλόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς πληρεξούσιος ὑπουργὸς (ministre plenipotentiaire), ἡ Ἰουλιανὴ ἐπαναστάσις ἐκράγισα συνετέραξεν ἀπὸ βᾶθρον ἄπασαν τὴν Γαλλίαν. Τότε ὁ ἀποσοβηθεὶς δαίμων τῆς πολιτικῆς φιλοδοξίας τοῦ ποιητοῦ ἐξηγέρθη καὶ αὖθις, καὶ ὤθησεν αὐτὸν εἰς πραγματοποιήσασιν τῶν προτέρων ὀνείρων του. Ἀπεξεδύθη τὴν ποιητικὴν ἐσθήτα,

καὶ διώκων τὴν βουλευτικὴν τήβεννον ἐξετέθη εἰς ἐκλογικὸν ἀγῶνα. Ἄλλ' οἱ ἐκλογεῖς τῆς Δουγκέρκης, οἱ ὕλισται, ὅπως ὀλοι ἐν γένει οἱ ἐκλογεῖς ἐν τῷ δικαίωματί των, δὲν εἶχον ἔτι ἐπηρεασθῆ ἐκ τῆς ποιητικῆς τοῦ Λαμαρτίνου δόξης· ἄλλως τε δὲν ἐβλεπον ἐνώπιόν των τὸν ποιητὴν αἰθέριον, οἷον τὸν φαντάζεται ὁ λαὸς, ἐπιβλητικὸν, ὅπως τῷ ἀρμύζει καὶ μεγαλοπρεπῆ ὡς πᾶς δαφνοστεφῆς, ἀλλ' εἶχον πρὸ αὐτῶν τὸν Λαμαρτίνον γυμνὸν πάσης τῆς ἠθικῆς ἀξίας του, ταπεινούμενον καὶ ἐκλιπαροῦντα διὰ τρόπου λίαν ἀναρμόστου πρὸς ποιητὴν, τὸ ἐλάχιστον, ὡς νομίζουσι, δικαίωμα, ὅπερ τοῖς ἐδώρησεν ὁ κοινωνικὸς νόμος. Μεγαλυνόμενοι ἐνώπιον τοῦ ἐπαιτουμένου τὴν ψῆφόν των ποιητοῦ οἱ Δουγκέρκιοι τῷ ἠρνήθησαν ταύτην, καὶ ἐντεῦθεν προῆλθεν ἡ πρώτη κατὰπτωσις τούτου. Οἱ ἀντίπαλοί του, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τῷ ἀντιτάξωσι τι εἰς τὴν ποιητικὴν του ἀξίαν εὖρον ἐντεῦθεν λαβὴν, ὅπως ἐκχύσωσιν ἅπαν τοῦ φθόνου τὸ δηλητήριον, ὅπερ κατέστειλλον μέχρι τοῦδε ἐλλείψει διεξόδου. Οὐδεὶς θ' ἀγνοῖ τοὺς περιφθίμους στίχους, οὓς ὁ Βαρθελεμῆς ὁ δηκτικώτατος οὗτος συντάκτης τῆς Νεμέσεως ἀπηύθυνεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρὸς τὸν ἀποτυχόντα ὑποψήφιον. Οὕτω βλέπομεν, ὅτι ἕνεκα τοῦ παραλόγου τούτου φιλοδόξου κινήματος τοῦ Λαμαρτίνου ἠμαυρώθη οὐκ ὀλίγον ἡ αἴγλη, δι' ἧς ἡ ποιητικὴ φαντασία του κατῴρωσε νὰ τὸν περιβάλῃ.

Ἀπογοητευθεὶς οὕτως ἐκ τοῦ πρώτου τούτου διαθήματος ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλίπη τὴν πολιτικὴν κοινίστραν καὶ νὰ συνεχίσῃ τοὺς γλυκεῖς ἡμέρους, οὓς ἡ ποιητικὴ διάνοιά του τῷ ὑπηγόρευεν. Ἠθέλησε μακρὰν πλεον τῆς παραγωνισίας τὴν ἀξίαν του κοινωνίας νὰ ὀδηγήσῃ τὸ πνεῦμά του εἰς τοὺς εὐδαίμονας ἐκείνους τόπους, οὓς ἀείποτε χρυσαίζει ὁ ἥλιος καὶ θυμιάζει ἡ

αὔρα, εἰς τὸ νεφελῶδες ἐκεῖνο λίκνον, ἐν ᾧ ἐβαυκαλιζόντο τόσων ἐτῶν ἐλπίδες, εἰς τὴν γῆν ἐκείνην, ἣν ὑπερκαλλύνει τὸ μαγευτικὸν καὶ θεῖον ὄνομα *Ἀνατολή*. Ὅποια ἀντίθεσις! Εἶναι αὐτὸς ἄρα, ὅστις πρό τινος μόλις ἠθέλησε νὰ θλάσῃ τὸ ποιητικὸν σκῆπτρόν του καὶ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰ αἰθέρια ἀνάκτορά του, ὅπως κρημνισθῆ ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς πολιτικοῦ βραδύρου; Εἶναι αὐτὸς, ὅστις τιθέμενος ὡς ἐξίλαστήριον θῦμα τὴν ποίησιν, ἣτις τόσῳ τὸν ἠγάπησεν, ἐγονυπέτησεν ἐνώπιον ὄλων τῶν παντοπωλῶν καὶ οἰνοποιῶν τῆς Δουγκέρκης, ἐπαιτῶν τὸ ἔλεος τῆς ψήφου των; Καὶ εἶτα εἶναι αὐτὸς, ὅστις τείνει τὴν διάνοιάν του, ὅπως φέρῃ τὸν πόδα του ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου, ὅπερ ἐπάτησαν ὁ Ναπολεὼν, ὁ Σατωβριάνδος, ὁ Βύρων, καὶ ἐπαναπαύσῃ ἐπὶ τῶν καλλονῶν τῆς *Ἀνατολῆς*, ἃς τόσῳ λαμπρῶς εἰκόνισαν οἱ δύο τελευταῖοι οὗτοι τὸ πνεῦμά του; Εἶναι αὐτὸς, ὅστις παραλαμβάνων τὰ δύο μόνα προσφιλῆ ὄντα, ἅτινα ἐπὶ τῆς γῆς ἐκέκτετο νὰ κάμῃ συμμετόχους τοῦ κινδυνώδους πλοῦ, ὅστις μέλλει νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὰς ἀκτὰς ἐκείνας, ἃς τοσαύτις ἡ παιδικὴ του φαντασία καὶ ἡ νεανικὴ του ἐξαρσις ἠρέσκοντο νὰ λαμβάνωσιν ὡς θέματα ὀνείρων; Ναί! Ὁ Λαμαρτίνος, ὁ ἀπολακτισθεὶς τόσῳ παραζῆως ὑπὸ τῆς κοινωνίας ἐκείνης, ἣτις τὸν ἐθαύμασε τοσοῦτον ἐν τῇ ποιητικῇ του σφαίρᾳ, ἐζήτησεν ἐξιλέωσιν διὰ τὴν προσβολήν, ἣν ὑπέστη, ἐπόθησε βάλσαμον διὰ τὴν αἰμάσσουσαν ταύτην πληγὴν του, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐπιβίβασθεὶς εἰς πλοῖον ἰδιόκτητον μετὰ τῆς προσφιλοῦς συζύγου καὶ τῆς περιποθήτου κόρης του Ἰουλίας πλέει πρὸς τὴν Ἀσίαν, ἀποστρέφων τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς πατρίδος, ἣτις τὸν παρεγνώρισεν.

Εὐδαίμων ἂν τὸ ἐκδικητικὸν ἐκεῖνο πνεῦμα, ὅπερ τὸν κατεῖχε φεύγοντα συνει-

χεν αὐτὸν μέχρι τέλους* διότι τότε κὰν θ' ἀπέφυγε μίαν σελίδα τοῦ βίου του, ἣτις ἐπιχέει ζόφον καὶ συγκινεῖ δίνην εἰς τὸ δι-αυγές καὶ γαλήνιον παρελθόν του! Ἀλλὰ μὴ προλαμβάνωμεν.

Τὴν 20 Μαΐου τοῦ ἔτους 1832 ἀπέπλεεν ἐκ Μασσαλίας τὸ πλοῖον, οὗ ὁ ποιητῆς ἐπέβαινε διευθυνόμενος πρὸς τὴν Ἀσιατικὴν ἡπειρον. Μετὰ τινα χρόνον θαλασσοπορίας, ὃν ἡ προσφιλὴς συνοδία του τῷ καθίστα εὐάρεστον, ἐπάτησεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Βεϋρούθης. Τίς ἠδύνατο νὰ προβλέψῃ, ὅτι τὸ ἐδαφος ἐκεῖνο, ὅπερ ἀπερόρησε τὰ πρῶτα τῆς συγκινήσεώς του δάκρυα, ὅπερ ἐδέχετο τὰς πρώτας ἐνθουσιώδεις τοῦ ποιητοῦ προσαγορεύσεις θὰ ἀντήχῃ μετ' ὀλίγον τοὺς ὀλοφυρμούς πατρὸς ψευσθέντος τῶν ἐλπίδων του, θὰ ἐπέσυρε τὰς ἀπελπιστικὰς ἀράς του, θὰ κατεκλύζετο ὑπὸ τῶν πικρῶν δακρύων, ἅτινα ἐμελλε νὰ ὑποκινήσῃ ἀπαραμύθητος θλίψις; Φεῦ! ὁ δυστυχὴς πατὴρ ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ του οὐδὲν νέφος διέβλεπεν. Ἐνόμισεν, ὅτι ἡ τύχη ἀρκούντως μέχρι τοῦδε τὸν κατέδραμε, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ, ὅτι αὕτη ἀποτόμως θὰ ἤρχετο πάλιν νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῶν γλυκερῶν ἐλπίδων του. Ἐγνόει, μὴ διδαχθεὶς ὑπὸ τῆς πείρας, ὅτι ἕκαστος ὀφείλει νὰ κενώσῃ μέχρι πυθμένος τὴν πλήρη ἠδύτητος ἢ πικρίας κύλικα, ἣν ἡ εἰμαρμένη προτάσσει τῶν χειλέων μας! Καὶ ἐν ᾧ αὐτὸς ἀναχωρεῖ διὰ τὴν Ἰερουσαλήμ καὶ ἐπισκέπτεται τοὺς τόπους ἐκείνους, οὗς τῷ κατέστησε τόσῳ ἱεροῦς, τόσῳ ποθητοῦς ἢ γλυκεῖα τῆς μητρὸς του μνήμη, ἐν ᾧ διατρέχει τὴν Ἑλλάδα, τὴν Συρίαν, τὴν Ἰουδαίαν, τὴν Τουρίαν καὶ ὄλους ἐκείνους τοὺς τόπους, οἵτινες εἶναι οὐδὲν ἄλλο ἢ σκηναὶ πολέμου, εἰρήνης, θλίψεως, χαρᾶς, ἀναπαύσεως, ἔρωτος, ἐν ᾧ ἀφίνει τὸ πνεῦμά του νὰ πλανᾶται ἐπὶ τῶν φανταστικῶν ἐκείνων

εἰκόνων, αἵτινες ἐλαμπρύνθησαν δι' ὄλων τῶν χρωμάτων τῆς φύσεως, ἐν ᾧ λογιζει αὐτὸν εὐδαίμονα ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ἐντυπώσεων, αἵτινες μετηρσίωσαν τὴν γραφίδα τοῦ συγγραφέως τοῦ *Ὀδοιπορικοῦ*, καὶ αἵτινες ἐμελλον νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὕλη διὰ τὴν ἐν τῇ *Ἀνατολῇ περιήγησίν* του, πόρῳ ἀπέειχε νὰ πιστεύῃ ἐν τῷ κολοφῶνι ἐκείνῳ τῆς εὐδαιμονίας του, ὅτι θὰ ἠγόραζε πολὺ ἀκριβὰ ταύτην καὶ ὅτι ἡ μονογενὴς θυγάτηρ του, ὁ μόνος θησαυρὸς του, ὁ ὀρίζων τῶν πατρικῶν ἐλπίδων του, θὰ τὸν ἀπεχαιρέτα ὕστατον ἐκ Βεϋρούθης ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἐκείνῃ, ἣν στέφουσι τὰ πρῶτα βόδα, καὶ χρυσιζοῦσιν αἱ πρῶται ἀκτίνες τῆς νεότητος. Εἶναι ὄλωσ περιττὸν νὰ περιγράψωμεν τὴν ὁδὸν, τὸ ἄλλος τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς, ὅστις ἐβλεπεν ἀφαρπαζόμενον ἀπὸ τοῦ δένδρου τῆς εὐδαιμονίας του, ἐν ἔτι ἐκ τῶν ὀλίγων φύλλων, ἅτινα τῷ ἀπέμενον. Ἐκλαυσε μετὰ πάθους ποιητικοῦ τὸν θάνατον τοῦ ἀποπτάντος Ἀγγέλου του καὶ ἀπῆλθε μετὰ τῆς ἀπαραμυθῆτου συζύγου του τῆς χώρας ἐκείνης, ἐν ἣ μίᾳ δυστυχία ἤρκεσε ν' ἀνατρέψῃ ὄλην τὴν εὐδαιμονίαν, ἣν πρότερον ἐν αὐτῇ ἠσθάνθη.

Καρπὸς τοῦ δεκαεξαμήνου τούτου ταξιδίου του ὑπῆρξεν ἡ θλίψις ἐκείνη, ἣτις ἔκτοτε πάντοτε συνόδευε τὸν βίον του καὶ ἰδέαι ὑψηλαὶ καὶ ὠραῖαι, κάλλιστα ἐκπεφρασμένα ἐν τῷ συγγράμματι του *Περιήγησις τῆς Ἀνατολῆς*, ὅπερ καὶ συνιστῶσιν. Ἐν αὐτῷ ἐκλάμπει κυρίως ἡ ἐντελής καὶ φυσικωτάτη ἀναπαράστασις τῶν εἰκόνων, ὁ πλοῦτος τῶν ἰδεῶν, ἡ ἀρετὴ αὐτῶν, ἡ ποικιλία τῶν αἰσθημάτων καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ ἐξαιρετὸν τι ἔργον. Καὶ ἅμωσ ὄλα ταῦτα τὰ πλεονεκτήματα οὐδόλως προσέβαλον τοὺς κριτικούς, οἵτινες, ὡς τόσαι ἄλλαι ἔχιδναι, ἤρχισαν νὰ ἐκτοξεύωσι πάλιν τὸν ἰόν των,

ὅστις τόσῳ θριαμβικῶς ἀπεκρούσθη πρὸ τῶν *Μελετῶν*. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἐπίθεσις αὕτη ἔσχεν ἤδη συνεπειὰς μεγάλας ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ κοινού. Οἱ πάντες, οἵτινες πρότερον ἐθαύμαζον τόσῳ μεγάλως τὸν ποιητὴν τῶν *Μελετῶν* καὶ *Ἀρμοριῶν* οὐδόλως ἠσθάνθησαν τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ὤφειλε νὰ παραγάγῃ ὁ Λαμαρτίνος ὡς συγγραφεὺς τῆς ἐν τῇ *Ἀνατολῇ περιήγησεως*. Πῶς ἤδη ἄνευ ἀποχωρῶντος λόγου τὸ κοινὸν τασσόμενον μετὰ τῶν κριτικῶν, διεφθάρη ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Διατί νὰ μὴ προσενεχθῆ ἡ πρόπουσα ὑπόληψις εἰς τὸ κάλλιστον τοῦτο ἔργον; Πολλοὶ ὑποστηρίζουσι, καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ὀρθότατα, ὅτι αἰτία τῆς συνασταλμένης ταύτης ἐπιτυχίας ἦτον ὁ πρόλογος τοῦ συγγραφέως, ἐν ᾧ οὗτος παραδιδόμενος εἰς τὰς ὁρμάς τῆς μετριοφροσύνης του, ἐλαττώνει κατὰ πολλὰ τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου του. Ἴσως ἔσχεν ἐπιβρόχην καὶ ὁ διάφορος τρόπος, μεθ' οὗ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἐξέφρασε τὰς ἰδέας του, καὶ οἱ αἰσθανθέντες ὄλας τὰς καλλονὰς τοῦ μέτρου καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας, παρεφθάρησαν, καὶ ἀπηξίωσαν νὰ θαυμάσωσιν ἔργον, ὅπερ δὲν κκατεῖχε τὰ ἀνωτέρω πλεονεκτήματα. Ἀλλ' ὅπως ποτ' ἂν ἦ τὸ ἔργον τοῦτο παρεγνώρισθη, ἐν ᾧ εἶναι εἰς ἐξ ἐκείνων τῶν ἀδαμάντων, οἵτινες κοσμοῦσι καὶ θὰ κοσμῶσι τὸ φιλολογικὸν τῆς Γαλλίας στέμμα.

Λέγοντες ἀνωτέρω, ὅτι ἡ μόνη αἰτία τῆς εἰς Γαλλίαν ἐπανόδου τοῦ Λαμαρτίνου ἦν ὁ θάνατος τῆς θυγατρὸς του προσεγγίζομενον μόνον τὸ ἡμισυ τῆς ἀληθείας. Ἐν ᾧ διέμενεν ἔτι μακρὰν τῆς πατρίδος του, οἱ Δαγκέρτιοι συναισθανθέντες, φαίνεται, τὴν προσβολήν, ἣς ἐγένοντο αἵτιοι πρὸς τὸν ποιητὴν, τῷ ἀνέθετον νομοθετικὴν ἀποστολήν σχετικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ θάνατος τῆς θυγατρὸς του μονον ἔσπευσε τὴν ἀποφασίσθαισιν ἤδη ἀναχώρησίν του. Ὡστε ἐπι-

στρέφων εἰς Γαλλίαν συνωδεύετο οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς θυγατρὸς του θλίψεως, ἀλλὰ προσέτι καὶ ὑπὸ τῆς εὐαρεσκείας τῆς πληρωθείσης φιλοδοξίας του, καὶ οὐχὶ ἅπαξ οἱ κατηφεῖς διαλογισμοὶ του ἔδιδον χώρον εἰς ὄνειρα μέλλοντος ἐνδόξου, ἐν ᾧ ἔβλεπε πρὸ αὐτοῦ τὸ στάδιον τοῦ πολιτικοῦ ἀγῶνος. Ἡ μακρὰν τῆς Γαλλίας ἐπὶ δεκαεξ ὄλους μῆνας διαβίωσίς του, ἡ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο διαμονὴ εἰς τύπους, οἵτινες ἀείποτε ὑπῆρξαν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνασχώσεως τῆς πολιτικῆς, συμπτώσεις τινὲς καὶ προρρήσεις πάντα ταῦτα συνέτεινον πολὺ εἰς ἐπίτασιν τοῦ ζῶητος τοῦ Λαμαρτίνου πάθους. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων ἐπιτατικῶν αἰτίων κατατάσσεται καὶ τὸ ἐξῆς ἐπεισόδιον τοῦ ἐν Ἀσίᾳ βίου του. Εἰς τὰς ἐν τῷ Λιβάνῳ περιηγήσεις του εἶχε συναντήσει γυναϊκά τινα τότε περίφημον διὰ τε τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἀξίαν της, ἥτις καλουμένη Λαίδυ Stauhope καὶ ἀδελφὴ οὔσα τοῦ διασήμεου Πίττ, ἐτύγχανεν ἐξ ἐπιλογῆς βασιλίσσα τῆς φυλῆς τῶν καλουμένων Δρούσων (1). Ἡ νέα αὕτη Σμίραμις μετὰ μακρὰν συνομιλίαν, ἣν μετὰ τοῦ ποιητοῦ ἔσχε περὶ τῶν ἠθῶν τῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἔθνους της, προεῖπεν εἰς τοῦτον, διότι κατεῖχε καὶ τὸ προνόμιον τοῦ προσφῆτου, ὅτι τῷ ἐπιφυλάσσεται λαμπρὸν πολιτικὸν μέλλον καὶ ὅτι ἔσται ὁ σωτὴρ τοῦ ἔθνους του. Τοῦτο μόνον ἤρκει, ὅπως ἀναζωπευθῆ ἡ φλόξ τῆς φιλοδοξίας, ἥτις ἐνουπῆρχεν ὑποδόσκουσα εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ, καὶ ὅπως ὁ ἐκ συστήματος

(1) Ἐν τῷ Λιβάνῳ, ὡς γνωστὸν, ὑπάρχουσι δύο φυλαὶ, αἰετοπερὶ εἰς ἀλληλομαχίαν εὐρισκόμεναι· αὗται δὲ εἶναι ἡ τῶν Δρούσων καὶ ἡ τῶν Μαρωνιῶν. Τῶν πρώτων τούτων λοιπὸν ἦτο βασιλίσσα ἡ ἀνωτέρω γυνή.

κατὰ τῶν προλήψεων Λαμαρτίνος προδόσῃ τὰς ἀντιπροληπτικὰς ἀρχάς του. Ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς προρρήσεως ταύτης, ἥς ἀρχὴν ἐκπληρώσεως δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ πιστεύσῃ τὴν ἀποστολὴν τῶν Δουγκερκίων ἐπανήρχετο εἰς Γαλλίαν, ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ τοὺς ἐκλογεῖς του.

Καὶ τὴν 4 Ἰανουαρίου 1834 εἰσῆρχετο εἰς τὸ Κοινοβούλιον καὶ ἀνήρχετο πρῶτον ἤδη τὸ βουλευτικὸν βῆμα.

Ἦδη ἐπιτραπήτω ἡμῖν, ὅπως ἐπιφέρωμεν κρίσεις τινὰς ἐπὶ τῆς μεταβολῆς ταύτης τοῦ σταδίου τοῦ Λαμαρτίνου.

Καθ' ὅλον ἐν γένει τὸ διάβημα τοῦτο ὑπῆρξε κάκιστον, καὶ δύναται νὰ χαρακτηρηθῆ ὡς ἐν τῶν μεγαλειτέρων σφαλμάτων, εἰς ἃ ὑποκύπτει ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. Διὰ τοῦ σφάλματος τούτου ὁ Λαμαρτίνος ἀπώλεσε πολὺ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς δόξης, ἣν τῷ περιεποιήτεν ἡ ποίησις, καὶ τὸ χεῖριστον, ὅπερ θὰ ἴδωμεν κατωτέρω ἀπώλεσε πολὺ ἐπὶ τῆς ἀξίας, ἣν παρεῖχε πρότερον εἰς τὴν ποίησιν του, ἡ ἀμιγῆς καὶ καλλιεργουμένη φαντασία του. Πόσω ἤθελεν ἐπαυξήσῃ ἡ δόξα του, πόσω ἤθελεν ἐκλαμπρυνθῆ τὸ ὄνομά του, πόσω ἤθελεν ἔτι λαμπρυνθῆ τὸ ὄνομά του ἂν ὡς τέρμα τοῦ βίου δὲν ἐπεφύλαττεν εἰς ἑαυτὸν τὴν λοξοδρομίαν ταύτην! Πόσω ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς κοινωνικῆς ἀφανείας, καὶ τὴν σιγὴν τοῦ μονήρους βίου, αἵτινες ἐμαράνθησαν ὑπὸ τὴν πληκτικὴν τύρβην τῆς πολιτικῆς συμφύσεως, καὶ πόσω σήμερον θὰ ἐπεβάλλετο τὸ πνεῦμά του ἔτι, ἂν δὲν κατεβίβαζε τοῦτο μέχρι τοῦ φιλέριδος βήματος. Ὁ Λαμαρτίνος κάκιστα ἐνόμισεν, ὅτι ἡ πολιτικὴ δόξα εἶναι ἡ μόνη τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονία. Ὁ Λαμαρτίνος, ὃν ἡ ποίησις ἀνέδειξεν ἀποκηρύττει ταύτην καὶ διακηρύττει ἐν ταῖς *Ποιητικαῖς Συν-*

ρολαῖς (1) του, ὅτι «τὴν θεωρεῖ μόνον ὡς μέσον ἐνασχολήσεως κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀργίας του». Ὁ Λαμαρτίνος ὑποστηρίζει, ὅτι «κατ' ἀρχὴν ὑπολαμβάνει ταύτην ὡς ταπεινότατον θεράποντα τῆς πολιτικῆς», καὶ τοῖμα νὰ «οἰκτείρῃ τοὺς θέλοντας νὰ τὸν ἐγκλείσωσι μεταξὺ τῶν στενῶν ὀρίων τῆς ποιητικῆς ἀπραξίας του! Φρικτὸν τοῦτο δι' ἕνα ποιητὴν, ὅστις τὸ πᾶν ὀφείλει εἰς τὴν ποίησιν· τὴν δόξαν, τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ἠθικὴν, τὴν ζωὴν, τὴν περιουσίαν του. Μὲ ὁποῖαν ὑπεροχὴν θὰ παρίστατο εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ἂν δὲν ἐγένετο ἔνοχος τόσῳ μεγάλῃς προδοσίας! Τίς ἤδη παρατηρεῖ καὶ τὸν Λαμαρτίνον ὡς πολιτικόν, ἀφ' οὗ τὸν ἐθαύμασεν ὡς ποιητὴν; Ὁ μέγας Γκαίτε, μαθὼν ποτε, ὅτι ὁ Οὐγλανδ, ὁ περίφημος οὗτος Γερμανὸς ποιητῆς, ἐξέλεγεν μέλος τῆς Βουλῆς τῆς Βυρτεμβέργης, ἐφώνησε: «Κρίμα! ἡ πατρίς του ἔχει τόσους πεπαιδευμένους καὶ διακεκριμένους ἀνδρας, τόσους εὐγλώττους ῥήτορας, ὅπως καταστήσῃ βουλευτάς· ἀλλὰ μόνον ἕνα ποιητὴν ἔχει ὡς τὸν Οὐγλανδ». Ἡ ἐμβριθὴς αὕτη παρατήρησις συνάδει καθ' ὅλα πρὸς τὴν θέσιν τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ.

Τέλος ἡ 4 Ἰανουαρίου 1834 ἦτον ἡ ὀλεθριωτέρα ἡμέρα διὰ τὸν ποιητὴν. Τετέλεσται! εἶχεν ἀποχαριετῆσθαι ἤδη τὴν οὐρανίαν προστάτιδά του.

Ἐνταῦθα ὄφειλε νὰ τελευτᾷ τὸ ἔργον μας. Ἀφ' οὗ ἠκολουθήσαμεν τὸν Λαμαρτίνον μέχρι τῶν αἰθέρων, θὰ ἦτο σκληρὰ ἀντίθεσις ἂν κατηρχόμεθα μετ' αὐτοῦ, ἀκολουθοῦντες τὸ πολιτικὸν στάδιόν του. Ἐν τούτοις θ' ἀναγκασθῶμεν νὰ ὑποκύψωμεν εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην διὰ νὰ μὴ ἀποκόψωμεν τοὺς κρίκους τῆς ἀλύσεως, ἥτις συνέχεε

(1) Recueils poétiques περὶ τῶν ποιήσεων τούτων τοῦ Λαμαρτίνου ἴδε κατωτέρω.

τὰ διάφορα στάδια τοῦ βίου ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου, καὶ ὑποπέσωμεν οὕτως εἰς ἀνακολουθίαν βιογραφικὴν. Θὰ πειραθῶμεν δὲ ὅσον οἶόν τε βραχυτέρον νὰ διεξέλθωμεν τὰ δύο μόνον ἀντικείμενα, ἅτινα ἐνταῦθα παρουσιάζονται ὡς λίαν ἀπόλυτα, δηλαδὴ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς τοῦ Λαμαρτίνου καὶ ἐν μέρει τὴν ἐπιρροήν, ἣν ἡ πολιτικὴ ἔσχε ἐπὶ τῆς ποιήσεώς του.

Αἱ πολιτικαὶ ἰδέαι τοῦ Λαμαρτίνου εἶναι ἀντάξια ποιητικοῦ πνεύματος. Ὁ Λαμαρτίνος πάντοτε ἠθικοπολιτικὸς, πάντοτε φίλος τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ὠνειροπόλει ἐν τῇ πολιτικῇ του σφαίρᾳ γενικὴν τινα ἀναμόρφωσιν, καὶ ἐπίστευεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔφθασαν πλέον εἰς ἐκεῖνο τῆς ἀναπτύξεως τὸ σημεῖον, καθ' ὃ εἶναι ἐπιδεκτικοὶ προαγωγῆς ὡς πρὸς τὰς ἰδέας, ὡς πρὸς τὰ ἤθη, ὡς πρὸς τοὺς νόμους. Ἐσκεπτετο καθολικὴν τινα τῶν ἔθνῶν διαφώτισιν, ἥς προοίμιον ἐδέχετο τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἔβλεπε πρὸ αὐτοῦ τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν χωροῦσαν γιγαντιαίους βήμασι. Τὸ σύσσωμον τῶν φρονημάτων τούτων, ὅπερ ἠσπάρθησαν καὶ ἄλλοι τινὲς ἀποτελεῖ τὸ ἐπικληθὲν *καινωτικὸν κόμμα*, οὗ ἀρχηγὸς ἐγένετο οὕτως ὁ Λαμαρτίνος.

Ἐν τῷ συστήματι τούτῳ παραδεχόμενος ἄλλας ἀρχὰς τοιαύτας, προγενεστέρας, προάγει καὶ διαμορφώνει ταύτας. Ἀποβάλλει πᾶν τὸ ἀνεφάρμοστον, καὶ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ κοινωνικὸν πνεῦμα, καταργεῖ πᾶν τὸ εἰς τὴν ἠθικὴν ἀντιβίανον, καὶ προσπαθεῖ νὰ συσφίξῃ τοὺς δεσμοὺς τῆς κοινωνίας χωρὶς νὰ χαλαρώσῃ ποσῶς τὴν φυσικὴν τῶν μερῶν της συνάφειαν. «Διὰ τῶν ἀρχῶν μας, λέγει ἐν τῷ *Voyage en Orient*, δὲν πρόκειται νὰ προκηρύξωμεν πόλεμον μέχρι θανάτου κατὰ τῆς οἰκογενείας, τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς θρησκείας, δὲν πρόκειται νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν κατάκτη-

πσιν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ θέλομεν τὴν ἀναμύρφωσίν του, τὴν ἀναβίωσίν του, τὴν μεταβολὴν του, τὴν μετασκευασίαν του» (1).

Αἱ ἰδέαι αὗται εἶναι ὄντως ὑψηλαί, περιέχουσιν ἐν ἑαυταῖς ὅλα τὰ σπέρματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἐκ τῆς ἀθανασίας ἀπέμειναν ἐντὸς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ὁ φάρος, πρὸς ὃν ἡ ἀνθρωπότης, θέλουσα νὰ ἐλλιμενισθῇ κοινωνικῶς, πρέπει ν' ἀποβλέπῃ. Κατὰ ταύτας «ἡ θρησκεία ἔχει ὡς δόγμα ἓνα Θεόν, ὡς σύμβολον τὴν ναιωνίαν ἠθικὴν καὶ ὡς λατρείαν τὸ πρὸς τὸν Θεὸν σέβας, καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. Ἡ πολιτικὴ συνίσταται εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὲρ τὰς ἐθνικότητος, καὶ νομοθεσία εἶναι ἡ ἰσότης τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἡ ἀδελφότης τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἡ χριστιανισμὸς τέλος προσπεποιημένος». Ὅθεν, ὡς βλέπει τις, τὸ πᾶν ἐν ταῖς ἰδέαις ταύταις εἶναι οἰοῖται ὑπερπῆδησις τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ἄλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπερ θὰ ἐτίμα ὑπερβαλλόντως ἓνα ποιητὴν στερεῖται, ὅπως ὅλοι ἐν γένει αἱ ὑψηλαὶ ἰδέαι τοῦ κυριωτέρου προσόντος, τῆς ἐφαρμογῆς. Δυστυχῶς καὶ αὐτὸς ὁ ὀργανιστὴς τούτου μᾶς φέρει εἰς τὴν λυπηρὰν θέσιν τοῦ νὰ παραδελχθῶμεν τοῦτο, μὴ ὑποδεικνύων πρακτικόν τι μέσον, δι' οὗ νὰ δύνανται αἱ ἰδέαι αὗται νὰ ἐκτελεσθῶσιν. Ἐν τούτοις ἡμεῖς, φόρον τῇ μεγαλοφυῖᾳ ἀποτίνοντες ὀφειλομένον νὰ ἐκφράσωμεν τὸν δίκαιον θαυμασμόν μας ἐπὶ τῇ ἐξαισίῳ ταύτῃ πρωτοτυπία τοῦ κοσμοπολιτικοῦ πνεύματος τοῦ Λαμαρτίνου καὶ νὰ εὐχρηθῶμεν, ὅπως εὐρεθῇ ὁ νέος οὗτος Ἡρακλῆς, ὅστις θὰ δυνήθῃ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς ἀπορροίας τοῦ πνεύματος τούτου,

(1) Voyage en Orient, τόμ. 3, σελ. 224.

πρὸς γενικὸν ὄφελος τῆς κοινωνικῆς νοσοῦσης ἀνθρωπότητος.

Πραγματευόμενοι περὶ τῶν πολιτικῶν ἰδεῶν τοῦ Λαμαρτίνου ἤδη, ὅτε τοσαῦτα διαδραματίζονται ὑπὸ τῶν μυστῶν τῆς πολιτικῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, θεωροῦμεν καθῆκον ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῶν περιστάσεων νὰ ἐκτελιζώμεν ἐνταῦθα καὶ τὰς ἰδέας του περὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἧτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅπως καὶ νῦν, ἀπερρόφατο ὅλως ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν πραγμάτων.

Ὁ Λαμαρτίνος ἐν τῇ ἐξωτερικῇ αὐτοῦ πολιτικῇ, κατὰ πρῶτον παραδέχεται τὴν πτώσιν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἣν βλέπει ἐγγύς. Μετὰ τὴν πτώσιν ταύτην, εἶναι ἀναγκαῖα, λέγει, ἡ συγκρότησις συνεδρίου Εὐρωπαϊκοῦ, ὅπερ πρέπει ν' ἀποφασίσῃ, ὅπως ἐκάστη δύναμις ὑπὸ τὸν τίτλον «προστασίας» ποιήσεται κατοχὴν ἀναλόγου μέρους τῆς Ἀνατολῆς, ἰδρῶση ἐκεῖ πόλεις προωρισμένας, ὅπως ἀνακουφίξωσι τὴν Εὐρώπην τῆς περιττῆς πληθύος, ἧτις τὴν κατακλύζει; προσελκύωσι τοὺς ἐνδεεῖς, διὰ τοῦ γοήτρου ὀργανώσεως εὐεργετικῆς, ἰσορροποῦ καὶ κανονικῆς, καὶ μετατρέπωσιν ἀνεπαισθήτως τὴν Ἀσίαν πρὸς τὴν Εὐρώπην. «Οὕτως, ἐν διαστήματι εἴκοσιν ἐτῶν,» προσθέτει ὁ Λαμαρτίνος, τὸ προτεινόμενον «τοῦτο μέσον θὰ δημιουργήσῃ ἔθνη εὐδαίμονα καὶ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων χωρούντων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Εὐρώπης πρὸς νέον πολιτισμόν».

Ἄλλὰ φοβούμεθα μήπως καὶ αἱ ἰδέαι αὗται, αἱ τόσῳ ἀληθῶς λαμπραὶ, δὲν δύνανται, ὡς καὶ αἱ περὶ ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἀνωτέρω, νὰ λάθωσιν ἐν οἷς ζῶμεν καιροῖς τὴν ἐφαρμογὴν. Πρὸς κατάρθωσιν τούτου, ἐκτὸς ἄλλων, ἀπαιτεῖται καὶ γενικὴ τις μεταβολὴ καὶ ἀναμύρφωσις, ἧτις σήμερον μεθ' ὅλους τοὺς ἀγῶνας τῶν communistes, καθίσταται ἀδύνατος. Ἀπαιτεῖται

κυρίως ἡ σύμπνοια τῶν διαφόρων ἐθνικότητων, πρᾶγμα. ὅπερ τὰ σήμερον διαδραματίζόμενα μᾶς ἀποδεικνύουσι χίμαιραν. Ἀπαιτεῖται ἡ ἀμοιβαία καὶ διαρκὴς διαφόρων φύλων συμπάθεια, ὅπερ μόνον, ἂν ἐπιτευχθῇ, ἀπορρίπτομεν ὡς ἀχρήστους τὰς ἀνωτέρω ἀρχάς. Ἀπαιτεῖται τέλος εἰκοσιναίωνων αἰωνία ἐργασία καὶ οὐχὶ εἴκοσιν ἐτῶν μόνον χρονικὴ παρέλευσις. Ἐκτὸς ὅλων τούτων, ἂν ὁ Λαμαρτίνος ἔζη ἐν τῇ νῦν ἐποχῇ ἡμῶν, καὶ ἔβλεπε τὰς ἀναπτυσσομένας δίκην γίγαντος πανσλαβιστικὰς τάσεις, πρὸς γενικὴν τῆς Ἀνατολῆς κατάκτησιν, θὰ ἔβλεπεν ἐπίσης καταρρέον οἰκτρῶς καὶ τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο τῶν ἀρχῶν του, καὶ θὰ ἐταράσσοντο οἱ κύκλοι του, ὅπως νῦν ὅλων τῶν ἐν πολιτικῇ συναδέλφων του. Ἀπανλοῖπὸν τὸ ὠραῖον τοῦτο σύστημα ἐξαφανίζεται, ὡς ἡ Σελήνη, ἐντὸς τῶν νεφῶν τῆς πολιτικῆς ἀτμοσφαιρας, ἀφίρον μόνον ἀμυδρὰν τινα αἴγλην, ὠθοῦσαν ἡμᾶς, ὅπως ἐννοήσωμεν τὸ ποιητικὸν πνεῦμα, ὑφ' οὗ παρήχθη. Ἄλλ' ὅμως ὑποδεικνύομεν τὰς ἀρχάς ταύτας, ὅπως ἕκαστος δυνήθῃ νὰ γνωρίσῃ τὸ ὀρθὸν καὶ ἀσφαλές, ἀδιαφόρως ἂν δύνανται ἢ οὐ νὰ τὸ ὑπαγάγῃ ὑπὸ τὴν βράσανον τῆς πείρας.

Ἐξ ὅλων τούτων δυνατὰί τις εὐκόλως νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ὁ πολιτικὸς θρίαμβος τοῦ Λαμαρτίνου ἐν μέσῳ τοῦ πρακτικισμοῦ, ὅς τις περιεστοίχει καὶ περιεδέσμευε τὸ πνεῦμά του ἡ-ο λίαν μέτριος. Ἐκτὸς τούτου καὶ αὐτὸς ὁ ἐκ τοῦ βήματος τρόπος τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἀρχῶν του ὑπὸ πολλῶν ἀπεδοκιμάσθη. Ὁ Λαμαρτίνος ἐθισθεὶς νὰ ἔχῃ ὡς μόνους μάρτυρας τῶν αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν του τὸν κυανοῦν οὐρανόν, τὴν χλοανθῆ γῆν, καὶ τὴν φλοισβίζουσαν θάλασσαν, δὲν ἠδύνατο νὰ συμβιβάσῃ ταῦτα πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ τρικυμιώδους ἐκείνου ὠκεανοῦ, ὅστις καλεῖται Κοινοβούλιον, καὶ

ὅστις πολὺ ἀπέειχε τοῦ νὰ ᾄῃαι παρόμοιος πρὸς τὰς διαυγεῖς καὶ φανταστικὰς Λίμνας, ἐν αἷς ὁ ποιητὴς συνείθιζε νὰ λούῃ τὴν φαντασίαν του. Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι πολλοὶ ἠρέσκοντο εἰς τὴν μελωδικὴν ῥητορείαν του, πολλοὶ ἀφίρον τὰ ὄπτα του νὰ κατακυλῶνται ὑπὸ τῶν ὠραίων ἐκείνων ἐκφράσεων, ἃς μόνον ποιητικὴ γλῶσσα δύναται νὰ ἐκφέρῃ· ἀλλ' οὗτοι οὐδόλως ἔνεκα τούτου συγκατένευον νὰ τὸν ἐπικαλέσωσι πολιτικὸν ῥήτορα, καὶ ἠκούοντο ν' ἀποδίδωσιν εἰς τοὺς λόγους του τὴν ἀξίαν τῆς μουσικῆς (ὡς ὁ Κορμενίτος εἰς τὰς ποιήσεις του τὴν τῆς ἀνατομίας).

— Ὅθ' ἀκούσωμεν μουσικὴν, ἔλεγον, ὅταν ἀνῆρχετο τὸ βῆμα.

Καὶ ὁ Λαμαρτίνος ἀπεκλείετο οὕτω τῆς ῥητορικῆς φήμης, διότι ἐν τῇ εἰλικρινεῖ καρδίᾳ του κατῴρθωσε νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰς στρυφνὰς ἐκεῖνας ἐκφράσεις, τὰ διληματικὰ ἐκεῖνα ἐπιχειρήματα καὶ τὰς ἐπιτηδεύουσ ὑπεκφυγὰς, αἵτινες τότε, ὡς καὶ ἤδη, ἐθεωροῦντο ὡς ἡ κυριωτέρα ἀρετὴ παντὸς ἀντιπροσώπου τοῦ λαοῦ.

Οἱ ἀντίπαλοί του ἐπωφελοῦντο πολλάκις τοῦ πολιτικοῦ τούτου μειονεκτήματος, ὅπως τὸν ἐπικρίνωσι, καὶ προχωροῦντες ἔτι ἐτόλμων νὰ ἐκτείνωσι τὰς ἐπικρίσεις των καὶ μέχρι τῆς ποιήσεώς του κατ' ἀναλογίαν τῆς πολιτικῆς. Μεταξὺ τούτων ὁ Κορμενίτος, ὃν ἤδη γνωρίζομεν ὡς ἐπαγγελματικὸν τοῦ Λαμαρτίνου κατήγορον ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ποιήσεών του κρίσεων καὶ ὅς τις θέλει νὰ ὑποστηρίξῃ, ὅτι κρίνει τὸν πολιτικὸν Λαμαρτίνον ὡς ἀντανάκλασιν (comme un reflet) τοῦ ποιητοῦ, ἐν ᾧ τὸνναντίον πράττει κρίνων, ὡς εἶδομεν, τὸν ποιητὴν ἐκ τῆς πολιτικῆς πρὸς αὐτὸν καταφορᾶς, ὁ κριτικὸς βουλευτὴς οὗτος καθάπτεται τούτου ὡς ἐξῆς:

«Ὁ Κ. Λαμαρτίνος ὡς πολιτικὸς ῥήτωρ

»δὲν ἔχει οὐδὲν τὸ περιπαθές, οὐδὲν τὸ ἐμ-
»πνέον εἰς τὸ βλέμμα, τὰ κινήματα, καὶ
»τὴν φωνήν. Εἶναι ξηρός, ἐπιτετηδευμένος,
»πάθης. Σελαγίζει, ἀλλὰ δὲν θερμαίνει.
»Εἶναι θρησκός ἀνευ πίστεως. Δὲν εἶναι κά-
»τοχος τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης συγκινήσεως,
»τοῦ τρόμου τῶν χειλέων, τῆς ψυχῆς καὶ
»ζωηρότητος τῶν λόγων, ὧλων τέλος ἐκεί-
»νων τῶν φυσικῶν τοῦ ῥήτορος προτερη-
»μάτων.....

«Αἱ ἀγορεύσεις τοῦ Κ. Λαμαρτίνου στε-
»ροῦνται τῆς τε μελωδίας τῆς ποιήσεως,
»καὶ τῆς ἐλευθερίας, καθαρᾶς, καὶ φυσικῆς
»ὑφῆς τοῦ πεζοῦ λόγου. Δὲν δύναται οὗτος
»νὰ χωρήσῃ ἀνευ ὀλοκλήρου φορτίου παρελ-
»κόντων ἐπιθέτων. Θηρεύει τὸ εὐχρον καὶ
»τὸν σκοπὸν τῆς προσφθίας. Ἀρέσκειται νὰ
»πλινκίζηται εἰς τὰς εὐφωνικὰς καταλήξεις.
»Πνίγει τὴν διάνοιάν του ἐν κατακλισμῶ
»συνεκδοχῶν καὶ μεταφορῶν, καὶ αἱ κοινο-
»βουλευτικαὶ προτάσεις του τελευτῶσιν ὡς
»στροφῶν καταλήξεις».

Εἶτα ἀνασκευάζων τοὺς ἐντεροπυμένους
ἐν τῇ μελωδίᾳ τῶν ἀγορεύσεών του λέγει,
ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Λαμαρτίνον:

«Ἐὰν διὰ τῶν ἐρρόθμων φράσεών σας
»θέλετε νὰ παραγάγητε μουσικὴν, προτιμῶ
»ν' ἀκούω τὸν Ῥοσσίνην».

Τέλος λέγει, φέρων τὸ ἐξῆς ἀξιῶμα:

«Ὁ Κ. δὲ Λαμαρτίνος ἔχει τὴν αὐτὴν
»σχέσιν πρὸς τοὺς καλοὺς ἀγορητὰς, ἣν
»καὶ ἡ ῥητορικὴ πρὸς τὴν εὐγλωττίαν».

Δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ εἰπῶμεν ἄλλο τι
ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω κρίσεων ἢ νὰ θαυμάσωμεν
τὸν Κορμενίτον ἐπὶ τῇ πρωτοτυπίᾳ του,
ἀφ' οὗ προθυμοποιούμενος νὰ ἐλέγξῃ ὡς ξη-
»ρόν, ἐπιτετηδευμένον, ἀπαθῆ καὶ ψυ-
»χρὸν ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου τὸ θερμὸν, τὸ
»ἐκφραστικόν, τὸ ἀφελές, τὸ ἀβίαστον
»κᾶν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μὴ ἐξάρωσι τόσοι
»ῤῥοι κριτικοί, ἐν οἷς ὁ Mirecourt καὶ ὁ

βαθύνους ἐκεῖνος συγγραφεὺς τῆς Galerie
des contemporains illustres, ὅστις ἴσῃν τῇ
ἀξίᾳ τὴν μετριοφροσύνην κεκτημένος κρύ-
»πεται ὑπὸ τὸν μετριώτατον τίτλον un
»homme de rien.

Ἐκτὸς τῶν ἐπικρίσεων τούτων, ἀς ὁ
ποιητὴς ἐκέρδησεν ἐκ τοῦ πολιτικοῦ στα-
»δίου καὶ ὧν θῦμα ἀπαιστον πολλάκις ἐγένε-
»το καὶ ἡ ποίησις του, καὶ αὐτὴ ἡ πρότε-
»ρον τόσῳ ὑψηλὴ ποιητικὴ φαντασία του,
»ἐχαλαροῦτο βαθμηδὸν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν
»τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ ὕλισμου. Κατὰ πρῶ-
»τον εἰς τὸν Ζοκελῦρον, ποιητικὸν ἔργον,
»ἐν ᾧ ἀπεικονίζεται τὸ πάθος θυσιαζόμενον
»πρὸ τοῦ καθήκοντος παρατηροῦνται ἴχνη
»τῆς τοιαύτης τοῦ Λαμαρτίνου καταπτώ-
»σεως. Εἰς τὴν πτώσιν ἐνός Ἀγγέλου ἕτε-
»ρον ποίημα, οὗ τινος τὸ στρυφνὸν καὶ ὀλί-
»γον ξηρὸν ὕφος, κατ' ἀντίθεσιν τῆς διαυ-
»γείας καὶ μελωδικότητος τῶν Μελετῶν
»μᾶς φέρει ὥστε νὰ μὴ πιστεύωμεν, ὅτι εἶ-
»ναι προῖον τοῦ ποιητοῦ τῶν τελευταίων
»τούτων ἢ κατὰπτωσις αὐτῆ καταδεικνύται
»ἐπαισθητῆ. Νομίζει τις ἀληθῶς, ὅτι ἐν αὐ-
»τῷ τῷ ποιήματι ἐγένετο πτώσις Ἀγγέλου,
»τοῦ Ἀγγέλου τῆς φαντασίας. Τέλος αὐτῆ
»καθίσταται ἐντελής εἰς τὰς Ποιητικὰς
»Συντολάς. Γνωρίζομεν ἤδη πῶς ἐν αὐταῖς
»ἀγνωμόνως φέρεται πρὸς τὴν ποίησιν, ἣτις
»τὸν ἐλάμπρυνε, πῶς ὀρίζει ταύτην σχετι-
»κῶς πρὸς τὴν πολιτικὴν, καὶ πῶς τὴν ὑπο-
»βιβάζει, χαρακτηρίζων αὐτὴν, οὐδὲν ἦττον
»ἢ ἀποπομπὸν τράγον τῆς ἀεργίας του. Ἡ
»ἐθελουσία αὐτῆ τύφλωσις εἶναι τὸ μεγαλεί-
»τερον τῆς φανταστικῆς του ἐνδείας ἀποδει-
»κτικόν· διότι οὐδέποτε δυνάμεθα ν' ἀπο-
»δώσωμεν τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ ποιητοῦ εἰς
»τὸν προδίδοντα τὴν ποίησιν, ὅπως δὲν δυ-
»νάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν ὡς τέκνον τὸν σπα-
»ράσσοντα τὰ μητρικὰ σπλάγγνα. Ἄλλως
»τε πᾶς τις εὐκόλως θὰ ἐννοῇ, ὅτι δύο τόσῳ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΣΙΜΟΣ.

διὰφορα στοιχεῖα, οἷα ἡ ζωηρὰ τοῦ ποιητοῦ
ἐμπνευσις καὶ τὸ περιωρισμένον τοῦ βου-
»λευτοῦ καθῆκον οὐδόλως ἠδύναντο νὰ συνυ-
»πάρχωσιν· ἦτο λοιπὸν ἀναπόφευκτος δια-
»πάλη τις ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ποιητοῦ ὡς καὶ
»πρότερον. Ὡς πρὸς τὴν διαπάλην ταύτην,
»καίτοι προδήλως αὕτη θὰ ἐκλινεν ὑπὲρ τῆς
»πολιτικῆς μεθ' ὅσα ἠκούσαμεν παρ' αὐτοῦ
»τοῦ Λαμαρτίνου, εἰς ἓνα μόνον δισταγμὸν
»ἠδύνάτο τις νὰ ἐμπέσῃ· ὁ δισταγμὸς οὗτος
»εἶναι ἡ ταλάντευσις μεταξὺ φόβου καὶ ἐλ-
»πίδων ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συγ-
»κρούσεως· διότι εἰς ὅλα τὰ κακὰ θὰ ὑπάρ-
»χη καὶ ἐλπίς τις. Ἄλλ' ἡ ἐλπίς αὕτη, ἣν
»τοσάκις ἐπεκαλέσθημεν ὑπὲρ τοῦ Λαμαρτί-
»νου, καὶ ἣτις ἐβαρύνθη πλέον νὰ ὑπεῖκη,
»κατέστη πλέον κενόν τι, φύκος περὶ πνι-
»γόμενον. Ὁ ποιητὴς, παραφθαίρει ἐκ τῆς
»μετὰ τῶν πολιτικῶν συγχρωτίσεως βαπτι-
»σθεις εἰς τὰ νάματα τοῦ ὕλισμου καὶ φέ-
»ρων τὴν σφραγίδα τούτου, ἣν πᾶς πολιτι-
»κὸς ἀληθὴς πρέπει νὰ φέρῃ, ἐπορώθη πλέον·
»ἄλλως τε οὐδεμία Ἐλβίρα πλέον ὑπῆρχεν,
»οὐδεμία ἄρνησις ἐκλογικῆς ψήφου ἐψύχραινε
»τὸν θερμὸν πολιτικὸν ζῆλόν του καὶ οὐδε-
»μία ἐπιθυμία περιηγήσεων ἐκράτει τὴν ἐκ-
»παγεῖσαν καρδίαν του. Ἡ Σύγκρουσις λοι-
»πὸν ἐγένετο καὶ ἡ ποίησις, μὴ δυναθεῖσα
»νὰ ὑπερισχύσῃ, ἐξεδιώχθη ἐκ τοῦ ἐνδαι-
»τήματος ἐκείνου, ὃ μέχρι τοῦδε οὐδὲν τῇ
»διημφισθῆται, ἀφίνουσα ἴχνη τινὰ μόνον
»τῆς διαμονῆς καὶ διαβάσεώς της. Ἐκ τῆς
»ἀσυμμέτρου συμμιξέως τῶν ἰχνῶν τούτων
»καὶ τοῦ πολιτικοῦ πνεύματος προῆλθον ἡ
»Πτώσις Ἀγγέλου καὶ αἱ Ποιητικαὶ Σύν-
»τολαι ποιήματα, εἰς τὰ ὁποῖα βαρὺς πλέον
»ἐπιφαίνεται ὁ ζυγὸς τοῦ πολιτικοῦ ὕλισμου
»καὶ τὰ ὁποῖα ἀναγινώσκων τις δὲν δύνα-
»ται ἢ ν' ἀναπολήσῃ τὸ ὕφος καὶ τὸ κάλλος
»τῶν Μελετῶν καὶ Ἀρμοριῶν ἐκ τῆς ἀν-
»τιθέσεως. (Ἐπεται τὸ τέλος)

Ἡ ἀνθρωπίνῃ ἱστορίᾳ ὠνόμασε μεγάλους
»ἄνδρας τοὺς αἰτίους γενομένους μεγάλων πο-
»λιτικῶν μεταβολῶν, ὅσαι ἠλλοίωσαν κυρίως
»τοὺς χάρτας ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς
»ὡς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλ' ὅλαι αἱ
»μεταβολαὶ αὗται δὲν ὑπηρετήσαν πάντοτε
»τὴν θεῖαν ἐντολήν, ὑπαγορεύουσαν τὸ «Ἄ-
»γάπα τὸν πλησίον σου». Κατὰ παραχώ-
»ρησιν δὲ ἀκατανόητον διὰ τὸν ἀμαρτήσαντα
»ἄνθρωπον, ἔργα καταδικαστέα ὑπὸ τῆς λο-
»γικῆς καὶ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος πολ-
»λάκις ἐξήρθησαν ἀναξίως, καὶ ἐτέθησαν εἰς
»θέσιν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς εὐεργέτας τῆς
»ἀθρωπότητος. Καὶ κατέλαβον μὲν θέσιν
»ἱστορικῆν τὰ μεγάλα ἔργα, ἀλλ' αἱ ἐπε-
»νέργειαι ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ἀκολούθων γε-
»νεῶν ἀποδεικνύουσι τίνες οἱ ἀξιωματιμώτε-
»τοι ἄνδρες, ὧν ὅλος ὁ βίος μαρτυρεῖ καὶ εἰ-
»κονίζει, καὶ διακρίνει τοὺς ἀδάμαντας ἀπὸ
»τοὺς ψευδολίθους. Πολλοὶ εὐρόντες τυχαίως
»ἐν τῷ ἑαυτῶν βίῳ οὐρίον τὸν ἀνεμον ἐπε-
»δείχθησαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ δι' ἀπατηλῆς
»προσωπίδος. Οἱ καταπαλαῖσαντες ὅμως εὐ-
»συνειδότης τὴν μοχθηρίαν, καὶ καταφρονή-
»σαντες πολυειδῶν στερήσεων ἐν τῷ κόσμῳ
»καὶ τοῖς μαρτυρίοις ἰσοβαρῶν, καὶ τοῦ θα-
»νάτου πολλάκις ὑπερτέρων, οὗτοί εἰσι καὶ
»δικαίως πρέπει νὰ ὀνομάζωνται εὐεργέται
»τῆς ἀθρωπότητος, οἵτινες διὰ τοῦ λόγου,
»τῆς γραφίδος καὶ τῶν ἰδίων ἔργων κατε-
»στάθησαν ἀξιωματικοὶ ἐν πᾶσιν.

Ὁλόκληρος ὁ βίος τοῦ Εὐσταθίου Σίμου
»ἐτῶν τεσσάρων καὶ ἐβδομήκοντα παρέχει
»τοῖς νεωτέροις παράδειγμα ἀξιωματικόν, ἐν
»ᾧ δόξα ἀληθῆς καὶ πολυτίμητος περικλείε-
»ται. Οἱ ἐπικηδεῖοι λόγοι, ἀφ' ὧν δὲν λείπει
»ἐκάστοτε καὶ συνήθως πᾶσα πράξις, ἐξαι-
»ρουσα τὸν θανάτον, εἰς ἡμᾶς δὲν χρησιμεύει
»ὡς βᾶσις εἰς ἐξύμνησιν ἀρετῶν κοινῶν παρὰ
»πολλοῖς. Οὔτε, ὅτι ὁ Σίμος ἠξιώται τιμῶν

ἀνωτέρου ὑπαλλήλου ἐν τῇ Δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ, ἢ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀντιπροσωπίας· οὔτε τῆς ἐξ Ἠπείρου πληρεξουσιότητος ἐν τῇ ἁ. ἐθνικῇ συκελεύσει· οὔτε, ὅτι τῆς ἐπαυειλημμένης ἀξίωται ὑπουργικῆς ἑδρας, οὔτε τῆς πρεσβείας κλπ. Οὔτε, λέγομεν, ἡ φυσικὴ εὐγλωττία καὶ τὸ μελίρρυτον τοῦ λόγου αὐτοῦ, οὔτε ἡ ἰσχυρὰ πειστικότης, οὔτε ὁ γλαφυρὸς κάλαμος. Τῶν προτερημάτων αὐτοῦ τούτων μερικῶς μετοχὴν ἀπαντῶμεν καὶ ἄλλων ἀλλαχού πολλὰ, ἀλλὰ καὶ κακοτήτων μεστὰ ἢ μέτοχα. Ἐν ἐνὶ δὲ τούτῳ ἀφ' ὅσους ἐγνωρίσαμεν εὐρίσκομεν πολλὰ, ἵνα μὴ ὅλα εἴπωμεν, καθαρῶν ἐλαττωμάτων καὶ ἐτι μᾶλλον κακίας. Τοῦτο δὲ τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦ ἀνδρὸς ἐξετάζομεν, τὸ, τίνι τρόπῳ διεξῆγε πᾶσαν λειτουργίαν, ἐν ᾗ ἐβασανίσθη καὶ διεκρίθη ὁ πολυτιμότερος αὐτοῦ χαρακτήρ, ἡ εὐθύτης καὶ ἡ δικαιοσύνη, δι' ὧν συγκρατεῖται ἡ κοινωνία.

Ὁμολογουμένως δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν τὸν ἔλεγχον τῶν ξένων, ὅσοι πολλάκις ἐστηλίτευσαν τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἐπὶ ὀλιγωρία δικαιοσύνης καὶ πατριωτισμοῦ, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ὅσαι προάγουσι τὰ ἔθνη, ἐπειδὴ ἡ ἀναγνωρίσις τοῦλάχιστον τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ἐλαττωμάτων αὐταποδείκτως παρέχει ἀρχὴν χρηστῆς μελούσης ἐλπίδος. Ἐν κοινωνίᾳ δὲ, ὅπου φυγαδεύεται ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, ὁ Εὐστάθιος Σίμος ἀπτόητως ἠγωνίσθη τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, καὶ εἰς τὴν ἀτυχῆ πατριδα ἡμῶν δὲν δύναται τις, καθ' ἡμᾶς, ν' ἀποδῶ καλλιτέραν εὐχὴν, παρὰ τὸ κατασταθῆναι ἡμᾶς ἀξίους αὐτοῦ μιμητάς. Ἀληθῶς ἐν τῇ διαχαράξει τῶν ἀνεπαρκῶν τούτων περι' αὐτοῦ στίχων, τὰ τὸν χάρτην τοῦ γράφοντος ἤδη κατακλύζοντα δάκρυα πηγάζουσιν ἐκ τῆς συναίσθησεως, ὅτι ἡ πατρίς ἀπόλλυσι πολὺ ἐν τῇ ἀπωλείᾳ χα-

ρακτῆρων τοιούτων, ὧν ἡ σπάνις εἶναι ζήτημα ἐθνικὴ κατὰ τὸν παρόντα χρόνον τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως.

Ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἀκμαίας ἡλικίας ἠγωνίσθη κατὰ δυσχερεῶν, ὅσας μία βσιλεια δύναται νὰ παρεμβάλλῃ εἰς τὰ βήματα τοῦ πολιτευομένου, καὶ ἐν τοσούτῳ μακρῷ διαστήματι, ὡς διὰ λυδίας λίθου δοκιμάζονται καὶ ἀναγνωρίζονται τὰ πολυτίμα μέταλλα ἀπεδείχθη ὁποῖον ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ τὸν Σίμον ἀληθῆς παιδεία, κεκτημένη δι' ἀκαταβλήτου φιλοπονίας καὶ ἐπιμονῆς, ἀναπτυχθείσης ἐκ τῆς βασιμίου ἀνατροφῆς, ἣτις ἐνεπνεύσθη νηπιόθεν εἰς φύσιν δεξιᾶν καὶ γόνιμον. Ἡ ἱστορία ἐπὶ τῶν παραγράφων περὶ τοῦ πολυετοῦς ὑπουργείου Μιαούλη, ἐλπίζομεν ὅτι θέλει ἐπικυρώσει ταῦτα καὶ διδάξει τοὺς μετ' ἐκείνου, ὁποῖός τις ὀφείλει νὰ ᾖ ὁ ἀγαθὸς πολίτης ὡς πολιτευόμενος· ὥστε καὶ μετὰ θάνατον εὐεργετηθῆσεται ἡ πατρίς παρὰ τοῦ ἄρτι ἀφέντος τὴν πνοὴν, λαμβανομένου ὡς παράδειγμα ἀκεραιότητος. Ἐκ τῆς παγκοίνου ἀρχῆς, τῆς σχηματιζομένης ἐν τῷ πνεύματι τοῦ κόσμου κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν τοῦ ὕλισμου, δύναται τις ἴσως νὰ εἰκάσῃ ἀτόπως, ὅτι ὁ Σίμος ἠττήθη ὑπὸ τῆς ἀδικαίεπτου καταδρομῆς ἠττηθείσης μοναρχίας, καὶ ἔκυψε τὸν αὐχένα ἐπὶ τέλους ἐνώπιον αὐτῆς, εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς ὁποίας τὰ μάλιστα συνετέλεσεν· ἀλλ' οἱ καλῶς γινώσκοντες τὰ πράγματα καὶ τὸν ἄνδρα ἀνομολογοῦσιν, ὅτι ἐγκατέλιπεν ἐπὶ τέλους ὁδὸν ἄβρατον, διὰ νὰ ὀδεύσῃ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον, οὐ ἕνεκα, ἐκ τῆς ὀρθῆς τῶν πραγμάτων ἐκτιμήσεως, πᾶς ὀρθοφρονῶν τίμιος πολίτης ὀφείλει νὰ προτιμήσῃ ἀπέναντι τῆς φιλαυτίας ἀντιπάσης θυσίας. Ἀλλ' ὡς ὑπουργός, ἐφ' ὅσον χρόνον τοιοῦτος ὑπῆρξεν, ἐφίμωσε χαίρεκάκων ξένων τὰ στόματα, ὅσοι οὐδεμίαν

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

Τοῦ προέδρου τοῦ Φιλολογ. Συλλόγου
ΒΥΡΩΝΟΣ
κ. Π. ΡΑΖΗ (*).

Ἀξιότιμοι κύριοι!

Παρὰ τοῦ ἐντίμου τέως ἀντιπροέδρου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καὶ εἰλικρινοῦς μου φίλου κυρίου Τιμολέοντος Βισβίτζη, ὅστις λίαν ἐπιτυχῶς διηύθυνε καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν πρὸ μικροῦ λήξασαν δεκάτην περίοδον τὰς ἐργασίας ἡμῶν, ἠκούσατε τὰ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πεπραγμένα.

Ἡ ψῆφός σας, εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ ἔργου, ἐκάλεσεν ἐμὲ ἐν τῇ ἀνωτάτῃ διοικήσει τοῦ Συλλόγου ἡμῶν. Εὐχαριστῶ ὑμᾶς ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρδίας ἐπὶ τῇ ἐξαιρετικῇ ταύτῃ τιμῇ καὶ μετὰ συγκεκινημένης ψυχῆς ὑπόσχομαι νὰ καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως, ἂν οὐχὶ φανῶ ἄξιος διάδοχος τῶν προγενεστέρων ἐντίμων ἀντιπροσώπων σας, τοῦλάχιστον ἐκπληρώσω τὸ καθήκον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ ψῆφός σας μοὶ ἀνέθεσεν. Ἀλλὰ διὰ νὰ κατορθώσω τοῦτο ἀπολυτὸν ἔχω ἀνάγκην τῆς πεφωτισμένης συνεργασίας ὑμῶν. Στηριζόμενος δὲ ἐπὶ τῆς ἐλπίδος, ὅτι θέλετε παράσχει ἐμοὶ τὰς αὐτὰς βοηθείας καὶ ὑποστηρίξεις περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων μου, ἃς παρέσχετε καὶ τοῖς προκατόχοις μου, πέποιθα, ὅτι θέλω δυνηθῆ, κατὰ τὰ τέλη τῆς περιόδου ταύτης, νὰ εἴπω ὑμῖν, πᾶν ὅτι σας ὑπεσχέθη τὸ ἔπραξα.

Ἀληθῶς θὰ ᾖναι πολὺ γλυκὺ καὶ δι' ὑμᾶς καὶ δι' ἐμὲ τὸ τοιοῦτον, διότι σήμερον δὲν πρόκειται νὰ παρακαθήσωμεν μόνον εἰς ὠρισμένην πνευματικὴν ἐστίασιν, ἀλλὰ

ἀφῆκαν εὐκαιρίαν νὰ δυσφημίσωσι τὸν ἀτυχῆ τοῦτον τόπον. Ὄφειλε μὲν νὰ ἐπιζῆ κατὰ τὴν διάταξιν τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας κατὰ τὴν ὁσονοῦπω ἐλπίζομένην συγχώνευσιν τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος εἰς τὸ ἐλληνικὸν κράτος, ἀλλ' αἱ ἀνεξιχνίαστοι βουλὰὶ τῆς προνοίας ἀπηξίωσαν αὐτὸν τῆς εὐτυχίας τοῦ ἰδεῖν τὴν πραγματοποίησιν ταύτης, καὶ ἡ θεία βουλή διὰ τὸν ἀδύνατον ἄνθρωπον ἐν πολλοῖς, καὶ ἐν τούτῳ μένει καὶ μενεῖ ἀκατάληπτος καὶ σκοτεινὸς διὰ παντός. Οἱ ἀγαθοὶ καὶ γενναῖοι ἄνδρες, φαίνεται, ἐστάλησαν εἰς τὸν κόσμον οὐχὶ δι' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἄλλους, καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπεν, «Οὐκ ἤλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι», ἀλλ' αἱ πράξεις αὐτῶν εὐλογηθήσονται μέχρις αἰῶνος ὑπὸ τῶν ὑστέρων γενεῶν, καὶ ὁ ἀδέκαστος κριτὴς θέλει δικαιώσει τοὺς ποιῶντας τὸ θέλημα αὐτοῦ. Οὕτως ἐδόξαζεν ὁ αἰμνηστὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, καὶ παρὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ λόγοι εὐσεβεῖς καὶ γνωμικὰ ἀλάθηστα διασωθήσονται ὡς διδασκαλία καρποφόρος παρὰ πλείστοις, ὅσοι νύτῳ ἔσαν νὰ τύχῃσι τῆς εὐαρέστου αὐτοῦ συναστροφῆς. Ὡς πατὴρ, συγγενῆς, φίλος καὶ πολίτης ὑπῆρξεν εὐτυχέστατος, καὶ κατ' ἐλάχιστον αἱ τυχαῖαι περιπέτειαι δὲν ἠλάττωσαν τὴν εὐτυχίαν ἀνθρώπου, καθ' ὑπερτάτον ὄρον συναισθανομένου τὸ καθήκον καὶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τοῦτο εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐγκατέλιπεν ὠραιότεραν κληρονομίαν. Ζῆθι λοιπὸν καὶ μετὰ θάνατον, αἰμνηστε Σίμε, ἐν κόλποις Ἀβραάμ, πέμπων οὐρανόθεν τὴν σὴν εὐλογίαν εἰς τὴν πεφιλημένην σου Ἑλλάδα, ὑπὲρ ἧς ἐμόχθησας εἰλικρινῶς, καὶ διὰ παντός τοῦ βίου σου ἐδίδαξας, ὅτι τῆς ὕλικῆς εὐημερίας προηγούνται πάντοτε αἱ ἠθικαὶ ἀρεταί.

Ἀθῆναι, 21 Νοεμβρίου 1878. I. Π.

(*) Ἡ προσφώνησις αὕτη ἀπηγγέθη κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐγκαθίδρυσιν τῶν νέων ἀρχῶν, τελεσθεῖσαν τὴν 28 Ὀκτωβρίου τ. ἔ.

πρόκειται συνεργαζόμενοι άόκνως και μετά φιλοπάτριδος μερίμνης ενεργούντες να προετοιμάσωμεν εις τον ένδοξον πλὴν άτυχή λαόν τῆς πατρίδος τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ἣτις φέρει πρὸς τὴν πρόοδον, τὴν εὐμερίαν καὶ τὸ ἔθνικόν μεγαλεῖον. Ἡ κοινωφελὴς αὕτη ἐργασία ἀπαιτεῖ καὶ χρόνους πολλούς καὶ θυσίας μεγάλας. Ἡ τοῦ νέου ἡμῶν κανονισμοῦ ἐπιψήφισις μοὶ παρέχει τὴν ἐλπίδα, ὅτι οὔτε ποτὲ θὰ βαρυνθῶμεν πρὸς τοῦτο ἐργαζόμενοι, οὔτε ποτὲ θὰ θέσωμεν ὡς ζήτημα σκέψεως, ἐὰν πρέπη νὰ ὑποστῶμεν θυσίας. Ἐνθυμοῦμαι τὰς ὠραίας ἐκείνας ἡμέρας τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, καθ' ἃς ὁ προσφιλέτης συνάδελφος κύριος Γεώργιος Χαλκιάπουλος μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν εὐγλωττίας καὶ χάριτος, πλήρης πατριωτικῶν αἰσθημάτων ὑπέβαλλεν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὰς περὶ δημοτικῶν βιβλιοθηκῶν, περὶ σχολῶν τοῦ λαοῦ καὶ περὶ τροποποιήσεως ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς βελτιώσεως καὶ προαγωγῆς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τοῦ σκοποῦ ἡμῶν, προτάσεις του. Ἐνθυμοῦμαι, λέγω, ποῖος ἐνθουσιασμὸς καὶ ποία χαρὰ ἐξεδηλοῦτο ἄρα τῇ καταπαύσει τῆς νεαρᾶς πλὴν πατριωτικῆς ἐκείνης φωνῆς τοῦ ἀληθῶς ἀναμορφωτοῦ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου γενναίου συναδέλφου.

Ἐνθουσιασμὸς ἐκεῖνος κατέστη ἤδη πάθος· τὸ ἡμέτερον σωματεῖον φιλοπαρηγόρως ἠτένισεν ἤδη εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν ἐξ αὐτοῦ προσδοκῶν τὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πρέπει τέλος νὰ καταστῇ τὸ διηνεκὲς μέλημα παντὸς δυναμένου νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ. Τὸ μέλλον διὰ τὰ ἔθνη δὲν εἶναι ἀβέβαιον· τὸ μέλλον τῶν ἐθνῶν ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ παρελθόντος αὐτῶν. Καὶ ἡ Ἑλλάς, ἡ φίλη ἡμῶν πατρίς, εἰς τὸ μέλλον στηρίζει τὰς μεγάλας αὐτῆς ἐλπίδας, ἐλπίδας

δυναμένας νὰ ἐξεγείρωσι τὴν συμπάθειαν καὶ τοῦ μᾶλλον σκληροτέρου καὶ ἀπανθρωποτέρου τῶν πολιτικῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐγεννήθησαν, ἐβίωσαν καὶ ἴσως ἀποθάνωσιν ἐμπορούμενοι ὑπὸ τῆς μᾶλλον κακοήτους ιδέας, τῆς ιδέας τῆς κατακτήσεως. Ἄλλ' ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, ὁ ένδοξος οὗτος στρατιώτης τῶν μεγάλων ιδεῶν, ὁ εὐφυὴς οὗτος τῶν γραμμάτων λάτρης, ὁ ὀδηγὸς τῆς ἐλευθερίας, πῶς μέχρι τῆς σήμερον ἐπαιδαγωγῆθη; Οὐδεὶς ποτε ἐφροντίσει νὰ παράσχη αὐτῷ οὐχὶ τὴν τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ἐκπαίδευσιν, ἀλλ' οὔτε κἀν ἐκείνην, ἣτις δίδεται πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ ἡμιαγρίους λαοὺς ὑπὸ τῶν κατακτητῶν αὐτῶν. Ἄνευ μέσων ἐπιτοπίου σπουδῆς, ἀναλφάβητος, ἄνευ μέσων συγκοινωνίας, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης γενικῆς περὶ αὐτοῦ μερίμνης ἐρίφηθη εἰς τὴν σκοτεινὴν, βορβορώδη καὶ ἀτέρμονα κοιλάδα, ἣτις καλεῖται *ιδία τύχη*. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια, διὰ λάμψεως οἰώνει ἐξ ἀστραπῆς προερχομένης, φωτίζει τὴν κοιλάδα ταύτην, ἀλλ' ἡ ἀκτίς αὕτη εἶναι παρωδικὴ καὶ οἱ ἐν τῇ κοιλάδι βυθίζονται καὶ πάλιν εἰς τὸ βαθὺ τοῦ μεσονυκτίου τῆς διανοίας σκότος. Ἄλλ' ἴσως ἐρωτήσῃ τις πιθανόν—ἐκ τῶν μὴ προσδοκῶντων ἀνάστασιν νεκρῶν παρὰ τοῖς λαοῖς—τί δύναται νὰ πράξῃ ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια εἰς ἓνα ὅλον λαόν; Τὸν τοιοῦτον, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, τὸν παρακλυοῦμεν νὰ ῥίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ κατεσκληκότος ἐκείνου πλάσματος τοῦ Ὑψίστου, τοῦ καλουμένου *Ἄπορος παῖς*, ὅτε εἰσέρχεται εἰς τὰς ἐθνωφελεῖς σχολὰς τοῦ φιλοπάτριδος ἀδελφοῦ Συλλόγου *Παρασσοῦ* καὶ ἐταστικῶς νὰ ἐξετάσῃ αὐτὸν, ὅταν, ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, ἐξέρχεται ἐξ αὐτῶν. Τότε θέλει πεισθῆ, ὅτι ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια λαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς κοινωνίας διεσθαρμένον τὴν ψυχὴν, ἀναίσθητον τὴν

καρδίαν, κτῆνος τὸ σῶμα καὶ τὴν διάνοιαν, ἐν ἐνὶ λόγῳ ὕλην ἄχρηστον καὶ καταστρεπτικὴν, καὶ μετὰ τι χρόνου διάστημα τὸν ἀποδίδει εἰς αὐτὴν, γενναῖον τὴν ψυχὴν, εὐγενῆ τὴν καρδίαν, νοερῶς καὶ σωματικῶς μεμορφωμένον, ἐν ἐνὶ λόγῳ πολίτην τέλειον, δυνάμενον νὰ προσφέρῃ τῇ πατρίδι αὐτοῦ ἀντὶ αἰσχῶν καὶ ἀτιμιῶν, ὡς ἤθελε πράξει ἐὰν ἔμενεν εἰς τὴν πρυτέραν αὐτοῦ κατάστασιν, ὑπηρεσίαν ἔντιμον καὶ ἐργασίαν πλήρη εὐγενῶν παθῶν.

Τὸ εὐγενὲς τοῦτο παράδειγμα, ὅπερ μᾶς παρέχουσιν αἱ ἔνθερμοι ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐργασίαι τοῦ ἐντίμου φιλολογικοῦ Συλλόγου *Παρασσοῦ* δύναται, πιστεύω, νὰ παράσχη ἡμῖν τὰς μεγαλειτέρας ἀποδείξεις περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἰδιωτικῆς καὶ ἀτομικῆς μερίμνης ἐπὶ τῶν λαῶν.

Ὑπὸ τῶν ιδεῶν τούτων ἐμπορούμενοι ἐτρέπημεν πρὸς τὴν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐργασίαν. Καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τούτου εἰς τρία τινὰ κυρίως ἔχει ν' ἀσχοληθῇ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος κατὰ τὴν ἤδη ἀρξάμενην περίοδον αὐτοῦ.

Α') Εἰς τὴν συγκρότησιν δημοτικῶν βιβλιοθηκῶν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη, ἀφ' ἧς ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν, βαίνει κατ' εὐχὴν, διότι κατὰ τὸ μικρὸν τῶν ἐξ μηνῶν διάστημα, καθ' ὃ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐργαζόμεθα, συνεκροτήσαμεν μίαν, ἀν οὐχὶ τελείαν, τοῦλάχιστον ὁμῶς ἐκ δυσχιλίων τόμων συγκεκροτημένην τοιαύτην βιβλιοθήκην, ἣτις καὶ προωρίσθη διὰ τὸν δῆμον Πειραιῶς, ὅπου καὶ μετ' οὐ πολὺ μεταφέρεται· συνεστήσαμεν δὲ πυρρῆνας δύο τοιούτων βιβλιοθηκῶν ἐν τοῖς δήμοις Πατρῶν καὶ Αἰγίου, καὶ διαπραγματευόμεθα τὴν συγκρότησιν τρίτου τοιούτου πυρρῆνος ἐν τῷ δήμῳ Δετρίνων.

Ἄλλ' ὁμῶς οἱ καρποὶ τοῦ ἔργου τούτου διὰ νὰ κατασταθῶσιν ὄριμοι ἐπάναγκες εἶ-

ναι οἱ πάντες νὰ συντρέξωσιν. Ἡ Ἑλλάς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ σήμερον τὰς κινητὰς τῆς Ἑλβετίας βιβλιοθήκας οὐχὶ μόνον διὰ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἀλλὰ καὶ διότι ἀφ' ἐνός μὲν στερεῖται τῶν βιβλίων ἐκείνων, ἄτινα συγκροτοῦσι τὰς τοιαύτας βιβλιοθήκας, καὶ ἀφ' ἑτέρου, διότι δὲν ἐδημιουργήθησαν ἐτι οἱ φοιτηταὶ τῶν τοιούτων βιβλιοθηκῶν. Ἄς προικίσωμεν λοιπὸν ἕκαστον δῆμον δι' ὀλίγων βιβλίων καὶ ὤμεν βέβαιοι, ὅτι ἡμέραν τινὰ θέλομεν εὐχαρίστως ἰδεῖ τὰ ἐν τοῖς βιβλίοις ἐκείνοις γραφόμενα ἐνσεσαρκωμένα ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου ἀγρότου, ὅστις εἶναι σήμερον καταδεδικασμένος νὰ κυλισταὶ ἐντὸς τοῦ βορβοροῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τῆς διανοίας.

Β') Εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι μὲ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τελειοποίησιν καὶ ἐξάπλωσιν τῶν σχολῶν τοῦ λαοῦ. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πρωτευούσῃ ἀληθῶς ἄνδρες πατριῶται μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας πρὸ πολλοῦ διαδίδουσι τὰς γνώσεις ἐκείνας, αἵτινες εἶναι τῷ λαῷ βοηθοὶ εἰς πᾶν αὐτοῦ βῆμα. Ἄλλ' ἐν ταῖς ἐπαρχίαις οὐδέποτε ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ λογίου, διδάσκουσα τὸν λαόν. Μόνον ἐπὶ ἓν ἔτος ὁ ἀδελφὸς ἐν Πάτραις ἐμπορικὸς Σύλλογος *Ἐρμῆς* ἔδωκε πρὸ χρόνων σειρὰν τινὰ τοιούτων δημοσίων μαθημάτων· ἀλλ' ὅσον τὰ μαθήματά του ταῦτα ἦσαν τέλεια τόσον καὶ ταχέως ἐξέπνευσαν. Καὶ οὕτω οὐχὶ μόνον κατεστράφη ἔργον ὠραϊότατον καὶ κοινωφελέστατον, ἀλλὰ καὶ ἐλησμονήθη τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τούτων παρὰ τῷ ἐπαρχιωτικῷ κόσμῳ. Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἐργάζεται ἤδη, ὅπως ἐγκαίρως ἀνοιχθῶσι τῷ λαῷ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πέντε ἢ ἕξ τοιαῦται ἐπαρχιακὰ σχολαί. Μὴ λησμονῶμεν δ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι ὡς δὲν εἶναι Ἑλληνισμὸς ἡ μικρὰ αὕτη ἐλευ-

θέρα γωνία, ἐν ἣ ζῶμεν, οὕτω καὶ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάς δὲν εἶναι αἱ Ἀθηναί μόναι.

Γ') Εἰς τὴν μετὰ τάχους ἐργασίαν ὑπὲρ τῆς μεταδόσεως καὶ διατηρήσεως τῶν ἐθνικῶν ἀναμνήσεων. Λέγομεν δὲ μετὰ τάχους, διότι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἐν τῶν σπουδαιότερων διὰ τὴν Ἑλλάδα κοινωνικῶν ζητημάτων καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐν ἣ θέσει ἐφθασε χρῆζει ταχείας μερίμνης. Οὐδεὶς πιστεύω, ἀμφισβᾶλλει, ὅτι ὁ ἐθνικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων, ἂν οὐχὶ ἐντελῶς ἀπωλέσθη, ὡχρίασεν ὅμως φοβερὰ ἀπέναντι τῶν ἐκ τοῦ βίου ἐθνῶν ξένων, οὐδεμίαν ἐχόντων σχέσιν μετὰ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν χαρακτήρος, ἠθῶν ζήτημων, ἅτινα ἐδανείσθημεν.

Τοῖς πᾶσι δὲ εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὰ ἔθνη ἐκεῖνα, ἅτινα ἐγκαταλείπουσι τὰ ἐκ τῶν πάτρια ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐγκολποῦνται ξένος ἔξεις καὶ ξένον βίον, τὰ ἔθνη ἐκεῖνα βαίνουσι γοργῶ τῶ βήματι πρὸς τὴν καταστροφὴν· ἐνῶ τούναντίον τὰ ἔθνη ἐκεῖνα, ἅτινα ἐμμένουσιν εἰς τὸν ἐθνικὸν αὐτῶν βίον καὶ ζῶσι διὰ τῶν ἐκ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τὰ ἔθνη ἐκεῖνα κραταιοῦνται, μεγαλύνονται καὶ λαμπρύνονται.

Ἀποδείξιν τῆς ἀληθείας τῶν σκέψεων τούτων ἔχομεν τὰ τελευταῖα ἐν τῇ Ἀνατολῇ συμβάντα. Τίς δὲν ἐχαιρέτησε τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγωνίας τῶν Μυσοβουίνων; Τίς δὲν νύχηθη νὰ ἦτο πολίτης τῆς αὐτῆς πολιτείας; Ἀρκεῖ, φρονῶ, τὸ παράδειγμα τοῦτο καὶ μάλιστα σήμερον, ὅπως μᾶς πείσῃ, ὅτι μεγίστη προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ περὶ τὴν διατήρησιν τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτήρος. Διὰ νὰ διατηρηθῇ δὲ ὁ ἐθνικὸς χαρακτήρ ἀνάγκη ὑπερτάτη νὰ διατηρηθῶσιν αἱ ἐθνικαὶ ἀναμνήσεις καὶ παραδόσεις.

Τὰ τρία ταῦτα ἀντικείμενα, ἐντιμοὶ κύριοι, εἰσονται κυρίως ἐκεῖνα, εἰς ἃ ἐνασχοληθήσεται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ἔχων ὅμως ὑπ' ὄψιν

πάντοτε τὴν ἐν μέρει ὑπὲρ τῆς διαδόσεως γνώσεων ὠφελίμων τῶ λαῶ μεταρρυθμιστῶν τοῦ Περιδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος. Ἐπίσης ἐντὸς τῆς περιόδου ταύτης, ἧτοι κατὰ τὰς ἀρχάς τοῦ προσεχοῦς ἔτους θέλει ἐπιληφθῆ τῆς ἐκδόσεως παραρτήματός τινος, οὗ τινος τὰ διάφορα φυλλάδια ἀποτελέσουσι βιβλιοθήκην τοῦ λαοῦ.

Πρὸς δὲ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος κατὰ τὴν περίοδον ταύτην θέλει καλέσει τοὺς παρ' ἡμῖν λογίους πολιτευτὰς καὶ ἐπιστήμονας εἰς συζητήσεις ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων, ἀφορώντων ἀμέσως τὴν διανοητικὴν, ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν βελτίωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ Ἑλπιζομεν δὲ, ὅτι ἡ ἐν τῶ περιβόλῳ τούτῳ ὑψωθησομένη φωνὴ περὶ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων θέλει ἠχῆσει παρηγόρως εἰς τὰς καρδίας τῶν δυναμένων πλειότερόν τι νὰ ἐργασθῶσιν.

Εὐχόμενος ἐκ καρδίας, ὅπως κατὰ τὰ τέλη τῆς ἐμῆς διοικήσεως εὐρεθῶ εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν ν' ἀνακοινώσω ὑμῖν εὐάρεστα ἀποτελέσματα τοῦ νέου τούτου προγράμματος τῶν ἡμετέρων ἐργασιῶν, ἀναλαμβάνω τὴν ἀρχὴν, εἰς ἣν ἡ πολυτίμος δι' ἐμὲ ψήφος σας μ' ἐκάλεσε.

XAVIER DE MAISTRE.

ΟΙ ΑΪΧΜΑΛΩΤΟΙ ΤΟΥ ΚΑΡΚΑΣΟΥ

Μετάφρασις
ΘΕΟΔΩΡΟΥ Χ. Γ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ.

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἡ κίνησις καὶ ἡ ἐκ τοῦ δρόμου θερμότης ἠλάττωσαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς πόλους, οὓς ἤσθάνετο. Ἐβάδισεν ὅλην τὴν νύκτα, σταματῶν ἐνίοτε καὶ ἐπαναλαμβάνων

κατόπιν τὴν ὁδοπορίαν του. Ἐνίοτε ἐπίσης ἀποθαρρυνόμενος ἐρίπτετο κατὰ γῆς, καὶ ἐβίαζε τὸν Ἴβαν νὰ τὸν ἐγκαταλείπῃ εἰς τὴν κακὴν του τύχην. Ὁ ἀπτόητος σύντροφός του οὐχὶ μόνον τὸν ἐνεθάρρυνε διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματός του, ἀλλὰ μετεχειρίζετο ἐνίοτε καὶ βίαν, ὅπως τὸν σηκῶν καὶ σύρῃ μετ' αὐτοῦ. Καθ' ὅδον ἀπήντησαν δύσκολόν τι πέρασμα, ὅπερ ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀποφύγῃσιν ἀναμένοντες τὴν ἡμέραν θὰ ἔχανον οὐχὶ ὀλίγον χρόνον, δι' ὃ ἀπεφάσισαν νὰ διαβῶσι τὸ πέρασμα τοῦτο, ἔστω καὶ ἂν ἐκινδύνευον νὰ κρημισθῶσι. Πρὶν ἢ ἄμωσ τὸ διαβῶσιν, ὁ Ἴβαν ἠθέλησε νὰ τὸ δικτορέξῃ καὶ ἐξετάσῃ μόνος. Ἐνῶ οὗτος κατήρχετο, ὁ Κασκάμβος ἔμεινε μόνος ἐπὶ τῶν βράχων, εἰς ἀγωνίαν ἀπεριγραπτῶν εὐρισκόμενος. Ἡ νύξ ἦτο σκοτεινὴ· ἠκούετο ὑπὸ τοὺς πόδας του ὁ ὑπόκωφος ἤχος ὀρηκτικοῦ ποταμοῦ, διασχίζαντος τὴν κοιλάδα· ὁ κρότος τῶν λίθων, οἵτινες εἰς πᾶν βῆμα τοῦ συντρόφου του ἀπεσπῶντο ἐκ τοῦ ὄρους καὶ ἐπιπτον ἐν τῶ ὕδατι, τῶ ἐδιδον νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀπειρον βαθύτητα τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ἔσταμάτησεν. Εἰς τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς ἀγωνίας, ἧτις ἠδύνατο νὰ ἦναι ἡ τελευταία τῆς ζωῆς του ἢ ἀνάμνησις τῆς μητρὸς του κατέλαβε τὸ πνεῦμά του· αὕτη τὸν εἶχεν εὐλογῆσει μετὰ τρυφερότητος κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς γραμμῆς ἀναχώρησίν του. Ἡ σκέψις αὕτη τῶ ἔδωκε θάρρος. Μύχιόν τι αἰσθημα τῶ ἔδιδεν ἐλπίδα, ὅτι θὰ τὴν ἐπανίδῃ. «Θεέ μου, ἀνέκραξε, πρᾶξον ὥστε ἡ εὐλογία τῆς μητρὸς μου νὰ μὴ ἦναι ἀνωφελής!» Ἀμα ἔκαμε τὴν σύντομον μὲν, ἔνθερον ὅμως ταύτην προσευχὴν ὁ Ἴβαν ἀνεφάνη. Τὸ πέρασμα σπουδασθὲν ἤδη δὲν ἦτο τόσῳ δύσκολον ὡς τὸ ἐνόμισαν κατ' ἀρχάς. Ἀφοῦ κατῆλθον πῆχεις τινὰς μετὰ τῶν βράχων ἔπρεπεν, ἵνα περάσῃσιν πρὸς τὸ διαβατὸν

μέρος νὰ διαβῶσι κατὰ μῆκος πετρῶδες ὑψωμα βράχου στενὸν καὶ καμπύλον, σκαπαμένον ἀπὸ χιόνα ὀλισθηρὰν, ὑφ' ὃ τὸ ὄρος διετέμετο καθέτως. Ὁ Ἴβαν ἤνοιξε διὰ τοῦ πελέκωσ τοῦ ἐπὶ τῆς χιόνος ὀπάς, ἵνα εὐκολύνῃ τὴν διάβασιν· ἀμφοτέρω ἔκαμον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Ἀἰμπρός, εἶπεν ὁ Κασκάμβος, ἂν χαθῶ, τοῦτο δὲν θὰ προσέλθῃ ἕνεκα ἐλλείψεως θάρρους, ἢ ἀσθένεια μόνη δύναται νὰ μοι τὸ ἀφαιρέσῃ. Ἦδη θὰ προχωρήσω ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς μοι δίδει δυνάμεις». Ἐξῆλθον εὐτυχῶς τοῦ ἐκινδύνου τούτου στενοῦ καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν ὁδὸν τῶν. Τὰ μονοπάτια ἤρξαντο νὰ ὦσι συνεχέστερα καὶ καλλίτερα, χιὼν δὲν εὐρίσκετο πλέον εἰμὴ εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη, ὅπου εἶχε συσσωρευθῆ. Ἐσχον πρὸς τούτοις τὴν εὐτυχίαν νὰ μὴ συναντήσῃσιν κανένα μέχρι τῆς ἐσπέρας, ὅτε ἡ θέα δύο ἀνθρώπων, ἐρχομένων μακρόθεν τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἐξαπλωθῶσι κατὰ γῆς, ἵνα μὴ παρατηρηθῶσι.

Κατὰ τὴν ἐξοδὸν ἐκ τῶν ὄρεων, εἰς αὐτὰς τὰς ἐπαρχίας, δὲν ἀπαντᾷ τις πλέον δάση· τὸ ἔδαφος εἶναι ἐντελῶς γυμνόν, καὶ θὰ ἀνεζήτει τις εἰς μᾶτην δένδρον τι, ἐξαιρουμένων, ἐννοεῖται, τῶν ὄχθων τῶν μεγάλων ποταμῶν, ὅπου καὶ ἐκεῖ εἰσὶ πολὺ σπάνια, ἂν καὶ παραδόξως ἡ γῆ εἶναι γονιμωτάτη. Ἠκολούθουν πρό τινος τὰς ὄχθας τοῦ Σόνζα (Sonja), ὄντινα ἔπρεπε νὰ διαβῶσιν, ἵνα λάβῃσιν τὴν εἰς Μοσδόκιν ἀγουσαν, ἐπιζητοῦντες μέρος, ἐνθα τὸ ὕδωρ ἦτον ὀλιγώτερον ὀρηκτικόν, ὅπως δυναθῶσι νὰ περάσῃσιν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, ἧττον κινδυνωδῶς, ὅτε παρετήρησαν ἐπιπτόν τινα, ὅστις ἤρχετο κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτούς. Ὁ τόπος ἦτον ἐντελῶς ἀνοικτὸς καὶ δὲν εἶχεν οὔτε δένδρα, οὔτε θάμνους, ὅπως κρημθῶσιν. Ἐξάρωσαν ὑπὸ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ παρὰ τὸ ὕδωρ. Ὁ ταξειδιώτης διῆλθεν ὀλί-

γα βήματα μακράν των, εἶχον δὲ σκοπὸν νὰ ὑπερασπισθῶσιν ὡς προσβάλλοντο. Ὁ Ἰβάν ἔσυρε τὸ ἐγχειρίδιόν του καὶ ἔδωκε τὸ πιστόλιον εἰς τὸν ταγματάρχην. Παρατηρήσαντες κατόπιν, ὅτι ὁ ἵππεὺς δὲν ἦτον εἰμὴ παιδίον δώδεκα ἢ δεκατριῶν ἐτῶν, ὁ Ἰβάν διηυθύνθη βιαίως πρὸς αὐτὸ, τὸ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ τὸ κατεβίβασεν ἐπὶ τῆς χλόης. Τὸ παιδίον ἠθέλησε ν' ἀντιστῆ, ἀλλὰ βλέπον τὸν ταγματάρχην παρουσιαζόμενον ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ μὲ τὸ πιστόλιον εἰς τὰς χεῖρας ἀνεχώρησε δρομαίως. Ὁ ἵππος ἦτον ἄνευ ἐφιππίου μὲ τὸν κατοχέα (καπίστρι) μόνον ἐπὶ τοῦ στόματος ἐν εἶδει χαλινοῦ. Οἱ δύο φυγάδες μετεχειρίσθησαν ἀμέσως τὴν λείαν των διὰ νὰ διαβῶσιν τὸν ποταμόν. Ἡ συνάντησις αὐτῆ ἦτο δι' αὐτοὺς εὐτυχία, διότι εἶδον ἀμέσως, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ διαβῶσιν πεζοί, ὡς ἐσχεδιάζον. Τὸ ὑποζύγιόν των, ἂν καὶ φέρον τὸ βᾶρος δύο ἀνδρῶν, ὀλίγον ἔλειπεν ἀπὸ τοῦ νὰ παρασυρθῆ ὑπὸ τῆς ὀρμητικότητος τοῦ ὕδατος. Ἐν τούτοις ἐφθασαν σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, ἧτις δυστυχῶς ἦτο λίαν ἀπότομος, ὥστε δὲν ἠδύνατο ὁ ἵππος νὰ θέσῃ τὸν πόδα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Κατέβησαν αὐτοῦ, ὅπως τὸν βοηθήσωσιν. Ὅτε ὁ Ἰβάν τὸν ἔσυρε μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς δυνάμεως διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἀναβῆ ἐπὶ τῆς ὄχθης ὁ κατοχεύς (καπίστρι) ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖρας του. Τὸ ζῶον παρασυρθὲν ὑπὸ τοῦ ρεύματος, κατόπιν τῶν ἀπειρῶν πρὸς ἀποβίβασμόν προσπαθειῶν, κατεκαλύφθη ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ ἐπνίγη.

Στερηθέντες τῆς βοηθείας ταύτης, ἀλλ' ὄντες μᾶλλον ἥσυχαι ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ τοὺς ἀκολουθήσωσι, διηυθύνθησαν εἰς τι μικρὸν βουνόν, σκεπασμένον ἀπὸ βράχους ἀπεσπασμένους, οἵτινες ἐφαίνοντο μακράθεν,

ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ἵνα κρυβῶσι καὶ ἀναπαυθῶσιν μέχρι τῆς νυκτός. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς, τοὺς ὁποίους εἶχον κάμει ἔκριναν, ὅτι αἱ κατοικίαι τῶν εἰρηνοφίλων Τσετσέγκων δὲν θὰ ἦσαν πολὺ μακράν· ἀλλ' οὐδὲν ἦτο ὀλιγώτερον ἀσφαλές ἀπὸ τοῦ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, ὧν τινῶν ἢ πιθανὴ προδοσία ἠδύνατο νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἀδυναμίαν, ἐν ᾗ εὐρίσκετο ὁ Κασκάμβος ἦτο λίαν ἀμφίβολου ἂν θὰ ἠδύνατο νὰ διαβῆ τὸν Tereck ἄνευ ἀρωγῆς. Αἱ προμήθειαι τῶν ἐξηντλήθησαν· διήλθον τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας ἐν σιωπῇ, μὴ τολμῶντες νὰ ἀνακοινώσωσιν ἀμοιβαίως τὰς ἀνησυχίας των. Περὶ τὸ ἔσπερας ὁ ταγματάρχης εἶδε τὸν ὑπηρετὴν του, κτυπῶντα τὸ μέτωπον μὲ τὴν χεῖρα καὶ ἐκβάλλοντα βαθὺν στεναγμόν. Ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς αἰφνιδίου ταύτης ἀπελπισίας, ἦν οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἶχε δεῖξει ὁ ἀπτόητος σύντροφός του τὸν ἠρώτησε τὴν αἰτίαν.

«Αὐθέντα, εἶπεν ὁ Ἰβάν, ἔπραξα ἐν μέγα λάθος».

— Ὁ Θεὸς ἄς μᾶς τὸ συγχωρήσῃ, ἀπεκρίθη ὁ Κασκάμβος.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν, ἐλησμόνησα νὰ φέρω μετ' ἐμοῦ τὴν ὠραίαν ἐκείνην καρβίαν, ἧτις εὐρίσκετο εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ παιδίου. Τί τὰ θέλετε; τοῦτο δὲν μοι ἦλθε ποσῶς κατὰ νοῦν· ἐγογγύσατε, ἐπρόξενήσατε τοσοῦτον θόρυβον, ὥστε τὴν ἐλησμόνησα. Γελάτε; ἦτον ἡ ὠραιότερα καρβίνα, ἧτις ὑπῆρχεν εἰς τὸ χωρίον. Θὰ τὴν ἐδώρουν εἰς τὸν πρῶτον, ὃν συνήντων, ὥπως ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντά μας· διότι δὲν ἠξέυρω πῶς ἐν τῇ καταστάσει, ἐν ᾗ σὰς βλέπω δυνάμεθα νὰ τελειώσωμεν τὴν πορείαν μας.

Ὁ ἄνεμος, ὅστις μέχρι τοῦδε τοῖς ἦτον εὐνοϊκὸς μετεβλήθη. Ὁ ψυχρὸς τῆς Ῥωσίας

ἄνεμος ἔπνεε μεθ' ὀρυγῆς καὶ ἔρριπτεν εἰς τὰ πρόσωπά των κόκκους χαλάζης. Ἀνεχώρησαν κατὰ τὴν κλίσιν τῆς ἡμέρας, ἀβέβαιοι ἂν ἔπρεπε νὰ ζητήσωσι χωρίον, ὅπως διαμείνωσιν ἢ νὰ τὸ ἀποφύγωσιν. Ἀλλ' ἡ μικρὰ πορεία, ἣν ὤφειλον ν' ἀκολουθήσωσι κατὰ τὴν δευτέραν των σκέψιν καθίστατο ἀπολύτως ἀδύνατος ἕνεκα νέου δυστυχήματος, ὃπερ τοῖς συνέβη περὶ τὸ τέλος τῆς νυκτός. Ὅτε ἐπέρων χαράδραν τινὰ ἐπὶ λειψάνου χιόνος, ἧτις εἶχε μείνει εἰς τὸ βάθος αὐτῆς ὁ πάγος ἐθλάσθη ὑπὸ τοὺς πόδας των καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ ὕδατι μέχρι γονάτων. Αἱ προσπάθειαι, ἄς κατέβαλλεν ὁ Κασκάμβος ἀπέληξαν εἰς τὸ νὰ καταβρέξῃ τὰ ἐνδύματά του. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀνεχώρησεῶς των οὐδέποτε τὸ ψῦχος ἦτο διαπεραστικώτερον· ὅλη ἡ πεδιάς ἦτο λευκὴ ἐκ τῆς χαλάζης. Μετὰ πορείαν τετάρτου τῆς ὥρας κυριευθεὶς ὑπὸ τοῦ ψύχους κατέπεσε ἕνεκα τοῦ καμάτου καὶ τῆς ὀδύνης καὶ ὀριστικῶς ἠρνήθη νὰ προχωρήσῃ μακρύτερον. Βλέπων, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ φθάσῃ εἰς τὸ πέρασ τοῦ ταξειδίου του, ἐνόμιζε βαρβαρότητα ἀνωφελῆ νὰ κρατῆ τὸν σύντροφόν του, ὅστις ἠδύνατο εὐκόλως νὰ φύγῃ μόνος.

«Ἄκουσον Ἰβάν, τῷ εἶπεν, ὁ Θεὸς ἔστω μοι μάρτυς, ὅτι ἔπραξα πᾶν ὅ,τι ἠδυνάμην μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, ὅπως ἐπωρελθῶ τῶν βοηθειῶν, ἄς μοι παράσχεις, ἀλλ' ἤδη βλέπεις, ὅτι αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ με σώσωσιν. Ἵπαγε εἰς τὴν γραμμὴν, ἀγαπητέ μοι Ἰβάν, ἐπίστρεψον εἰς τὸ σύνταγμα μας, σοὶ τὸ διατάττω. Βίπέ εἰς τοὺς ἀρχαίους μου φίλους, καὶ εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου, ὅτι με ἀφῆκες ἐδῶ εἰς βορὰν τῶν κοράκιων, καὶ ὅτι τοῖς εὐχομαι εὐτυχίαν. Ἀλλὰ πρὶν φύγῃς, μνήσθητι τοῦ ὄρκου σου, ὃν ὤμωσες ὑψηλοφώνως ἐπὶ τοῦ αἵματος τῶν φυλάκων μας. Ὁρκίσθης ἵνα μὴ οἱ Τσετσέγκοι με ἐ-

παναλάβωσι ζῶντα· τήρησον τὸν λόγον σου.» Προφέρων τὰς λέξεις ταύτας, ἐξηπλώθη κατὰ γῆς καὶ ἐκαλύφθη διὰ τοῦ μανδύου του.

«Ἐναπομένει ἐτι μία καταφυγὴ, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν· νὰ εὕρωμεν δηλαδὴ μίαν κατοικίαν Τσετσέγκων καὶ κερδίσωμεν τὸν οἰκοδεσπότην δι' ὑποσχέσεων. Ἄν μᾶς προδώσῃ, δὲν θὰ ἔχωμεν τοῦλάχιστον τότε οὐδένα ἔλεγχον. Προσπαθήσατε ἀκόμη νὰ βεβηθήτε ἕως ἐκεῖ, ἢ μᾶλλον, προσέθετε βλέπων τὸν αὐθέντην του τηροῦντα σιωπῆν, θὰ ὑπάγω μόνος, θὰ προσπαθῶ νὰ προσελκύσω ἕνα Τσετσέγκον, καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις ὑπάγῃ καλὰ, θὰ ἐπιστρέψω μετ' αὐτοῦ διὰ νὰ σὰς παραλάβω, ἂν δὲ κακῶς καὶ χαθῶ καὶ δὲν ἐπανέλθω πλέον, τότε ἰδοὺ λάβετε τὸ πιστόλιον.»

Ὁ Κασκάμβος ἐξήγαγε τὴν χεῖρα ἐκ τοῦ μανδύου καὶ ἔλαβε τὸ πιστόλιον.

Ὁ Ἰβάν τὸν ἐσκέπασε μὲ χλόην καὶ χαμόκλαδα, φοβηθεὶς μὴ ἀνακαλυφθῆ παρά τινος κατὰ τὴν ἀπουσίαν του. Ὅτε ἠτοιμάζετο νὰ φύγῃ, ὁ κύριός του τὸν ἐπροσκάλεσε.

«Ἰβάν, τῷ εἶπε, ἄκουσον ἀκόμη τὴν τελευταίαν μου παράκλησιν, ἐὰν διαβῆς τὸν Tereck, καὶ σὲ ἐπανίδῃ ἡ μήτηρ μου ἄνευ ἐμοῦ...»

«Αὐθέντα, τὸν διέκοψε ὁ Ἰβάν, καλὴν ἐντάμωσιν διὰ σήμερον· ἐὰν χαθῆτε σεῖς, οὔτε ἡ μήτηρ σας οὔτε ἡ μήτηρ μου θὰ με ἐπανιδῶσι ποτε.»

Μετὰ πορείαν μιᾶς ὥρας, παρετήρησε ἀπὸ τὸ ὕψωμα δύο χωρία εἰς τριῶν ἢ τεσσάρων βερτσίων ἀπόστασιν· δὲν ἦτο ἐκεῖνο, ὃπερ ἐπεθύμει· ἐζήτηε νὰ εὕρῃ οἰκίαν μεμονωμένην, εἰς τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ χωρὶς νὰ παρατηρηθῆ, ἵνα προσελκύσῃ κρυφίως τὸν οἰκοδεσπότην. Ὁ μακρὰν ἐξερχόμενος καπνὸς ἐκ τινος καπνοδόχης, τὸν ἔκαμε νὰ ἀνακαλύψῃ τοιαύτην, οἷαν ἐπεθύμει. Ἐπο-

ρεύθη άμέσως άνευ φόβου. Ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἐκάθητο χαμαί, ασχολούμενος εἰς ἐπιδιόρθωσιν τῶν ὑποδημάτων του.

«Ἐρχομαι τῷ εἶπε ὁ Ἰβάν, νὰ σοὶ προτείνω ὅπως κερδίσης διακόσια ρούβλια καὶ νὰ σοὶ ζητήσω ὑπηρεσίαν τινα. Ἡκουσες ἀναμφιβόλως νὰ ὁμιλῶσι περὶ τοῦ ταγματάρχου Κασκάμβου, αἰχμαλωτισθέντος ὑπὸ τῶν ὀρειῶν. Ἐγὼ τὸν ἤρπασα εὐρίσκεται εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων ἀπὸ ἐδῶ, ἀσθενῆς καὶ άνευ δυνάμεων. Ἄν θέλῃς νὰ τὸν παραδώσης ἐκ νέου εἰς τοὺς ἐχθροὺς του, ἀναμφιβόλως θὰ τὸν φονεύσωσι, ἀλλὰ βεβαίως θὰ γνωρίζῃς, ὅτι δὲν θὰ σὲ ἀνταμείψωσιν. Ἄν συγκατατίθῃσαι εἰς τὸ ἐναντίον, νὰ τὸν σώσῃς δηλαδὴ, φυλάττων αὐτὸν μόνον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, θὰ ὑπάγω εἰς Μοσδόκην, καὶ θὰ σοὶ φέρω διακόσια ρούβλια μετρητὰ ὡς λύτρα· ἂν τολμήσῃς δὲ νὰ κινηθῇς τῆς θέσεώς σου, προσέθεσε, σύρων τὸ ἐγχειρίδιον, διὰ νὰ δώσῃς εἰδῆσιν νὰ μὲ συλλάβωσι, σὲ φονεύω άμέσως. Τὸν λόγον σου ἐν τῷ ἅμα, ἢ εἶσαι νεκρός.»

«Νέε μου, τῷ εἶπε, φορῶν ἡσύχως τὸ ὑπόδημά του, ἔχω καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἐγχειρίδιον εἰς τὴν ζώνην μου, καὶ τὸ ἰδικόν σου δὲν μὲ πτοεῖ. Ἄφου εἰσῆλθες εἰς τὴν οἰκίαν μου ὡς φίλος, δὲν θὰ ἠδυνάμην ποτὲ νὰ προσδώσω ἄνθρωπον, ὅστις διῆλθε τὸ κατώφλιον τῆς θύρας μου. Ἦδη δὲν δύναμαι νὰ σοὶ ὑποσχεθῶ τίποτε. Κάθησαι ἐκεῖ, καὶ εἰπέ μοι τί θέλεις.»

Ὁ Ἰβάν ἰδὼν μὲ ποῖον εἶχε περιπλεχθῆ, ἔθεσε τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὴν θήκην, ἐκάθισε καὶ ἐπανέλαβε τὴν πρότασίν του.

«Ποῖαν βεβαίωσιν μοὶ δίδεις, ἠρώτησεν ὁ Τσετσέγκος, περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ὑποσχέσεώς σου;

— Θὰ σοὶ ἀφήσω αὐτὸν τὸν ταγματάρχη, ἀπεκρίθη ὁ Ἰβάν· πιστεύεις, ὅτι ὑπέ-

φερα διὰ τὸν κύριόν μου ἐπὶ δέκα πέντε μῆνας, διὰ νὰ τὸν φέρω καὶ τὸν ἐγκαταλείψω εἰς σέ;

— Πολὺ καλὰ σὲ πιστεύω, ἀλλὰ διακόσια ρούβλια εἶναι ὀλίγα, θέλω τετρακόσια.

— Πῶς δὲν ἐζήτησες καὶ τέσσαρας χιλιάδας; τοῦτο δὲν στοιχίζει τίποτε εἰς σέ, εἰς ἐμὲ ὅμως, διότι θέλω νὰ κρατήσω τὸν λόγον μου, δὲν δίδω οὔτε λεπτόν (1) περὶσσότερον. Θέλεις νὰ μὲ κάμῃς νὰ σὲ ἀπατήσω;

— Ἐ καλὰ, ἔστω· πήγαινε διὰ τὰ διακόσια ρούβλια, καὶ θὰ ἐπανέλθῃς μόνος, καὶ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν;

— Μάλιστα μόνος, καὶ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, σοὶ δίδω τὸν λόγον μου, σὺ μοὶ δίδεις τὸν ἰδικόν σου, ὁ ταγματάρχης εἶναι ξένος σου;

— Εἶναι ξένος μου, ὡς καὶ σὺ, καὶ ἀπὸ τοῦδε ἔχεις τὸν λόγον μου.

Ἐδωσαν τὴν χεῖρα, καὶ ἔτρεξαν νὰ εὐρῶσι τὸν ταγματάρχη, ὃν μετέφερον ἡμιτεθνεῶτα ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης.

Ἐντὶ νὰ ὑπάγῃ ὁ Ἰβάν εἰς Μοσδόκην, πληροφορηθεὶς ὅτι ἦτο πλησιέστερον τῆς Tchervelians Kaya Staniza, ἔνθα εὐρίσκεται ἀρκετὰ μεγάλος σταθμὸς κοζάκων, ἀπῆλθε ἐκεῖ. Δὲν ἔλαβε τὸν κόπον νὰ συναθροίσῃ μόνος τὸ ἀναγκαῖον ποσόν, διότι οἱ γενναῖοι κοζάκοι, ὧν τινες εἶχον παρευρεθῆ εἰς τὴν ἀτυχῆ συμποκὴν, ἥτις εἶχε πληρωθῆ μὲ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Κασκάμβου, μετὰ σπουδῆς ἐνήργησαν ἔρανον, ὅπως συμπληρώσωσι τὰ λύτρα. Τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν ὁ Ἰβάν ὑπῆγε, ὅπως ἐπὶ τέλους ἐλευθέρωσῃ τὸν κύριόν του· ὁ συνταγματάρχης ὅμως, ὅστις διώκει τὸν σταθμὸν, φοβούμενος νέαν προδοσίαν δὲν τῷ ἐπέτρεψε νὰ φύγῃ

(1) Ἐν τῷ κειμένῳ εὐρίσκεται Κορεκ, ὅπερ ἐπὶ τὸ εὐληπτότερον μετεφέραμεν λεπτόν.

μόνος, καὶ ἐναντίος τῆς μετὰ τοῦ Τσετσέγκου συναφθείσης συμβάσεως, ἐσυνωδεύθη ὑπὸ τινων κοζάκων.

Καὶ ἡ προφύλαξις αὕτη ἐπρόκειτο νὰ ἀποβῆ ὀλεθρία διὰ τὸν Κασκάμβον. Μακρότερον τοῦτου διέκρινε τὰς λόγχας τῶν Κοζάκων ὁ Τσετσέγκος, ὅστις φοβηθεὶς προδοσίαν ἀνέπτυξε άμέσως τὴν θηριώδη ἀγριότητα τοῦ ἔθνους του, διότι ὀδηγήσας τὸν ταγματάρχη, ἀσθενῆ ὄντα, ἐπὶ τῆς ὀροφῆς, τὸν ἔδεσεν ἐπὶ τινος πασσάλου καὶ ἐτοποθετήθη ἀπέναντί του, κρατῶν τὴν καρβίναν του.

Ἄβάν προχωρήτητε, ἀνέκραξεν, ὅτε ὁ Ἰβάν ἦτο εἰς ἀπόστασιν νὰ ἀκούσῃ (ἐξαπλόων τὸν ταγματάρχη κατὰ γῆς), ἂν κάμῃτε ἐν βῆμα ἀκόμη, πετῶ εἰς τὸν ἀέρα τὸν ἐγκέφαλον τοῦ Κασκάμβου, ἔχω δὲ καὶ πεντήκοντα πυριτιδοβολὰς διὰ τὸν προδότην, ὅστις ὀδήγησεν αὐτούς.

Δὲν ἐπροδόθησ ποσῶς, ἀνέκραξεν ὁ ὑπηρέτης, τρέμων διὰ τὴν ζῶν τῷ κυρίου του, μὲ ἠνάγκασαν νὰ ἐπανέλθω συνωδευμένος, φέρω ὅμως τὰ διακόσια ρούβλια, καὶ τηρῶ τὴν ὑπόσχασίν μου.

— Ἄς ἀπομακρυνθῶσιν οἱ Κοζάκοι, εἰ δ' ἄλλως πυροβολῶ.

Ὁ Κασκάμβος μόνος παρεκάλεσε τὸν ἀξιωματικὸν ν' ἀποσύρῃ τοὺς Κοζάκους, ὁ Ἰβάν ἠκολούθησεν ἐπ' ὀλίγον τὴν ὀπισθοχώρησιν ταύτην καὶ εἶτα ἐπανῆλθεν· ἀλλ' ὁ ὑποπτος ληστής δὲν τῷ ἐπέτρεψε νὰ πλησιάσῃ. Τὸν διέταξε νὰ μετρήσῃ τὰ ρούβλια ἐκατὸν βήματα μακρὰν τῆς οἰκίας, καὶ τὸν διέταξε νὰ ἀπομακρυνθῇ.

Ἄφου ἔλαβε τὰ χρήματα, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ταγματάρχη καὶ πεσὼν εἰς τὰ γόνατά του τῷ ἐζήτηε συγγνώμην, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ λησμονήσῃ τὰς κακομεταχειρίσεις, ἃς ὑπέστη καὶ ἃς ἔπραξε πρὸς ἀσφάλειάν του.

Ἄθὰ ἐνθυμηθῶ μόνον, ὅτι ὑπῆρξα ξένος

σου καὶ ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον σου· πρὶν ἢ ὅμως μοὶ ζητήσῃς συγγνώμην, ἀπελευθέρωσόν με ἐκ τῶν δεσμῶν».

Ἐντὶ ἀπαντήσεως, ὁ Τσετσέγκος, βλέπων τὸν Ἰβάν προσερχόμενον ἀπεμακρύνθη τῆς ὀροφῆς καὶ ἐξηφανίσθη ὡς ἀστραπή.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ γενναῖος Ἰβάν ἔσχε τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν δόξαν νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν κύριόν του εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν φίλων του, οἵτινες εἶχον ἀπελπισθῆ περὶ τῆς ἐπανόδου του.

Τὸ πρόσωπον, ὅπερ διηγῆθη τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο, διερχόμενον μῆνας τινὰς μετὰ ταῦτα ἀπὸ τὴν Iegorievski, διαρκούσης τῆς νυκτός, πρὸ τινος μικρᾶς οἰκίας, καλοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ πλουσίως πεφωτισμένης, κατῆλθε τῆς ἀμάξης του (Kibick) (1) καὶ ἐπλησίασε πρὸς ἐν τῶν παραθύρων, ὅπως ἀπολαύσῃ τοῦ θεάματος χοροῦ πυρετώδους, ὅστις ἐδίδετο εἰς τὸ πρόσγειον πάτωμα. Νέος ὑπαξιωματικὸς παρετῆρει ἐπίσης μετὰ προσοχῆς ὅ,τι συνέβαινεν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς οἰκίας.

— Τίς δίδει τὸν χορόν; ἠρώτησεν ὁ ταξειδιώτης.

— Ὁ κύριος ταγματάρχης, ὅστις νυμφεύεται.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται ὁ ταγματάρχης οὗτος;

— Κασκάμβος.

Ὁ ταξειδιώτης, ὅστις ἐγνώριζε τὴν περίεργον ἱστορίαν τοῦ ἀξιωματικοῦ κῆχαριστήθη, διότι ἐκόρησε τὴν περιέργειάν του, καὶ ἐζήτησε νὰ τῷ δείξῃ καὶ τὸν νεόγαμβρον, ὅστις λάμπων ἐξ εὐχαριστήσεως ἐλησμονῆσε πρὸς στιγμὴν τοὺς Τσετσέγκους καὶ τὴν σκληρότητά των.

(1) Ἄμαξα, ἣν συνειθίζουσιν ἐν Ῥωσίᾳ, ἰδίως κατὰ τὸν χειμῶνα, άνευ τροχῶν συρομένη

«Δείξατέ μοι, σᾶς παρακαλῶ, προσθέτε-
σε, τὸν γενναῖον ὑπηρέτην, ὅστις τὸν ἔ-
σωσεν».

Ἔο ὑπαξιωματικός, ἀφοῦ ἐπ' ὀλίγον ἐδί-
στασεν ἀπεκρίθη :

«Εἶμαι ἐγώ».

Ἐκπλαγείς ἔκ τε τῆς συναντήσεως καὶ
τοῦ ὅτι εὔρεν αὐτὸν τόσῳ νέον τὸν ἠρώτη-
σε περὶ τῆς ἡλικίας του. Δὲν εἶχεν ἔτι τε-
λειώσει τὸ εἰκοστὸν του ἔτος καὶ ἐν τού-
τοις εἶχε λάβει ἀμοιβὴν μετὰ βαθμοῦ ὑπα-
ξιωματικοῦ, εἰς ἀμοιβὴν τῆς γενναϊότητος
καὶ πίστεώς του. Ὁ νέος οὗτος, ἀφοῦ ἐκου-
σίως συνεμερίσθη τῶν ἀτυχιῶν τοῦ κυρίου
του καὶ τῷ ἀπέδωκε τὴν ζῶην καὶ τὴν
ἐλευθερίαν, ἐχαίρετο ἤδη τὴν εὐτυχίαν του,
βλέπων τοὺς γάμους του διὰ τῶν ὑέλων
τοῦ παραθύρου. Ἀφοῦ ὅμως ὁ ξένος τῷ ἔ-
δειξε τὴν ἐκπληξίν του, διότι δὲν παρί-
στατο εἰς τὴν τελετὴν, μεμφθεις τὸν πρόην
κύριόν του ἐπὶ ἀχαριστία, ὁ Ἰβάν τὸν πα-
ρετήρησεν ὑποβλήθην (ἐστραβοκῦταξε) καὶ
εἰσῆλθεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, συρίζων τὸ Χαῖ λου-
λί, χαῖ λουλί. Ἀμέσως ἐπεφάνη ἐν τῇ αἰ-
θούσῃ τοῦ χοροῦ, ὁ δὲ περίεργος τότε ἀνα-
βάς ἐπὶ τῆς ἀμάξης του εὐχαριστημένος,
διότι δὲν ἔλαβε κανὲν κτύπημα τοῦ πελέ-
κειως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς παρὰ τοῦ Ἰβάν ἀνε-
χώρησε.

Λ Ο Γ Ο Σ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΩ.

Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ θανάτου
τοῦ Βολταίρου, ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ ἀπήγγει-
λεν ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ Θεάτρῳ τῆς Εὐθυ-
μίας (Théâtre de la Galté) τὸν ἐξῆς πε-
ρισπούδαστον λόγον :

Κύριοι,

Πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν εἰς ἄνθρωπος ἀπέθνη-
σκεν. Ἀπέθνησεν ἀθάνατος. Ἀπέθνησεν

πλήρης ἐτῶν, πλήρης συγγραμμάτων καὶ
φέρων τὴν ἐνδοξωτέραν καὶ φοβερωτέραν
τῶν εὐθυνῶν, τὴν εὐθύνην τῆς ἀνθρωπίνης
συνειδήσεως διεγρηγμένης καὶ ἐπανωρθω-
μένης. Ἀπῆρχετο καταρῶμενος καὶ εὐλο-
γούμενος, καταρῶμενος ὑπὸ τοῦ παρελθόν-
τος, εὐλογούμενος ὑπὸ τοῦ μέλλοντος, καὶ
εἰς τοῦτο, κύριοι, συνίστανται οἱ δύο με-
γαλοπρεπεῖς τύποι τῆς δόξης. Ἐπὶ τῆς νε-
κρικῆς κλίνης του εἶχεν, ἀφ' ἐνός μὲν τὰς
ἀνευφημίας τῶν συγχρόνων του καὶ τῶν
μεταγενεστέρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν θρίαμ-
βον ἐκεῖνον τῆς κατακραυγῆς καὶ τοῦ μί-
σους, τὸν ὁποῖον τὸ ἀδιάλλακτον παρελθὸν
χορηγεῖ εἰς τοὺς πατάξαντας αὐτό.

Ἦτο πλεῖον ἢ εἰς ἀνὴρ, ἦτον εἰς αἰὼν.
Ἐξετέλεσε μίαν λειτουργίαν, ἐξεπλήρωσε
μίαν ἐντολήν. Ἐξελέγη προφανῶς διὰ τὸ
ἔργον, ὅπερ ἐξεπλήρωσεν ὑπὸ τῆς ὑπερτά-
της θελήσεως, ἣτις διαδηλοῦται ἐπίσης ὁ-
ρατῶς εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Τὰ ὀγ-
δοῆκοντα τέσσαρα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ
ἀνὴρ οὗτος ἐξῆσεν, ἀποτελοῦσι τὸ διάστη-
μα τὸ ἀποχωρίζον τὴν μοναρχίαν ἐν τῷ
ἀπογαίῳ αὐτῆς σημεῖον ἀπὸ τῆς αὐγῆς τῆς
ἐπαναστάσεως. Ὅταν ἐγεννήθη, ὁ Λουδοβί-
κος ΙΔ' ἐβασίλευεν ἔτι· ὅταν ἀπέθανεν, ὁ
Λουδοβίκος ΙΣΤ' ἐβασίλευεν ἤδη· εἰς τρό-
πον ὥστε ἡ μὲν κοιτίς του ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ
τὰς τελευταίας ἀκτῖνας τοῦ μεγάλου θρό-
νου, τὸ δὲ φέρετρόν του τὸ πρῶτον σιόφως
τῆς μεγάλης ἀβύσσου (Χειροκροτήσεις).

Πρὶν ἢ προχωρήσωμεν, κύριοι, ἄς συνεν-
νοηθῶμεν περὶ τῆς λέξεως ἀβύσσου· ὑπάρ-
χουσι καὶ καλαὶ ἄβυσσοι, τοιαῦται δὲ εἰ-
σὶν ἐκεῖναι, εἰς τὰς ὁποίας κρημνίζεται ἡ
κακία (Εὐγε).

Κύριοι, ἀπαξ ἀφοῦ διεκόπη, θεωρήσατε
καλὸν νὰ συμπληρώσω τὴν ιδέαν μου. Οὐ-
δεμία ἀσύνητος ἢ ἐπιβλαβὴς λέξις θὰ ἐξε-
γεθῇ ἐνταῦθα. Ἦλομεν ἐνταῦθα ὑπὲρ τοῦ

πολιτισμοῦ. Ἦλομεν ἐνταῦθα, ὅπως ἐπι-
κυρώσωμεν τὴν πρόοδον, ὅπως παραδώσω-
μεν εἰς τοὺς φιλοσόφους τὰ εὐεργετήματα
τῆς φιλοσοφίας, ὅπως φέρωμεν εἰς τὸν δέ-
κατον ὄγδοον αἰῶνα τὴν μαρτυρίαν τοῦ δε-
κάτου ἐνάτου, ὅπως τιμήσωμεν τοὺς με-
γαθύμους μαχητὰς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς θερά-
ποντας, ὅπως συγχαρῶμεν τὴν εὐγενῆ προσ-
πάθειαν τῶν λαῶν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν
ἐπιστήμην, τὴν γενναίαν πρὸς τὰ πρόσω-
πορείαν, τὴν ἐργασίαν, ὅπως συνδέσωμεν
τὴν ἀνθρωπίνην σύμπνοιαν, ἐν ἐνὶ λόγῳ,
ὅπως δοξάσωμεν τὴν εἰρήνην, τὴν ὑπερτά-
την ταύτην παγκόσμιον θέλῃσιν.

Ἦ εἰρήνη εἶναι ἡ ἀρετὴ τοῦ πολιτισμοῦ,
ὁ πόλεμος εἶναι τὸ ἐγκλημα τοῦ (χειροκρο-
τήσεως). Ἦλομεν ἐνταῦθα κατὰ τὴν μεγά-
λην ταύτην στιγμὴν, κατὰ τὴν πάνδημον
ταύτην ὥραν, ὅπως κύψωμεν θρησκευτικῶς
πρὸ τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ εἴπωμεν εἰς τὸν
κόσμον, τὸν ὀνομαζόμενον Γαλλία ταῦτα :
«Δὲν ὑφίσταται ἡ μία μόνον δύναμις, ἡ
συνειδήσις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς δικαιοσύ-
νης· δὲν ὑπάρχει ἡ μία μόνον δόξα, τὸ
πνεῦμα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀληθείας»
(Κίνησις).

Μετὰ τοῦτο ἐπανέρχομαι εἰς τὸ θέμα μου.

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, κύριοι, τὸ κοι-
νωνικὸν οἰκοδόμημα εἶχεν ὡς ἐξῆς :

Κάτω ὁ λαός. Ἰσχυρὰ τοῦ λαοῦ ἡ
θρησκεία, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τοῦ κλή-
ρου. Παρὰ τὴν θρησκείαν, ἡ δικαιοσύνη,
ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τῶν δικαστῶν.

Καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς ἀν-
θρωπίνης καταστάσεως, τί ἦτον ὁ λαός ;
Ἦτον ἡ ἀμάθεια. Τί ἦτον ἡ θρησκεία ; Ἦ-
τον ἡ μισαλλοδοξία. Τί ἦτον ἡ δικαιοσύνη ;
ἦτον ἡ ἀδικία.

Θέλετε νὰ ἐκταθῶ περισσότερο; Κρίνατε.

Θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν ἀφήγησιν δύο γε-
γοτότων, ἀλλ' ὀριστικῶν.

Εἰς Τουλούζην, τὴν 13 Ὀκτωβρίου 1761,
εὐρέθη εἰς τὴν ἰσόγειον αἶθουσαν οἰκίας τι-
νὸς νεανίας ἀπηγγονισμένος. Τὸ πλῆθος
ἐξεγείρεται, ὁ κλῆρος κεραυνοβολεῖ, ἡ δι-
καιοσύνη εἰδοποιεῖται.

Ἦτον αὐτοκτονία, παρασταθεῖσα ὡς δο-
λοφονία ; Πρὸς τί ; Πρὸς τὸ συμφέρον τῆς
θρησκείας. Καὶ ποῖον κατηγοροῦσι ; Τὸν πα-
τέρα.

Ἦτον Οὐγενότος καὶ ἐζήτησε νὰ ἐμπο-
δίσῃ τὸν υἱὸν του νὰ γίνῃ καθολικός. Πα-
ρατηρεῖται ἐνταῦθα θηριωδία ἡθῶν καὶ τὸ
ὕλικῶς ἀδύνατον, ἀλλὰ τί σημαίνει ; Ὁ
πατὴρ οὗτος, εἶπον, ἐθανάτωσε τὸν υἱόν
του. Ὁ γέρον οὗτος ἀπηγγόνισε τὸν νέον !
Ἦ δικαιοσύνη ἐργάζεται καὶ ἰδοὺ τὸ ἀπο-
τέλεσμα. Τὴν 9 Μαρτίου 1762, λευκοθριξ
γέρον, ὁ Ἰωάννης Γάλας, μετηνέχθη εἰς
δημοσίαν ὄδον, ἐγυμνώθη καὶ ἐξηπλώθη ἐπὶ
τροχοῦ, δεδεμένα ἔχων τὰ μέλη καὶ τὴν
κεφαλὴν ἐκκερμηῖ.

Τρεῖς ἄνθρωποι παρατηροῦνται εἰς τὸ μέ-
ρος ἐκεῖνο, ἐπὶ τοῦ ἰκρίωματος· εἰς δημοτι-
κὸς πάρεδρος, ὀνομαζόμενος Δαυῖθ, πρὸς
ἐπιτήρησιν τῶν βασάνων, εἰς ἱερεὺς, κρατῶν
τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ ὁ δήμιος μετὰ σι-
δηροῦ ροπάλου ἀνὰ χεῖρας. Ὁ βασιανιζόμε-
νος μυκᾶται καὶ λειποθυμεῖ. Ὁ δημοτικὸς
πάρεδρος σπεύδει καὶ θέτει ἐπὶ τῆς ρίνος
αὐτοῦ διάφορα ἄλατα, δι' ὧν ἐπανέρχεται
εἰς τὴν ζῶην· τότε νέα διὰ τοῦ ροπάλου
κτυπήματα, νέοι μυκῆμοι, ὁ δὲ Γάλας ἀ-
πόλλυσι τὰς αἰσθήσεις. Ἐπαναφέρεται εἰς
ἑαυτὸν καὶ ὁ δήμιος ἐπαναλαμβάνει τὸ ἔρ-
γον του, καὶ ἐπειδὴ ἕκαστος μέλος ἔπρεπε
νὰ συντριβῇ εἰς δύο τεμάχια καὶ ἐλάβανε
δύο κτυπήματα, πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ
ἔργου τὸ ρόπαλον ὀκτάκις κατέπεσε.

Μετὰ τὴν ὀγδόην λειποθυμίαν, ὁ ἱερεὺς
προσφέρει αὐτῷ πρὸς ἀσπασμὸν τὸν Ἐσταυ-
ρωμένον. Ὁ Γάλας ἀποστρέφει τὴν κεφα-

λην, ὁ δὲ δῆμιος δίδει αὐτῷ τὸ τελευταῖον κτύπημα, δηλαδὴ συντρίβει τὸ στήθος του διὰ τοῦ σιδηροῦ ροπάλου. Τοιουτοτρόπως ἐξέπνευσεν ὁ Ἰωάννης Γάλας, μετὰ δύο ὥρων βαλάνους. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἡ αὐτοκτονία τοῦ εὐρεθέντος ἐπὶ τῆς ἀγχόνης νεανίου κατέστη κατάδηλος. Ἀλλὰ δολοφονία εἶχε διαπραχθῆ. Ὑπὸ τίων; Ὑπὸ τῶν δικαστῶν (Ζωηρά συγκίνησις. Χειροκροτήσεις).

Ἐτερον γεγονός. Μετὰ τὸν γέροντα ὁ νέος. Τρία ἔτη κατόπιν, τῷ 1765, εἰς Ἀμπεβίλ, τὴν ἐπιούσαν ὑετώδους καὶ τρικυμιώδους νυκτός, εὐρέθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου γεφύρας τινός, παλαιῆς σταυρός ἐκ σεσηπότος ξύλου, ὅστις ἀπὸ τριῶν αἰώνων ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς γεφύρας ταύτης. Τίς κατέρριψε τὸν σταυρὸν τοῦτον; Τίς διέπραξε τὸ ἀνοσιούργημα τοῦτο; Ἄγνοεῖται. Ἴσως διαβάτης τις, ἴσως ὁ ἄνεμος. Τίς εἶναι ὁ ἔνοχος; Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ἀμιένης ἐκδίδει μνηυτήριο, δηλ. διαταγὴν πρὸς ὅλους τοὺς πιστοὺς, ἐπὶ ποινῇ κολάσεως, νὰ καταθέσωσιν ὅτι γνωρίζουσιν, ἢ νομίζουσιν ὅτι γνωρίζουσι περὶ τοῦ συμβάντος· φονικὸν διάταγμα φανατισμοῦ καὶ ἀγνοίας. Τὸ μνηυτήριο τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀμιένης τίθεται εἰς ἐνεργεῖαν, καὶ γυναικεῖα φληναφήματα λαμβάνουσι διαστάσεις καταμνήσεως. Ἡ δικαιοσύνη ἀνακαλύπτει, ἢ νομίζει ὅτι ἀνακαλύπτει, ὅτι τὴν νύκτα καθ' ἣν ὁ σταυρὸς ἐρρίφθη κατὰ γῆς, δύο ἄνθρωποι, δύο ἀξιωματικοί, ὧν ὁ εἷς ὠνομάζετο Λαμπάρ καὶ ὁ ἕτερος Ἐταλλόνδ, διήλθον τὴν γέφυραν τοῦ Ἀμπεβίλ, ὅτι ἦσαν ἐν καταστάσει μέθης, καὶ ὅτι ἐψάλλον στρατιωτικὸν ἄσμα.

Τὸ δικαστήριον συνέκειτο ἐκ τῶν ἀνωτάτων βουλευτικῶν δικαστῶν τῆς Ἀμπεβίλ. Οἱ βασιλικοὶ δικασταὶ τῆς Ἀμπεβίλ ἡμιλλῶντο πρὸς τοὺς δημοτικοὺς προέδρους τῆς

Τουλούζης. Δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον δίκαιοι. Ἐκδίδουσι δύο ἐντάλματα συλλήψεως. Ὁ Ἀ'-Ἐταλλόνδ δραπετεύει, ὁ Λαμπάρ συλλαμβάνεται καὶ ὑποβάλλεται εἰς ἀνάκρισιν. Ἀρνεῖται ὅτι διήλθε τὴν γέφυραν, ὁμολογεῖ δὲ ὅτι ἐψάλλε τὸ ἄσμα. Τὸ δικαστήριον τῆς Ἀμπεβίλ τὸν καταδικάζει, οὗτος δὲ ἐφεσιβάλλει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἐν Παρισίοις ἀνώτατον δικαστήριον. Ὁδηγεῖται εἰς Παρισίους, ἔνθα ἡ ἀπόφασις εὐρέθη καλὴ καὶ ἐπεκυρώθη, ἐκεῖθεν δὲ ἀποστέλλεται πάλιν ἀλυσσόδετος εἰς Ἀμπεβίλ. Συνοψίζω τὸν λόγον. Ἡ θηριώδης στιγμή φθάνει.

Ἀρχονται βασιανίζοντες τὸν ἱππότην Λαμπάρ, ὅπως ὁμολογήσῃ τοὺς συνενόχους του· συνενόχους εἰς τί; διότι διέβη μίαν γέφυραν καὶ ἐψάλλεν ἓν ἄσμα. Εἰς τὰ βασιανισήρια συντρίβουσι τὸ γόνυ του· ὁ πνευματικὸς του ἀκούων θραυόμενος τὸ ὄστον λειποθυμεῖ. Τὴν ἐπιούσαν, 5 Ἰουνίου 1766, σύρουσι τὸν Λαμπάρ εἰς τὴν μεγάλην πλατεῖαν τοῦ Ἀμπεβίλ, ἔνθα λάμπει μεγάλη πυρὰ· ἀναγιγνώσκεται ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις εἰς τὸν Λαμπάρ, κατόπιν κόπτεται ἡ κάτω χεὶρ του καὶ μετὰ τοῦτο ἐκρίζουται ἡ γλῶσσά του διὰ σιδηροῦ ἐργαλείου. Τελευταῖον ὄλων, κόπτεται ἡ κεφαλὴ του καὶ ῥίπτεται εἰς τὴν πυρὰν. Τοιουτοτρόπως ἀπέθανεν ὁ ἱππότης Λαμπάρ, δεκαεννεατῆς τὴν ἡλικίαν (παρατεταμένη καὶ βαθεῖα συγκίνησις).

Τότε, ὦ Βολταῖρε, ἐξέπεμψας κραυγὴν φρίκης, καὶ αὕτη εἶναι ἡ αἰωνία σου δόξα! (ἐπευμημίαι ἐπαναλαμβανόμεναι.)

Τότε ἐπαίησας ἔναρξιν τῆς φοβερᾶς δίκης τοῦ παρελθόντος, ὑπερησπίσθης κατὰ τῶν τυράννων καὶ τῶν θηρίων τὸν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἐνίκησας. Μεγάλαι ἀνερ, ἔσο διὰ παντὸς εὐλογημένος (νέαι ἐπευμημίαι.)

Κύριοι, αἱ φρικαλεότητες ἄς ὑπέμνησα διεπράττοντο ἐν τῷ μέσῳ ἐξηγουμένης

κοινωνίας· ἡ ζωὴ ἦτον εὐθυμος καὶ ζωηρά· ἐπορεύοντο καὶ ἤρχοντο, ἀλλ' οὐδεὶς ἔστρεφεν ὑπερᾶνω ἢ κάτωθι ἑαυτοῦ τὸ βλέμμα· ἡ ἀδιαφορία κατήνησεν ἀκηδία· χαριέντες ποιηταί, ὁ Σαιντ' Ὀλαίρ, ὁ Βουφλαίρ ὁ Ζαν-τίλ-Βερνάρ συνέταττον ὠραίους στίχους. Ἡ αὐλὴ ἐβρίθην ἐορτῶν, αἱ Βερσαλλίαι ἠκτινοβόλουν, οἱ Παρίσιοι ἔκειντο ἐν τῇ ἀμαθείᾳ, καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, διὰ θρησκευτικῆς θηριωδίας, οἱ δικασταὶ ἐθανάτου ἓνα γέροντα ἐπὶ τοῦ τροχοῦ καὶ οἱ ἱερεῖς ἐξώρυττον τὴν γλῶσσαν παιδίου δι' ἓν ἄσμα (Ζωηρά συγκίνησις, χειροκροτήσεις.)

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κόφου καὶ πενθίμου ταύτης κοινωνίας, ὁ Βολταῖρος· μόνος καὶ βλέπων ἀπάσας τὰς δυνάμεις ταύτας συνηνωμέναι, τὴν αὐλὴν, τὴν εὐγένειαν, τὰ πλοῦτη, τὸ τυφλὸν πλῆθος, τοὺς βδελυροὺς μεγιστᾶνας, τοὺς τοσοῦτον ὑπερόπτας εἰς τοὺς ὑπηκόους, τοσοῦτον πειθηνίους εἰς τὸν κύριον, πνίγοντας τὸν λαὸν καὶ κολακεύοντας γονυκλιτεῖς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως (εὐγε), τὸν κληρὸν, μίγμα ὑποκρισίας καὶ φανατισμοῦ· ὁ Βολταῖρος μόνος, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ συνασπισμοῦ τούτου ἀπάντων τῶν κοινωνικῶν σωματείων, κατὰ τοῦ καταπληκτικοῦ καὶ τρομεροῦ κόσμου τούτου καὶ ἐκέρδισε τὴν μάχην. Καὶ ποῖον ἦτο τὸ ὄπλον του; ἐκείνο ὅπερ ἔχει τὴν ἐλαφρότητα τοῦ ἀνέμου καὶ τὴν ἰσχύν τοῦ κεραυνοῦ· ὁ κλάμος (χειροκροτήσεις).

Διὰ τοῦ ὄπλου τούτου ἐπολέμησε, διὰ τοῦ ὄπλου τούτου ἐνίκησε.

Κύριοι, χαιρετίσωμεν τὴν μνήμην του.

Ὁ Βολταῖρος ἐνίκησεν, ὁ Βολταῖρος ἐποίησατο τὸν ἀκτινοβόλον πόλεμον τοῦ ἐνός ἐναντίον ὄλων, δηλαδὴ τὸν μέγαν πόλεμον. Τὸν πόλεμον τῆς διανοίας κατὰ τῆς ὕλης, τὸν πόλεμον τοῦ ὀρθοῦ λόγου κατὰ τῆς προλήψεως, τὸν πόλεμον τοῦ δικαίου κατὰ

τοῦ ἀδίκου, τὸν πόλεμον ὑπὲρ τοῦ καταθλιβομένου κατὰ τοῦ καταθλιβόντος, τὸν πόλεμον τῆς ἀγαθότητος, τὸν πόλεμον τῆς προαότητος. Εἶχε τὴν τρυφερότητα γυναικὸς καὶ τὴν ὀργὴν ἤρωος. Ἦ-ο μέγας νοῦς καὶ ἄπειρος καρδία (εὐγε).

Ἐνίκησε τὸν παλαιὸν κώδικα καὶ τὸ παλαιὸν δόγμα. Ἐνίκησε τὸν φριουδαλικὸν δεσπότην, τὸν γότθον δικαστὴν, τὸν ῥωμαῖον ἱερέα. Ἀνύψωσε τὸν συρφετὸν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ λαοῦ. Ἐδίδαξεν, εἰρηνοποίησεν, ἐξεπολίτισεν. Ἐπολέμησεν ὑπὲρ τοῦ Σιρβέν καὶ τοῦ Μοντριπαλλὺ, ὡς ὑπὲρ τοῦ Γάλας καὶ τοῦ Λαμπάρ· ὑπέφερον ἀπάσας τὰς ἀπειλάς, ἀπάσας τὰς ὕβρεις, ἀπάσας τὰς καταδιώξεις, τὴν ἐξορίαν. Ἦτον ἀκάματος καὶ ἀκράδαντος. Ἐνίκησε τὴν βίαν διὰ τοῦ μειδιάματος, τὸν δεσποτισμὸν διὰ τοῦ σαρκασμοῦ, τὸ ἀλάνθαστον διὰ τῆς εἰρωνείας, τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην διὰ τῆς καρτερίας, τὴν ἀγνοίαν διὰ τῆς ἀληθείας.

Ἐξέφερον τὴν λέξιν, μειδιάμα· διακόπτω τὸν λόγον. Μειδιάμα εἶναι ὁ Βολταῖρος.

Τὸ μειδιάμα τοῦτο εἶναι ἡ φρόνησις. Τὸ μειδιάμα τοῦτο, τὸ ἐπαναλαμβάνω, εἶναι ὁ Βολταῖρος. Τὸ μειδιάμα τοῦτο προχωρεῖ ἐνίοτε μέχρι τοῦ γέλωτος, ἀλλ' ἡ φιλοσοφικὴ ἀθλιότης τὸ συγκινοῦν. Πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς εἶναι χλευαστής· πρὸς τοὺς ἀδυνάτους θωπευτικὸς. Ἐνοχλεῖ τὸν πιεζόμενον. Κατὰ τῶν μεγιστάνων τὸ σκῶμμα, κατὰ τῶν μικρῶν ἡ εὐσπλαγχνία. Ἄς συγκινηθῶμεν ἐκ τοῦ μειδιάματος τούτου. Εἶχεν ἀκτίνας αὐγῆς. Ἐφώτισε τὸ ἀληθές, τὸ δίκαιον, τὸ καλὸν καὶ τὸ τίμιον ἐν τῷ ὠφελίμῳ· ἐφώτισε τὸ ἐσωτερικὸν τῶν προλήψεων. Αἱ ἀσχημαῖα αὐταὶ εἰσιν ἀξιοθέατοι καὶ τὰς ἔδειξε. Τὸ πνεῦμά του, ὡς φωτεινὸν ἦτο γόνιμον.

Ἡ νέα κοινωνία, ἡ ἐπιθυμία τῆς ἰσότητος καὶ τῶν παραχωρήσεων, καὶ ἡ ἐναρξίς τῆς

ἀδελφότητος ἐκείνης, ἥτις ὀνομάζεται ἀνεξικακία, ἡ ἀμοιβαία καλὴ θέλησις, ἡ ἀναλογία τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν δικαιοματίων, ἡ ἀναγνωρισις τοῦ ὀρθοῦ λόγου ὡς ὑπερτάτου νόμου, ἡ ἐξάλειψις τῶν προλήψεων καὶ μεροληψιῶν, ἡ γαλήνη τῶν ψυχῶν, τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιεικείας καὶ συγγνώμης, ἡ ἁρμονία ἡ εἰρήνη, ἰδοὺ τί ἐξῆλθον ἐκ τοῦ μεγάλου τούτου μειδιάματος.

Τὴν ἡμέραν, ἥτις ἀναμφιβόλως εἶναι προσεχῆς, καθ' ἣν ἀναγνωρισθῆσεται ἡ ταυτότης τῆς σοφίας καὶ ἐπιεικείας, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀνακηρυχθῆ ἡ ἀμνηστία, ἐστὲ βέβαιον ὅτι, ἐκεῖ ὕψηλά, εἰς τοὺς ἀστέρας, ὁ Βολταῖρος θὰ μειδιάσῃ. (Ἐνθουσιώδεις ἐπευφημῆσαι, ἐπαναληφθεῖσαι τρίς. Κραυγαὶ ζήτω ἡ ἀμνηστία!)

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟῦ ΣΥΛΛΟΓΟῦ ΒΥΡΩΝΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1Α' — ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ ΠΑΝΑΓ. ΡΑΖΗ.

Ἀνεγνώσθησαν αἱ ἐξῆς διατριβαί :

Ὁ κ. Ν. Πετρῆς, *περὶ Φωσσίου.*

Ὁ κ. Μ. Χαϊρέτης, *περὶ Βεριαμὶν Δισραέλη.*

Ὁ κ. Κ. Λαναράς, *περὶ Σιρώπης.*

Ὁ κ. Θ. Ζαφειρόπουλος, *Ἀράμικτα.*

Ὁ κ. Μ. Ἰωαννίδης, *μετάφρασιν τῆς τοῦ Βολταῖρου τραγωδίας ὁ θάνατος τοῦ Καίσαρος.*

Ὁ κ. Ξ. Ζύγουρς, *Οἰκιακὴ καὶ πολιτικὴ οἰκονομία.*

Ὁ κ. Β. Κρασσακόπουλος, *περὶ χριστιανῆς μητρὸς.*

Ὁ Σύλλογος κατὰ τὰς πρώτας συνεδριά-

σεις αὐτοῦ ἐπεψήφισε τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς ἀρχαιμένης περιόδου, καθ' ἣν τὰ μὲν ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς δραχμας 2,959 ²⁰/₁₀₀, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχ. 1,855.

Κατὰ τὴν τακτικὴν συνεδρίασιν τῆς 28 Ὀκτωβρίου, γενομένης ἐπισήμου ἐγκαθιδρύσεως τῶν νέων ἀρχῶν, ὁ τέως ἀντιπρόεδρος κ. Τ. Βισβίτζης ἔδωκεν εὐθύνας τῶν πεπραγμένων κατὰ τὴν λήξασαν δεκάτην περιόδον, ὁ δὲ νέος πρόεδρος κ. Π. Ῥαζῆς ἀνέλαβε τὴν ἀρχήν. Κατὰ τὴν λογοδοσίαν τοῦ τέως ἀντιπροέδρου ὁ Σύλλογος συγκροτεῖται ἤδη ἐξ 605 μελῶν, ἧτοι ἐκ 255 ἐπιτίμων, 96 ἐκτάκτων, 231 ἀντεπιστελλόντων καὶ 23 τακτικῶν. Κατὰ τὴν περιόδον ταύτην εἰσепράχθησαν μὲν δραχμαὶ 2,587 ⁶/₁₀₀, ἔδαπανήθησαν δὲ 2,577 ¹⁵/₁₀₀.

Ὁ Σύλλογος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐπιτίμου αὐτοῦ προέδρου ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΣΙΜΟΥ, εἰς ἔνδειξιν βαθυτάτου πένθους, διέκοψε τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ ἐπὶ 15 ἡμέρας καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως τελέσῃ πολιτικὸν μνημόσυνον.

Ὁ Σύλλογος ἀνέγραψεν ὡς εὐεργέτην αὐτοῦ τὸ ἐπίτιμον μέλος κ. Λέοντα Μελᾶν ὡς προσεγγικόντα ὑπὲρ τῶν δημοτικῶν βιβλιοθηκῶν βιβλία ἀνωτέρας ἀξίας τῶν 200 δραχμῶν.

Κατὰ τὰς τελευταίας συνεδριάσεις ἐξελέχθησαν τακτικὰ μέλη οἱ κκ. Δ. Σούγκρας, Κ. Μυρτίλος, Μ. Κατζίμπαλης, Π. Παπαγιαννόπουλος, Θ. Ζαφειρόπουλος, Κ. Σακελλαρίδης καὶ Ι. Ῥάγκος καὶ ἕκτακτον ὁ κ. Ἰωάν. Κουμέλης. Μετεγγραφή δὲ εἰς τὰ ἐν Ζακύνθῳ ἀντεπιστέλλοντα μέλη τὸ μέχρι τοῦδε τακτικὸν κ. Α. Α. Καντακίδης καὶ παρητήθη τὸ τακτικὸν ἐπίσης μέλος κ. Π. Δαμιανός.